

RP 91/2011 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om presidentens kansli och lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller ett förslag till en lag om republikens presidents kansli. Genom denna lag kommer den gällande lagen om republikens presidents kansli att upphävas. Samtidigt ska också lagen om republikens presidents rätt till pension och lagen om arbetsdomstolen ändras.

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om tjänstemännen vid republikens presidents kansli ska revideras med beaktande av de ändringar som införts i statstjänstemannalagen. Samtidigt ska bestämmelserna om bestämning av anställningsvillkoren samt

bestämmelserna om arbetsfred och arbetstvister ses över.

I propositionen föreslås det att lagstiftningen om de tjänster som tillhandahålls republikens före detta presidenter ska revideras genom en ändring av lagen om republikens presidents rätt till pension. I den nämnda lagen ska principerna för tillhandahållande av tjänster för pensionerade presidenter preciseras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2012 samtidigt som lagen om ändring av grundlagen träder i kraft.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 ..Lagstiftning och praxis	3
1.2 ..Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	4
1.3 ..Bedömning av nuläget	5
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	7
2.1 ..Målsättning	7
2.2 ..De viktigaste förslagen	8
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
3.1 ..Ekonomiska konsekvenser	8
3.2 ..Övriga konsekvenser	8
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
DETALJMOTIVERING	10
1 LAGFÖRSLAG	10
1.1 ..Lagen om republikens presidents kansli	10
1.2 ..Lagen om republikens presidents rätt till pension	36
1.3 ..Lagen om arbetsdomstolen	39
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	39
3 IKRAFTTRÄDANDE	39
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	40
LAGFÖRSLAG	44
Lag om republikens presidents kansli	44
Lag om ändring av 1 § i lagen om republikens presidents rätt till pension	60
Lag om ändring av lagen om arbetsdomstolen	60
BILAGA	62
PARALLELLTEXT	62
Lag om ändring av 1 § i lagen om republikens presidents rätt till pension	62
Lag om ändring av lagen om arbetsdomstolen	63

ALLMÅN MOTIVERING

1 Nuläge**1.1 Lagstiftning och praxis**

Tillämpningsområdet för lagen om republikens presidents kansli

Lagen om republikens presidents kansli (1382/1995, *kanslilagen*) trädde i kraft den 1 januari 1996. Genom denna lag upphävdes den lag om republikens presidents kansli (1099/1987) som trätt i kraft den 1 januari 1988 (1099/1987).

I kanslilagen finns bestämmelser om verksamheten vid republikens presidents kansli och om kansliets uppgifter, om tjänstemännen och tjänsteförhållandena vid kansliet samt om de statstjänstemän som sköter uppgifter vid kansliet. Utöver tjänstemannarättsliga bestämmelser innehåller lagen också bestämmelser som hänför sig till kansliets särställning som den myndighet som har till uppgift att assistera republikens president. Med hjälp av dessa bestämmelser tryggas kansliets förutsättningar att sköta sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt, enligt de anvisningar som republikens president ger.

Kanslilagen innehåller sammanlagt 15 kapitel och 63 paragrafer. Kanslilagen gäller enligt dess 1 § verksamheten vid republikens presidents kansli, tjänstemännen och tjänsteförhållandena vid republikens presidents kansli samt sådana statstjänstemän som sköter uppgifter vid kansliet. För anställningsförhållandets del grundar sig kanslitjänstemännens rättsställning således på speciallagstiftning. Statstjänstemannalagens bestämmelser tillämpas inte på tjänstemän vid republikens presidents kansli.

Kansliets verksamhet och uppgifter

Kansliets uppgifter regleras i 2 § i kanslilagen. Kansliet har till uppgift att enligt de anvisningar som republikens president ger bistå republikens president i uppgifter som hör till presidentämbetet, sköta presidentens administrativa åligganden samt se till att republikens president och presidentens familj får de personliga tjänster som de behöver. Kansliet

svarar även för presidentens personliga säkerhet och för säkerheten i de lokaliteter som presidenten förfogar över. Kansliet sköter dessa uppgifter i nödvändig utsträckning också när republikens president har förhinder.

Till kansliets uppgifter hör dessutom att i samarbete med andra tjänsteproducenter svara för att före detta presidenter i republiken får sådana behövliga tjänster som definieras noggrannare genom avtal.

Bestämmelser om kansliets tjänster och tjänstemän

Enligt 3 § i kanslilagen är kanslichefen chef för kansliet. Då kanslichefen har förhinder

fungerar en tjänsteman som förordnats av republikens president som ställföreträdare för honom eller henne. Kanslichefens uppgifter regleras i 5 § i kanslilagen. Kanslichefen utnämner och anställer kanslipersonal, med undantag för sådana tjänstemän som ska utnämnas av presidenten. Kanslichefen fattar också beslut om uppsägning, förflyttning, tjänstledighet enligt prövning och avstängning från tjänsteutövning för sådana tjänstemäns del som han eller hon har utnämnt. Dessutom hör det till kanslichefens uppgifter att ingå avtal om anställningsvillkoren med kansliets tjänstemän och att säga upp sådana avtal, samt att fatta beslut om andra frågor som gäller kansliet, om inte något annat följer av kanslilagen.

Vid kansliet finns enligt 6 § i kanslilagen utöver kanslichefstjänsten tjänster som rådgivare för och specialmedarbetare till republikens president, en tjänst som slottsfogde samt andra tjänster som regleras i kanslistadgan. Vid kansliet kan också andra tjänstemän utnämnas samt personal anställas i arbetsavtalsförhållande. Dessutom kan uppgifter vid kansliet skötas av tjänstemän som genom förflyttning, förordnande eller kommendering eller på något annat sätt har ställts till kansliets disposition för att sköta bestående eller tillfälliga uppgifter inom dess verksamhetsområde.

I 3–10 kap. i kanslilagen finns sådana tjänstemannarättsliga bestämmelser som tillämpas enbart på kansliets tjänstemän, men som i stor utsträckning stämmer överens med motsvarande bestämmelser i statstjänstemannalagen. I 11 kap. finns bestämmelser om avgångsbidrag, utbildningsstöd och periodisk ersättning.

Anställningsvillkorens bestämning och arbetstvister

Angående anställningsvillkoren för kansliets tjänstemän gäller enligt 42 § i kanslilagen det som avtalas i statens tjänstekollektivavtal, om inte kanslichefen bestämmer något annat. Vid behov ska förhandlingar föras om anställningsvillkoren med de tjänstemannaföreningar som kansliet har godkänt som förhandlingsparter. Enligt denna paragraf är det förbjudet att i ett avtal om anställningsvillkoren som ingås med en tjänsteman avtala om sådana frågor som det enligt 2 § 2 och 3 mom. i lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/70) inte får ingås avtal om. I avtalet är det inte heller tillåtet att komma överens om villkor som är sämre än de anställningsvillkor som har avtalats i statens tjänstekollektivavtal.

I 56 § i kanslilagen finns föreskrifter om kanslitjänstemännens rätt att vidta stridsåtgärder i samband med arbetstvister. Enligt denna paragraf ska det emellertid säkerställas att presidentämbetet kan utövas oberoende av stridsåtgärder. Om en stridsåtgärd hindrar eller i väsentlig grad inverkar menligt på skötseln av presidentämbetet ska parterna, sedan de fått vetskap om saken, utan dröjsmål vidta nödvändiga åtgärder för att avlägsna detta hinder eller men.

Tjänstemännens rättsskydd

Rätten att söka ändring i ärenden som berör sådana tjänsteförhållanden som avses i kanslilagen regleras i lagens 44 §. I kansliets beslut som gäller en bisyssla, förflyttning av en tjänsteman till en annan arbetsgivare än kansliet, avstängning från tjänsteutövning eller beviljande av en ekonomisk förmån får ändring sökas genom besvär hos högsta förvalt-

ningsdomstolen, där ärendet ska behandlas skyndsamt.

Tjänster för republikens före detta presidenter

Lagstiftningen om tjänster för pensionerade presidenter i republiken trädde i kraft den 1 januari 2000. I lagen om republikens presidents rätt till pension (40/1994) finns föreskrifter om sådana tjänster som ska tillhandahållas före detta presidenter i republiken. Enligt 1 § 2 mom. i denna lag kan republikens president, inom ramen för statsbudgeten, från och med pensioneringen tillhandahållas en lämplig bostad mot skälig hyra och enligt behov separata arbetsrum lämpade för skriv- och arkivarbete. Presidenten ska även ges säkerhets- och kanslitjänster samt andra motsvarande tjänster.

Föreskrifter om hur dessa tjänster ska tillhandahållas finns i 2 § 3 mom. i kanslilagen, där det bestäms att kansliet i samarbete med andra som tillhandahåller tjänster ska svara för att före detta presidenter i republiken får sådana behövliga tjänster som definieras noggrannare genom avtal.

I statsbudgeten anvisades under åren 2007–2008 ett anslag på 190 000 euro för tillhandahållandet av tjänster för före detta presidenter i republiken. Enligt kansliets bokslut för år 2007 användes 89 000 euro av beloppet under detta år. Under åren 2008 och 2009 ökade emellertid utgifterna för dessa tjänster avsevärt. Under år 2008 uppgick kostnaderna för tjänsterna till sammanlagt 164 000 euro och under år 2009 till 253 500 euro. Kostnadsökningen beror i synnerhet på att de före detta presidenterna har haft allt fler internationella uppdrag och på att den internationella synligheten har medfört ett ökat behov av säkerhetstjänster. För år 2010 anvisades ett anslag på sammanlagt 370 000 euro för dessa tjänster. I budgeten för år 2011 har 350 000 euro anvisats för tjänsterna.

1.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Utgångspunkten för denna proposition är att de tjänstemannarättsliga bestämmelser

som gäller republikens presidents kansli ska revideras så att de stämmer överens med den övriga reglering som gäller statliga anställningar, närmast statstjänstemannalagen. Utgångspunkten för propositionen är i detta avseende nationell.

Innebörden av kanslitjänstemännens rättsskydd påverkas emellertid av de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna. Av betydelse med avseende på regleringen av rättsskyddet är framför allt bestämmelserna i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och Europadomstolens avgöranden om tjänstemäns rätt till en rättvis rättegång i tjänstemannarättsliga ärenden. Vidare är också Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och de allmänna rättsprinciperna inom EU-rätten av betydelse med avseende på det som föreskrivs om tjänstemännens rättsskydd.

Utgångspunkten för den reglering som gäller tjänster för pensionerade presidenter i republiken är likaså nationell, trots att det även i andra stater finns motsvarande reglering om ställningen för före detta statsöverhuvuden. Den arbetsgrupp som berett den gällande lagstiftningen utredde i sitt betänkande hur andra stater har reglerat principerna för tillhandahållandet av tjänster för före detta presidenter i republiken (Statsrådets kanslis publikationer 1998/5). Arbetsgruppens centrala iakttagelse var emellertid att lagstiftningen i andra länder inte innefattade sådana arrangemang som kunde genomföras i Finland.

1.3 Bedömning av nuläget

Tjänstemannarättsliga bestämmelser

Statstjänstemännens rättsskydd förbättrades i och med 1995 års reform av de grundläggande fri- och rättigheterna samt genom den grundlag som trädde i kraft år 2000. Vid utvecklandet av den lagstiftning som berör statstjänstemän och statstjänstemännens rättsskydd har i synnerhet bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna varit av betydelse. Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och Europa-

domstolens rättspraxis har likaså bidragit till att tjänstemännens rättsskydd har förbättrats.

Bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna har en central betydelse i samband med den reglering som gäller tjänstemän. I 18 § 3 mom. i grundlagen finns en bestämmelse om anställningstrygghet, där det bestäms att ingen får avskedas från sitt arbete utan laglig grund. I 10 § 1 mom. i grundlagen tryggas vars och ens privatliv och i 7 § 1 mom. i grundlagen tryggas den personliga integriteten. Vidare tryggas vars och ens föreningsfrihet i 13 § 2 mom. i grundlagen. I denna bestämmelse tryggas också den fackliga föreningsfriheten samt friheten att organisera sig för att bevaka andra intressen.

I 21 § i grundlagen finns föreskrifter om rättsskyddet. Enligt 1 mom. i denna paragraf har var och en rätt att på ett behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. I paragrafens 2 mom. bestäms det vidare att offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Dessa grundlagsbestämmelser gäller också tjänstemän som är anställda inom den offentliga sektorn.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag utfärdas genom lag. Denna paragraf kräver att alla de centrala bestämmelser som påverkar individens rättsställning ska utfärdas genom lag. Enligt den regeringsproposition som gäller grundlagen omfattar detta krav också grunderna för tjänstemännens rättsliga ställning (RP 1/1998 s. 131/II).

De tjänstemannarättsliga bestämmelserna i kanslilagen grundar sig i stor utsträckning på bestämmelserna i den statstjänstemannalag (750/1994) som trädde i kraft den 1 december 1994. Statstjänstemannalagen, som inte tillämpas på tjänstemän vid republikens presidents kansli, har emellertid reviderats flera gånger efter att den trädde i kraft. Följande

ändringar har gjorts i statstjänstemannalagen efter att den stiftades:

– Genom lagen 604/1997 utökades statstjänstemannalagen med föreskrifter om de högsta tjänstemännens skyldighet att redogöra för sina bindningar (8 a §), om skyldigheten för den som sökt en tjänst att på begäran lämna upplysningar om sina förutsättningar att sköta tjänsten med hänsyn till hälsan (8 b §) och om myndighetens rätt att av vägande skäl besluta att en tjänsteman får kvarstå i samma tjänst högst ett år efter avgångsåldern, samt med motsvarande föreskrifter om tjänstemän som utnämnts till ett tjänsteförhållande för viss tid (35 § 2 och 3 mom.).

– Genom lagen 566/1997 utökades statstjänstemannalagen med föreskrifter om myndighetens skyldighet att på begäran ge tjänstemannen ett lönebesked (13 § 2 mom.) samt om att en tjänsteman som har valts till företrädare för Finland i Europaparlamentet är tjänstledig direkt med stöd av lag.

– Genom lagen 387/2001 utökades statstjänstemannalagen med en bestämmelse enligt vilken sådana uppgifter som i samband med anmälan om bisyssla eller ansökan om bisysslotillstånd läggs fram om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän ska hemlighållas (18 § 5 mom.).

– Genom lagen 1307/2002 upphävdes bestämmelserna om avgångsbidrag, vuxenutbildningstillägg till avgångsbidraget, partiellt yrkesutbildningsbidrag och yrkesexamenspenning i 10 kap. i statstjänstemannalagen.

– Genom lagen 480/1999 utökades 29 § i statstjänstemannalagen med ett nytt 3 mom. som gäller en permitterad tjänstemans rätt till ersättning för den lön tjänstemannen gått miste om för uppsägningstiden.

– Genom lagen 147/1996 ändrades 30 § 4 mom. i statstjänstemannalagen så att uppsägningstiden när en tjänsteman säger upp sig är 14 dagar om anställningen hos staten har varat högst ett år.

– Genom lagen 580/2006 utökades statstjänstemannalagen med en bestämmelse om en tjänstemans rätt att få ledigt från arbetet för att sköta kommunala förtroendeuppdrag (66 a §).

– Genom lagen 176/2003 ändrades grunderna för uppsägning av tjänstemän som utnämnts av presidenten (26 §) samt utökades

lagen med särskilda grunder för uppsägning av statssekreteraren och en ministers specialmedarbetare (26 a §).

– Genom lagen 682/2005 ändrades den allmänna avgångsåldern för tjänstemän från 65 till 68 år.

– Genom lagen 1088/2007 ändrades bestämmelsen om opartiskt bemötande av tjänstemän (11 §).

Kanslilagen har däremot inte genomgått motsvarande revideringar som statstjänstemannalagen.

I regeringens proposition 181/2010 rd föreslogs dessutom en sådan revidering av statstjänstemannalagens bestämmelser om ändringssökande som skulle ha inneburit att de gällande bestämmelser enligt vilka besvärshöret är anknuten till vissa typer av beslut skulle ha ersatts med bestämmelser där besvärshöret skulle ha omfattat alla sådana beslut som berör en tjänsteman. Besvärshöret skulle dock inte ha omfattat sådana ärenden som hör till arbetsgivarens exklusiva beslutanderätt eller beslut som gäller utnämning till en tjänst. Propositionen hann emellertid inte behandlas under valperioden och den förföll därför. Regeringen har överlämnat en ny proposition i ärendet till riksdagen (RP 61/2011 rd).

Den övriga lagstiftning som gäller offentliga anställningar har också reviderats efter kanslilagens ikraftträdande. Genom lagen om riksdagens tjänstemän, som trädde i kraft den 1 januari 2004, upphävdes lagen av den 22 december 1994 om riksdagens tjänstemän. Lagen om Finlands Banks tjänstemän trädde i kraft den 1 januari 1999 och genom den upphävdes de bestämmelser om Finlands Banks tjänstemän som förut fanns i lagen om Finlands Bank (719/1997). De centrala revideringar som gjorts i dessa lagar gäller förbättringar av tjänstemännens rättsskydd, avtal om anställningsvillkoren samt arbetsfred och förfarandet i samband med arbetstvister.

För kommunala tjänsteinnehavares del reviderades regleringen genom lagen om kommunala tjänsteinnehavare, så att regleringen nu är förenlig med grundlagens krav. Lagen om kommunala tjänsteinnehavare trädde i kraft den 1 november 2003.

De tjänstemannarättsliga bestämmelserna i kanslilagen har däremot inte efter lagens

ikraftträdande reviderats på samma sätt som den övriga tjänstemannarättsliga regleringen.

Kanslilagens gällande bestämmelser om anställningsvilkorens bestämning, arbetsfred och lösandet av arbetstvister är snävare än bestämmelserna i lagen om statens tjänstekollektivavtal och i de ovan nämnda författningarna. För kanslitjänstemännens del finns det inga föreskrifter om det förfarande som ska iakttas då avtal ingås om anställningsvilkoren, vilket finns i de övriga lagar som berör offentliga anställningar. Enligt kanslilagen gäller angående anställningsvilkoren för kansliets tjänstemän det som är överenskommet i statens tjänstekollektivavtal, om inte kanslichefen bestämmer något annat. I fråga om arbetstvister föreskrivs det att stridsåtgärder inte får inverka menligt på skötseln av presidentämbetet och att parterna är skyldiga att utan dröjsmål vidta åtgärder för att avlägsna hinder eller men för presidentämbetets skötsel.

Kanslilagens bestämmelser om tjänstemännens rättsskydd har dessutom från första början varit snävare än motsvarande bestämmelser i statstjänstemannalagen.

Kanslilagens tjänstemannarättsliga bestämmelser ska, liksom bestämmelserna om tjänstemännens rättsskydd och anställningsvilkorens bestämning, förnyas så att de bättre än för närvarande stämmer överens med den gällande allmänna lagstiftning som berör statliga anställningar, i första hand med statstjänstemannalagen.

Tjänster för pensionerade presidenter i republiken

I samband med revideringen finns det också skäl att granska huruvida lagstiftningen om de tjänster som ska tillhandahållas före detta presidenter i republiken behöver uppdateras.

För närvarande finns det inga föreskrifter om en pensionerad presidents make eller andra familjemedlemmar i egenskap av mottagare av tjänster. Familjemedlemmarna till en pensionerad president kan emellertid vara berättigade till vissa tjänster. Presidentens make har t.ex. enligt internationell praxis vissa representationsuppdrag. Eftersom presidentens make inte nödvändigtvis har möjlig-

heter att delta i arbets- eller näringslivet, är presidentens make och minderåriga barn berättigade till familjepension. Efter att en pensionerad president har avlidit är det dock inte enligt den gällande regleringen möjligt att tillhandahålla tjänster för presidentens efterlevande make eller minderåriga barn.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Målet med propositionen är att lagstiftningen om kansliets tjänstemän ska stämma överens med den övriga lagstiftning som berör statliga anställningar. I och med denna proposition kommer kanslilagens tjänstemannarättsliga bestämmelser tydligare än för närvarande att motsvara statstjänstemannalagens reglering.

Syftet med propositionen är att stärka kanslitjänstemännens rättsskydd i samband med frågor som berör anställningsförhållandet samt att förbättra deras möjligheter att påverka bestämningen av sina anställningsvillkor. Genom propositionen ska också bestämmelserna om arbetsfred och lösandet av arbetstvister preciseras. Behovet av att trygga skötseln av presidentämbetet i samband med stridsåtgärder ska dock fortsättningsvis beaktas i regleringen.

Det föreslås även att bestämmelserna om tillhandahållande av tjänster för pensionerade presidenter i republiken ska ses över. Avsikten är att bestämmelserna ska förtydligas och preciseras i enlighet med de uppgifter som före detta presidenter utför. Med hjälp av propositionen strävar man till denna del efter att bättre än för närvarande kunna bemöta de pensionerade presidenternas skiftande behov av tjänster samt deras behov av stöd vid skötseln av de uppgifter som hör till en pensionerad president. Genom propositionen förtydligas dessutom ställningen för familjemedlemmarna till en pensionerad president.

Kansliets uppgifter förändras däremot inte genom propositionen. Kansliet ska även i fortsättningen sköta republikens presidents administrativa åligganden samt svara för tillhandahållandet av tjänster. Syftet med revideringen av bestämmelserna om kansliets

verksamhet är att förtydliga kansliets tjänstestruktur samt att möjliggöra en flexibel utveckling av tjänstestrukturen. Samtidigt ska beslutsförfarandena i ärenden som berör kansliet ses över.

2.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att kanslilagens tjänstemannarättsliga bestämmelser samt bestämmelserna om tjänstemännens rätt att överklaga beslut ska revideras. Det föreslås att bestämmelserna om kansliets tjänstemän ska revideras så att de blir förenliga med statstjänstemannalagens bestämmelser. De gällande bestämmelserna om avgångsbidrag, utbildningsstöd och periodisk ersättning ska däremot inte tas in i den nya lagen.

I propositionen föreslås det vidare att kanslitjänstemännens underhandlingsmöjligheter ska förbättras i samband med överenskommelser om anställningsvillkoren. Det föreslås även att kanslilagen ska utökas med behövliga bestämmelser om tjänstekollektivavtal och kollektivavtalsparterna. Lagen föreslås också innehålla föreskrifter om arbetsfred och om lösandet av arbetstvister. Lagen ska alltså utökas med bestämmelser om arbetsfredsförpliktelser och tillåtna stridsåtgärder, med bestämmelser om tjänstemännens och tjänstemannaföreningarnas rättigheter och skyldigheter i samband med arbetstvister samt med bestämmelser om tjänstekollektivavtal och överträdelse av bestämmelserna om dem. Lagen föreslås också innehålla bestämmelser om att presidentämbetets skötsel ska säkerställas under stridsåtgärder samt om att parterna i en arbetstvist är skyldiga att vidta åtgärder för att trygga skötseln av presidentämbetet. Dessa bestämmelser medför även vissa ändringar i lagen om arbetsdomstolen.

Vidare ska bestämmelserna om tjänstestrukturen och beslutsförfarandena vid kansliet revideras så att kansliets tjänstestruktur förtydligas och förbättras. Beslutsförfarandena ska förändras så att flera sådana ärenden gällande kansliet som presidenten för närvarande fattar beslut om i statsrådet ska kunna avgöras på skriftlig föredragning av kanslichefen.

I propositionen föreslås det också att bestämmelserna om sådana tjänster som ska tillhandahållas före detta presidenter i republiken ska preciseras. Dessutom föreslås det att en pensionerad presidents efterlevande make och barn under 18 år fortsättningsvis ska kunna tillhandahållas sådana tjänster som de behöver efter att presidenten har avlidit.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

I propositionen föreslås det att en ny lag om republikens presidents kansli ska stiftas. Revideringen av bestämmelserna om kansliets tjänstemän förväntas inte medföra några betydande ekonomiska konsekvenser. Vissa kostnader förväntas emellertid uppkomma genom det utbildningsbehov och de åtgärder som följer av bestämmelserna om möjligheterna att avtala om anställningsvillkoren. Revideringen av rättsskyddsbestämmelserna samt ändringarna i lagen om arbetsdomstolen medför likaså vissa kostnader, som emellertid bedöms vara av ringa betydelse.

Revideringen av lagstiftningen om tjänster som ska tillhandahållas pensionerade presidenter i republiken förväntas inte medföra något direkt behov av tilläggsresurser. Kostnaderna för tillhandahållandet och anskaffningen av tjänster för presidenterna kommer även i fortsättningen att påverkas av antalet pensionerade presidenter, deras eventuella samhälleliga uppgifter och övriga uppdrag, deras säkerhetsbehov samt deras boendearrangemang.

3.2 Övriga konsekvenser

Beredningen av och förhandlingarna om kansliets tjänstekollektivavtal kommer att öka tjänstearbetet vid kansliet. Dessutom kommer det att krävas en del administrativt arbete i och med att skriftliga avtal ska ingås om de tjänster som ska tillhandahållas pensionerade presidenter. Å andra sidan torde de revideringar av teknisk natur som ska göras i kanslilagen förenkla utnämningförfarandena samt de övriga tjänstemannarättsliga ärendenas behandling vid kansliet.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid statsrådets kansli. Statsrådets kansli tillsatte den 28 januari 2009 en arbetsgrupp för att bereda propositionen. I arbetsgruppen fanns representanter för statsrådets kansli, republikens presidents kansli, finansministeriet och justitieministeriet. Till arbetsgruppen hörde också en representant för personalen vid republikens presidents kansli. I samband med beredningen hördes sakkunniga samt anställda vid republikens presidents kansli.

Propositionsutkastet sändes på remiss till republikens presidents kansli, justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, Huvudstaben, rörliga polisen samt personalföreningen vid republikens presidents kansli. I remissyttrandena föreslogs preciseringar av bestämmelserna om kansliets tjänstemän, överklagande, republikens presidents arkiv samt om de tjänster som ska tillhandahållas pensionerade presidenter i republiken. Det har utarbetats ett sammandrag av remissyttrandena.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om republikens presidents kansli

1 kap Lagens tillämpningsområde, kansliets uppgifter och beslutsfattandet vid kansliet

1 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om kanslilagens tillämpningsområde. Lagen föreslås gälla verksamheten vid kansliet, tjänstemännen och tjänsteförhållandena vid kansliet samt sådana statstjänstemän som sköter uppgifter vid kansliet. Föreskrifterna om lagens tillämpningsområde motsvarar de föreskrifter om tillämpningsområdet som ingår i den gällande kanslilagen. Regleringen gällande kansliets tjänstemän grundar sig även för närvarande på andra bestämmelser än de som finns i statstjänstemannalagen.

2 §. I denna paragraf finns föreskrifter om kansliets uppgifter. Det föreslås emellertid inte att uppgifterna ska förändras i förhållande till nuläget. Enligt paragrafens 1 mom. ska kansliet på samma sätt som för närvarande, enligt de anvisningar som presidenten ger, bistå presidenten i uppgifter som hör till presidentämbetet, sköta presidentens administrativa åligganden samt se till att presidenten och presidentens familj tillhandahålls sådana personliga tjänster som de behöver. Kansliet ska också svara för presidentens personliga säkerhet och för säkerheten i de lokaler som presidenten förfogar över. Enligt den gällande förordningen om republikens presidents arkiv (1521/1995) har kansliet även till uppgift att sköta republikens presidents arkiv. I propositionen föreslås det att kansliets uppgifter som hänför sig till republikens presidents arkiv ska regleras på lagnivå.

Enligt paragrafens 2 mom. ska kansliet i behövlig omfattning sköta de uppgifter som avses i 1 mom. också när republikens president har förhinder.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla föreskrifter om tillhandahållandet av tjänster för pensionerade presidenter. Det föreslagna 3 mom. innehåller, i likhet med vad som

gäller för närvarande, ett bemyndigande med stöd av vilket kansliet i samarbete med andra som tillhandahåller tjänster ska svara för de tjänster som avses i lagen om republikens presidents rätt till pension. Andra som tillhandahåller tjänster är t.ex. polis- och militärmyndigheterna samt enskilda tjänsteproducenter. Föreskrifter om innehållet i de tjänster som ska tillhandahållas en pensionerad president föreslås ingå i 1 § 2 mom. i lagen om republikens presidents rätt till pension. Ett skriftligt avtal om tjänsterna ska ingås med den pensionerade presidenten.

3 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om kanslichefen. Kanslichefen ska på samma sätt som för närvarande fungera som chef för kansliet. Kanslichefens uppgifter regleras i 5 §. När kanslichefen har förhinder ska liksom för närvarande en tjänsteman som förordnats av republikens president fungera som ställföreträdare för honom eller henne. I 4 § finns föreskrifter om förordnandet av ställföreträdare för kanslichefen.

4 §. I denna paragraf finns föreskrifter om republikens presidents beslutsbefogenheter och om beslutsförfarandena i sådana ärenden som berör kansliet.

Grundlagen kräver att presidentens befogenheter regleras i bestämmelser på lagnivå också när det gäller ärenden som berör kansliet. Enligt 57 § i grundlagen ska presidenten sköta de uppgifter som föreskrivs för presidenten i grundlagen eller särskilt i någon annan lag. I ärenden som gäller republikens presidents kansli ska presidenten enligt 58 § 5 mom. i grundlagen fatta beslut på det sätt som bestäms genom lag. Riksdagen har godkänt en lag om ändring av Finlands grundlag att vila. Lagändringen träder i kraft den 1 mars 2012. I 126 § i grundlagen ska inte längre ingå något omnämnande av utnämningen av föredragandena vid republikens presidents kansli, utan denna fråga kommer att regleras i lagen om republikens presidents kansli.

I den föreslagna paragrafen berör 1 mom. 1 punkten presidentens befogenheter att utfärda förordningar. Presidenten ska, i likhet med vad som gäller för närvarande, såsom förordning av republikens president utfärda kansli-

stadgan för kansliet. I kanslistadgan meddelas närmare föreskrifter om tjänsterna vid kansliet, t.ex. om tjänsternas behörighetsvillkor och om det förfarande som ska iakttas då en tjänst söks, samt om andra frågor som berör verksamheten vid kansliet.

I 1 mom. 2–5 punkten bestäms det att republikens president ska fatta beslut om vissa tjänstemannarättsliga frågor vid kansliet. Enligt 2 punkten ska presidenten utnämna kanslichefen och av 3 punkten framgår det att presidenten också ska utnämna slottsfogden och föredragandena vid kansliet samt förordna ställföreträdare för kanslichefen.

Momentets 4 punkt innehåller föreskrifter om republikens presidents befogenheter att fatta beslut om frågor som berör tjänsteförhållandena för presidentens närmaste tjänstemän. Presidenten ska, för sådana tjänstemäns del som han eller hon har utnämnt, fatta beslut om uppsägning, förflyttning, tjänstledighet enligt prövning, tilldelande av varning, avstängning från tjänsteutövning, vidmakthållande av avstängning från tjänsteutövning samt hävning av tjänsteförhållandet. Med stöd av denna punkt avgör presidenten alltså frågor som är centrala med tanke på tjänsteförhållandets fortbestånd för de tjänstemän som presidenten har utnämnt. Övriga frågor som berör tjänsteförhållandet för sådana tjänstemän som utnämnts av presidenten ska avgöras av kanslichefen. I de bestämmelser som berör sådana kanslitjänstemän beträffande vilka republikens president har anförtrots beslutsbefogenheter används nedan termen utnämmande myndighet för beslutsfattaren, för att visa att presidenten är behörig att fatta de beslut som avses i bestämmelsen för sådana tjänstemäns del som han eller hon har utnämnt.

Enligt 1 mom. 5 punkten ska republikens president fatta beslut om kanslichefens avlöning.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla föreskrifter om det förfarande som ska iakttas då presidenten fattar beslut om sådana frågor i anslutning till ett tjänsteförhållande som avses i 1 mom. Presidenten ska fatta beslut om utnämning av kanslichefen i statsrådet utan att statsrådet lägger fram förslag till avgörande. De beslut som avses i 1 mom. 3–5 punkten och eventuella övriga beslut som endast

berör kansliet fattar presidenten däremot utanför statsrådet på skriftlig föredragning av kanslichefen. Frågor som gäller kanslichefens avlöning föredras dock i praktiken av en sådan tjänsteman som har förordnats till ställföreträdare för kanslichefen.

Enligt de beslutsförfaranden som föreskrivs i den gällande kanslilagen fattar republikens president beslut om utnämning av de kanslitjänstemän som omfattas av presidentens utnämning befogenheter i statsrådet utan att statsrådet lägger fram förslag till avgörande. Presidenten fattar likaså beslut om förordnande av ställföreträdare för kanslichefen i statsrådet utan att statsrådet lägger fram förslag till avgörande. I propositionen föreslås det emellertid att det nuvarande beslutsförfarandet ska ändras så att presidenten i statsrådet endast ska fatta beslut om utnämning av kanslichefen. De övriga tjänstemän som utnämns av presidenten ska utnämnas på skriftlig föredragning av kanslichefen. Kanslichefen kan å sin sida med avseende på sin ställning och sina uppgifter jämföras med de högsta tjänstemän som presidenten utnämner i statsrådet. I avvikelse från vad som gäller i fråga om de övriga högsta tjänstemännen, ska presidenten dock fatta beslut om utnämning av kanslichefen utan att statsrådet lägger fram förslag till avgörande.

Ärenden som berör de övriga kanslitjänstemän som utnämns av presidenten samt andra frågor som enbart gäller kansliet ska enligt 2 mom. avgöras på skriftlig föredragning. Utnämningen av slottsfogden och föredragandena, som för närvarande sker i statsrådet, ska i fortsättningen ske på skriftlig föredragning av kanslichefen. Förfarandet vid förordnande av ställföreträdare för kanslichefen avviker likaså från det nuvarande förfarandet i och med att presidenten ska kunna förordna ställföreträdarna på skriftlig föredragning av kanslichefen. Förordnandet av ställföreträdare är en åtgärd som hänför sig till organiseringen av det interna arbetet vid kansliet och presidenten ska således ha möjlighet att snabbt fatta beslut om saken. De nämnda ändringarna av beslutsförfarandet kommer att effektivisera beslutsfattandet vid utnämningen av presidentens närmaste tjänstemän och i ärenden som enbart berör kansliet.

5 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om kanslichefens uppgifter. Enligt 1 mom. 1 punkten i paragrafen ska kanslichefen utnämna de tjänstemän vid kansliet för vars del det inte i 4 § föreskrivs att utnämningssbefogenheterna har anförtrotts republikens president.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska kanslichefen fatta beslut om frågor som berör kansliets tjänstemän, om det inte föreskrivits att besluten ska fattas av republikens president. Vidare hör det enligt 3 punkten till kanslichefens uppgifter att ingå avtal om anställningsvillkoren med kansliets tjänstemän, samt att säga upp dessa avtal.

Enligt 1 mom. 4 punkten ska kanslichefen också fatta beslut om andra frågor som gäller kansliet, om inte något annat följer av kanslilagen. Kanslichefen leder verksamheten vid kansliet och fattar beslut om frågor som berör kansliet. Kanslichefen avgör t.ex. ärenden som gäller offentligheten i fråga om kansliets handlingar, kansliets utgifter samt anställning av personal i arbetsavtalsförhållande.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla ett bemyndigande med stöd av vilket det genom föreskrifter i kanslistadgan är möjligt att anförtro någon annan tjänsteman vid kansliet sådan beslutanderätt som tillkommer kanslichefen.

2 kap   **Tjänster och utnämningar vid kansliet**

6 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om tjänsterna vid kansliet och om den personal som är anställd i arbetsavtalsförhållande vid kansliet.

Vid kansliet finns det enligt paragrafens 1 mom. en tjänst som kanslichef, en tjänst som slottsfogde samt tjänster som föredragande. Föreskrifter om föredragandetjänsterna finns i kanslistadgan. Vid kansliet kan också andra tjänster inrättas och personal anställas i arbetsavtalsförhållande.

Den gällande kanslilagen innehåller inga närmare föreskrifter om tjänsterna som föredragande vid kansliet. I praktiken har dock de tjänster som rådgivare och specialmedarbetare som avses i 6 § i den gällande kanslilagen betraktats som föredragandetjänster.

I propositionen föreslås det att den gällande situationen ska förtydligas för föredragandetjänsternas del, så att föreskrifter om sådana tjänster som föredragande vid kansliet som avses i den nya kanslilagen ska kunna meddelas i kanslistadgan, som utfärdas såsom förordning av republikens president. Till föredragandetjänsterna hör förutom de tjänster som rådgivare och specialmedarbetare till presidenten som nämns i den gällande kanslilagen även t.ex. tjänsten som presschef, i enlighet med vad som föreskrivs i kanslistadgan.

I och med att föreskrifter om föredragandena tas in i kanslistadgan förtydligas föredragandenas ställning. Dessutom möjliggörs en flexibel utveckling av kansliets tjänststruktur.

I kanslilagen finns föreskrifter förutom om kanslichefstjänsten även om tjänsten som slottsfogde. Slottsfogdens centrala uppgift är att svara för kansliets administration.

Anställningarna vid kansliet utgörs i regel av tjänster. Till denna del föreslås det inte någon ändring av det gällande läget. Paragrafens 1 mom. innehåller dock, på samma sätt som för närvarande, även föreskrifter om anställning av personal i arbetsavtalsförhållande.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla föreskrifter om utnämningssgrunderna samt om de allmänna behörighetsvillkoren. Det är fråga om en ny bestämmelse i förhållande till den gällande kanslilagen. I paragrafen förtydligas nuläget genom en hänvisning till de allmänna utnämningssgrunder som anges i grundlagen, dvs. skicklighet, förmåga och beprövad medborgerlig dygd.

Paragrafens 3 mom. föreslås i likhet med den gällande lagen innehålla föreskrifter om andra statstjänstemän som sköter uppgifter vid kansliet. Uppgifter vid kansliet kan enligt detta moment också skötas av andra statstjänstemän som genom förflyttning, förordnande eller kommendering eller på annat sätt har ställts till kansliets förfogande för att sköta bestående eller tillfälliga uppgifter inom dess verksamhetsområde. Dessa tjänstemän svarar i praktiken för centrala uppgifter vid kansliet. Därför ska bestämmelserna om de allmänna skyldigheter som föreskrivs för kansliet och tjänstemännen i 3 kap. i tillämp-

liga delar också styra förhållandet mellan dessa tjänstemän och kansliet. Till de nämnda skyldigheterna hör t.ex. kansliets skyldighet att bemöta tjänstemännen opartiskt och att trygga föreningsfriheten samt att bevilja tjänstemännen olika förmåner och rättigheter, liksom tjänstemännens skyldighet att sköta sitt arbete och uppträda sakligt samt att inte ta emot förbjudna ekonomiska förmåner.

7 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om inrättandet av tjänster. Enligt paragrafens 1 mom. kan tjänster vid kansliet inrättas inom ramen för löneanslagen.

I 2 mom. bestäms det att tjänsten som kanslichef inte får inrättas eller dras in och att dess benämning inte får ändras om tjänsten inte har specificerats i statsbudgeten. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 7 § i den gällande kanslilagen.

8 §. I denna paragraf finns föreskrifter om det förfarande som ska iaktas då tjänster söks vid kansliet. Enligt 8 § i den gällande lagen kan kanslichefen och föredragandena utnännas utan att tjänsterna har förklarats lediga. De övriga tjänsterna ska besättas efter offentligt ansökningsförfarande, om inte något annat av särskilda skäl bestäms i enskilda fall. Det föreslås att tjänsteansökningsförfarandet ska preciseras i förhållande till nuläget, dock med beaktande av de särdrag som hänför sig till presidentämbetets skötsel.

Enligt paragrafens 1 mom. får kanslichefen och föredragandena vid kansliet utnännas utan att tjänsterna har förklarats lediga. Momentet motsvarar till denna del den gällande paragrafen. Det har med tanke på skötseln av presidentämbetet ansetts vara motiverat att kanslichefen och föredragandena vid kansliet kan utnännas utan att tjänsterna förklarats lediga. Presidenten ska på samma sätt som för närvarande även i fortsättningen ha möjlighet att fatta beslut om utnämningen av sina närmaste tjänstemän utan offentligt ansökningsförfarande. Enligt momentet kan de nämnda tjänsterna emellertid också besättas efter offentligt ansökningsförfarande.

Finskt medborgarskap ska även i fortsättningen utgöra ett villkor för att en person ska kunna utnännas till kanslichefstjänsten. För utnämning till de övriga högsta statliga tjänsterna ställs det likaså krav på finskt medborgarskap. Kravet på att den som utnämns till

kanslichef ska vara finsk medborgare är också förenligt med det krav som bl.a. ställs på kanslicheferna vid ministerierna. Kravet på finskt medborgarskap föreslås ingå i paragrafens 1 mom.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla föreskrifter om ansökningsförfarandet när det gäller andra tjänster än de som nämns i 1 mom. Denna bestämmelse motsvarar 8 § 3 mom. i den gällande lagen. Andra tjänster än kanslichefstjänsten och föredragandetjänsterna ska ledigförklarats innan de besätts. Tjänsten som slottsfogde hör också till de tjänster som ska besättas genom offentligt ansökningsförfarande. Av särskilda skäl ska dock de tjänster som avses i momentet även kunna besättas utan offentligt ansökningsförfarande. Som sådana särskilda skäl kan man t.ex. betrakta faktorer som hänför sig till tillhållandet av personliga tjänster för presidenten och som innebär att bl.a. könet på den person som utnämns till tjänsten kan vara av betydelse.

I paragrafens 3 mom. preciseras det tillvägagångssätt som ska iaktas i samband med det offentliga ansökningsförfarandet. Till en tjänst som har ledigförklarats offentligt kan endast en sådan person utnännas som skriftligen har sökt tjänsten innan ansökningstiden löpt ut och som vid den tidpunkten uppfyllde behörighetsvillkoren. Uppgifter om sökandens behörighet ska fogas till ansökan. De språkkunskaper som krävs ska emellertid också kunna visas efter ansökningstidens utgång, om detta inte fördröjer ärendets behandling. Denna paragraf ska tillämpas både i de situationer som nämns i 2 mom. och i de situationer där man beslutat besätta en sådan tjänst som avses i 1 mom. efter offentligt ansökningsförfarande. Närmare föreskrifter om tjänsteansökningsförfarandet kan utfärdas i kanslistadgan.

Paragrafens 4 mom. föreslås på samma sätt som för närvarande innehålla föreskrifter om tjänsternas behörighetsvillkor. Behörighetsvillkoren ska även i fortsättningen regleras i kanslistadgan. För de tjänster vid kansliet beträffande vilka republikens president är utnämmande myndighet är behörighetsvillkoret enligt 5 § 1 mom. i den gällande kanslistadgan examen vid universitet eller någon annan motsvarande högskola eller sådan förtrogen-

het som krävs för att tjänsten ska kunna skötas med framgång. Behörighetsvillkoret för övriga tjänster vid kansliet är sådan skicklighet och förmåga som krävs för att tjänsten ska kunna skötas med framgång.

För språkkunskapskravens del innehåller kanslilagen en hänvisning till den övriga lagstiftningen. För närvarande regleras kraven på kanslitjänstemännens språkkunskaper i lagen om de språkkunskaper som krävs av ofientligt anställda (424/2003).

9 §. I denna paragraf finns föreskrifter om skyldigheten för den som föreslås bli utnämnd till kanslichef, föredragande eller slottsfogde att före utnämningen lämna en utredning om sina bindningar. Det är fråga om en ny paragraf i förhållande till nuläget, men den innehåller motsvarande föreskrifter om skyldigheten att före utnämningen lämna information om sina bindningar som för närvarande ingår i statstjänstemannalagen. Syftet med denna skyldighet är att öka öppenheten och trygga medborgarnas förtroende för oavhängigheten och opartiskheten inom förvaltningen. I paragrafen jämföras tjänsterna som kanslichef, föredragande och slottsfogde med de högsta statliga tjänster som avses i statstjänstemannalagen, så att de som föreslås bli utnämnda till dessa tjänster åläggs motsvarande skyldighet att redogöra för sina bindningar som i statstjänstemannalagen föreskrivs för dem som söker de högsta statliga tjänsterna.

Enligt paragrafens 1 mom. ska den som föreslås bli utnämnd till kanslichef, föredragande eller slottsfogde före utnämningen lämna en redogörelse för sin näringsverksamhet, sitt ägande i företag och annan förmögenhet samt för sina uppgifter utanför tjänsten, sina bisysslor som avses i 20 § och sina andra bindningar som kan vara av betydelse vid bedömningen av hans eller hennes förutsättningar att sköta de uppgifter som hör till tjänsten. Innehållet i denna redogörelse överensstämmer med det som enligt statstjänstemannalagen krävs av den redogörelse som ska ges av dem som söker de högsta statliga tjänsterna.

Enligt paragrafens 2 mom. ska den skyldighet som föreskrivs i 1 mom. också gälla den som med stöd av 11 § 1 mom. utnämns att sköta uppgifter som hör till en sådan tjänst

som avses i 1 mom. Skyldigheten att lämna en redogörelse för bindningarna gäller således också t.ex. i samband med vikariearrangemang.

Enligt 3 mom. ska de tjänstemän som utnämns till sådana tjänster och uppgifter som avses i 1 och 2 mom. utan dröjsmål informera om ändringar och brister i de uppgifter som avses i 1 mom. samt även annars lämna motsvarande redogörelse när kansliet begär det. Genom denna bestämmelse säkerställer man att uppgifterna om bindningarna kontinuerligt hålls uppdaterade.

De uppgifter om en persons ekonomiska ställning som har lämnats till kansliet är enligt 3 mom. sekretessbelagda.

Skyldigheten att lämna en sådan redogörelse som avses i denna paragraf gäller personer som föreslås bli utnämnda till tjänster som omfattas av presidentens utnämningbefogenheter. Närmare föreskrifter om lämnandet av redogörelsen ska kunna meddelas i kanslistadgan. Redogörelsen ska begäras av och lämnas till kansliet.

10 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om utredandet av sådana hälsofaktorer som är centrala med avseende på tjänsteutövningen. Paragrafen är ny i förhållande till nuläget, men i statstjänstemannalagen finns en paragraf med motsvarande innehåll.

En förutsättning för utnämning till en tjänst är enligt paragrafens 1 mom. att den som sökt tjänsten på begäran lämnar kansliet sådana uppgifter om sin hälsa som är relevanta för skötseln av tjänsten samt dessutom vid behov genomgår kontroller och undersökningar för bedömning av saken. Den som söker en tjänst ska dessutom, som en förutsättning för utnämning till tjänsten, kunna åläggas lämna intyg över narkotikatest i sådana situationer som avses i 7 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Kostnaderna för kontrollerna och undersökningarna ska ersättas av statens medel.

De åtgärder som enligt paragrafen ska kunna vidtas för att utreda sådana hälsofaktorer som är relevanta för skötseln av tjänsten är desamma som nämns i statstjänstemannalagen. Hälsofaktorerna bör betraktas som en väsentlig omständighet med tanke på skötseln av den tjänst som ska besättas, när det gäller att förutse huruvida personen i fråga

kommer att klara av uppgifterna i framtiden. Genom denna bestämmelse förbättras möjligheterna att före utnämningen säkerställa arbetsförmågan hos den som föreslås bli utnämnd till en tjänst. Behovet av att begära en sådan utredning ska bedömas särskilt i varje utnämningssituation. I praktiken är det kansliet som kommer att begära utredningen. Uppgifterna och hälsointygen ska likaså lämnas till kansliet. För att en utredning ska kunna begäras och en sökande förpliktas genomgå undersökningar och kontroller krävs det dock att dessa behövs för att man ska kunna utreda sökandens förutsättningar att sköta tjänsten. I 21 § 1 mom. finns motsvarande föreskrifter som gäller tjänstemän.

Det som bestäms i 1 mom. gäller enligt 2 mom. också utnämning till ett tjänsteförhållande för viss tid. Paragrafen motsvarar även till denna del statstjänstemannalagen.

11 §. I denna paragraf finns föreskrifter om utnämning av tjänstemän för viss tid.

Enligt paragrafens 1 mom. kan en person utnämnas till tjänsteman för viss tid eller annars tidsbegränsat, om ett tjänsteförhållande för viss tid krävs på grund av arbetets art, ett vikariat, interimistisk skötsel av uppgifter som hör till en vakant tjänst eller praktik. I detta fall utnämns tjänstemannen till ett tjänsteförhållande. Detta moment motsvarar 9 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 2 mom. kan en tjänst besättas för viss tid eller annars tidsbegränsat om det krävs av grundad anledning som sammanhänger med tjänstens art eller kansliets verksamhet. Denna bestämmelse motsvarar till sitt innehåll 9 § 2 mom. i den gällande lagen. På basis av denna bestämmelse kan en person på de grunder som nämns i momentet utnämnas till en fast tjänst för viss tid. Kanslichefen och föredragandena utnämns i princip alltid för presidentens mandatperiod. Det anses nämligen föreligga ett särskilt tillitsförhållande mellan presidenten samt kanslichefen och föredragandena, till följd av vilket den tillträdande presidenten alltid själv ska kunna utnämna sina närmaste tjänstemän. Både tjänsternas art och verksamheten vid kansliet kräver således att tjänsterna som kanslichef och föredragande besätts för viss tid. Slottsfogden, som är den tjänsteman som svarar för kansliets administration, anses där-

emot representera kontinuiteten i kansliets högsta ledning. Tjänsten som slottsfogde ska därför i regel inte besättas för viss tid.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla föreskrifter om förfarandet vid utnämning av en tjänsteman till ett tjänsteförhållande för viss tid. Om en tjänsteman med stöd av 1 eller 2 mom. utnämns för viss tid, ska grunden för visstidsanställningen framgå av utnämningensbrevet. Genom skyldigheten att uppge grunden för visstidsanställningen strävar man efter att förhindra ogrundade utnämningar för viss tid. Enligt det föreslagna 3 mom. ska tjänstemannen utnämnas för hela den tid som utgör grund för visstidsanställningen, om inte något annat beslutas av särskilda skäl. Paragrafen motsvarar det som föreskrivs i statstjänstemannalagen.

12 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om prövotid. Paragrafen motsvarar 10 § i den gällande lagen. Vid utnämning av en tjänsteman kan det enligt paragrafens 1 mom. bestämmas att tjänsteförhållandet under en prövotid på högst sex månader kan hävas såväl av kansliet som av tjänstemannen. Tjänsteförhållandet får dock inte hävas på sådana grunder som avses i 13 § eller annars på osakliga grunder.

Enligt 2 mom. ska en sådan prövotid som avses i 1 mom. inte kunna fastställas om tjänstemannen utnämns av republikens president. Prövotid kommer således inte i fråga för kanslichefens, föredragandenas eller slottsfogdens del.

3 kap

Allmänna skyldigheter och rättigheter i samband med tjänsteförhållandet

13 §. I denna paragraf finns föreskrifter om skyldigheten att bemöta tjänstemännen jämlikt. Alla tjänstemän som är anställda vid kansliet ska bemötas opartiskt, om det inte med beaktande av deras uppgifter och ställning är motiverat att avvika från detta. Paragrafen föreslås innehålla en hänvisning till lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män och till lagen om likabehandling, som innehåller närmare föreskrifter om diskrimineringsförbudet. De nämnda lagarna tillämpas både på tjänsteutnämningar och på tjäns-

temännens anställningsförhållanden. I dessa lagar finns föreskrifter om förbud mot direkt och indirekt diskriminering, om grunderna för godtagbar särbehandling samt om de rättsmedel som finns att tillgå i samband med diskriminering.

14 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om tjänstemännens föreningsfrihet. Det är inte tillåtet att förbjuda en tjänsteman från att ansluta sig eller höra till en förening eller att utöva påtryckning på en tjänsteman för att få honom eller henne att ansluta sig till en förening och inte heller att förbjuda honom eller henne från att utträda ur en förening. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 12 § i den gällande lagen och den överensstämmer med motsvarande reglering i statstjänstemannalagen. I 18 § finns föreskrifter om begränsningar av föreningsfriheten för arbetsgivar-tjänstemännens del.

15 §. I 1 mom. i denna paragraf finns föreskrifter om skyldigheten att se till att tjänstemannen ges de förmåner och rättigheter som följer av tjänsteförhållandet. Denna bestämmelse motsvarar 13 § i den gällande lagen och regleringen i statstjänstemannalagen.

I paragrafens 2 mom. finns föreskrifter om lönebesked. Kansliet ska på begäran av tjänstemannen utan dröjsmål ge honom eller henne ett lönebesked av vilket lönens storlek och löneberäkningsgrunderna framgår. Det är fråga om en ny bestämmelse, men den överensstämmer med motsvarande bestämmelse i statstjänstemannalagen och med den gällande praxis vid kansliet som innebär att en tjänsteman även för närvarande på begäran ges ett lönebesked.

16 §. I denna paragraf finns föreskrifter om tjänsteutövningsskyldigheten samt om de krav som ställs på tjänstemäns uppträdande. Enligt 1 mom. ska tjänstemannen utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål. Tjänstemannen ska också iaktta bestämmelserna om arbetsledning och övervakning. I 2 mom. bestäms det att tjänstemannen ska uppträda såsom hans eller hennes ställning och uppgifter förutsätter. Denna paragraf motsvarar i sin helhet 14 § i den gällande lagen och den överensstämmer också med motsvarande paragraf i statstjänstemannalagen.

17 §. Denna paragraf innehåller en allmän bestämmelse enligt vilken en tjänsteman inte

får kräva, acceptera eller ta emot en ekonomisk förmån eller någon annan förmån, om detta kan försvaga förtroendet för tjänstemannen eller kansliet. Denna bestämmelse motsvarar 15 § i den gällande lagen. Bestämmelsen sammanhänger dels med de jävsgrunder som föreskrivs för tjänstemän i förvaltningslagen, dels med strafflagens bestämmelser om givande och tagande av muta, mutförseelse samt tjänstebrott. I strafflagen kriminaliseras mottagandet och givandet av gåvor och andra ekonomiska förmåner under vissa omständigheter. Den föreslagna paragrafens ordalydelse motsvarar i stor utsträckning rekvisitetet för mutförseelse. Paragrafen kan dock bli tillämplig trots att rekvisitetet för mutförseelse inte ännu uppfylls.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar statstjänstemannalagens reglering. Frågan om huruvida en kanslitjänsteman har handlat på ett tillbörligt sätt vid mottagandet av en förmån ska således bedömas på samma sätt som när det gäller andra statstjänstemän.

18 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om begränsningar av arbetsgivar-tjänstemännens föreningsfrihet. Genom denna bestämmelse förhindras uppkomsten av intressekonflikter mellan arbetsgivartjänstemännens ställning och deras föreningsaktivitet. Bestämmelsen gäller endast föreningar som bedriver sådan verksamhet som kan orsaka intressekonflikter och endast sådana ställningar i föreningen som innebär att en intressekonflikt de facto kan uppkomma. Sådana ställningar innehas t.ex. av föreningens ordförande, styrelsemedlemmar och andra som fungerar som förhandlings- och avtalsparter i frågor som berör tjänstekollektivavtal eller motsvarande frågor. Bestämmelsen motsvarar 16 § i den gällande lagen samt statstjänstemannalagens reglering. Enligt 46 § 2 mom. i den föreslagna lagen ska kansli-stadgan innehålla föreskrifter om de tjänstemän som företräder arbetsgivaren.

19 §. Denna paragraf innehåller en bestämmelse om tjänstemännens tystnadsplikt. Enligt den gällande bestämmelsen får en tjänsteman inte utnyttja och inte heller olovligen för någon annan röja sådana omständigheter som han eller hon fått kännedom om i tjänsten och som enligt vad som särskilt stadgats eller bestämts ska hållas hemliga el-

ler som gäller någon annans hälsotillstånd eller som på grund av sakens beskaffenhet annars uppenbarligen inte får röjas.

I propositionen föreslås det att den gällande bestämmelsen ska ändras så att paragrafen ska innehålla en hänvisning till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när det gäller tystnadsplikten för tjänstemän. Tjänstemännen kan dock även åläggas tystnadsplikt i någon annan lag. Denna bestämmelse motsvarar det som föreskrivs i statstjänstemannalagen.

20 §. I denna paragraf finns föreskrifter om bisysslor, bisysslotillstånd samt anmälningar om bisysslor. När det gäller dessa frågor motsvarar regleringen 18 § i den gällande lagen. Dessutom innehåller paragrafen en bestämmelse om att sådana uppgifter som i samband med anmälan om bisyssla eller ansökan om bisysslotillstånd läggs fram om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän ska hemlighållas.

Enligt paragrafens 1 mom. får en tjänsteman inte ta emot eller inneha en bisyssla som kräver att arbetstid används för uppgifter som hör till bisysslan, om inte kansliet på ansökan beviljar tjänstemannen tillstånd till det. Det krävs således tillstånd för att en bisyssla ska få skötas på arbetstid. Ett bisysslotillstånd kan beviljas också för viss tid eller begränsat. Tillståndet kan även återkallas om det finns skäl till det.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla föreskrifter om de faktorer som ska beaktas vid prövningen av huruvida bisysslotillstånd ska beviljas. Tjänstemannen får inte bli jävig i sina uppgifter på grund av bisysslan. Bisysslan får inte heller äventyra förtroendet för en opartisk tjänsteutövning eller annars inverka skadligt på skötseln av kansliets uppgifter.

I paragrafens 3 mom. finns föreskrifter om bisyssloanmälan. Tjänstemannen ska göra en anmälan om andra bisysslor än sådana som avses i 1 mom. Det är alltså fråga om bisysslor för vilka arbetstid inte används. På de grunder som nämns i 2 mom. kan kansliet emellertid förbjuda tjänstemannen från att ta emot eller inneha en sådan bisyssla.

I 4 mom. definieras en bisyssla. Med bisyssla avses en tjänst och sådant avlönat arbete eller avlönat uppdrag som tjänsteman-

nen har rätt att avsäga sig samt yrke, näring och rörelse.

I 5 mom. bestäms det att de uppgifter som i samband med en anmälan om bisyssla eller ansökan om bisysslotillstånd läggs fram om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän ska hemlighållas. Bestämmelsen i 5 mom. är ny, men den motsvarar till sitt innehåll 18 § 5 mom. i statstjänstemannalagen. Ansökan om bisysslotillstånd och anmälan om bisyssla samt de handlingar som presenteras i anslutning till dem är i regel offentliga. Detta är dock problematiskt med tanke på skiljemannaförfarandet, eftersom ett av målen med förfarandet är att garantera parterna en sådan möjlighet som avtalsfriheten erbjuder att lösa sin tvist utan offentlighet. Både den internationella praxisen och principerna för skiljemannaförfarandet talar för att de uppgifter som läggs fram om parterna i en tvist inte ska offentliggöras om inte parterna önskar det.

21 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om tjänstemannens skyldighet att lämna sådana uppgifter om sin hälsa som är relevanta för skötseln av tjänsten.

Enligt 19 § 1 mom. i den gällande kanslilagen är en tjänsteman skyldig att på begäran av myndigheten lämna denna upplysningar om sina förutsättningar att sköta tjänsten med hänsyn till sin hälsa. En tjänsteman kan också åläggas genomgå kontroller eller undersökningar av hälsotillståndet, om detta är nödvändigt för bedömningen av hans eller hennes förutsättningar att sköta sina uppgifter.

Det föreslås att den gällande regleringen ska ändras och att paragrafen utökas med föreskrifter om befogenheterna att förplikta en kanslitjänsteman att lämna in ett intyg över narkotikatest på det sätt som föreskrivs i 8 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Denna ändring är förenlig med det som föreskrivs i den föreslagna 10 §. Regleringen motsvarar också statstjänstemannalagens föreskrifter om tjänstemannens skyldighet att lämna uppgifter om sin hälsa. Denna skyldighet begränsas dock endast till sådana uppgifter som är nödvändiga med tanke på skötseln av tjänsten. Befogenheterna att förplikta en tjänsteman att genomgå kontroller och undersökningar begränsas likaså till sådana

kontroller och undersökningar som är nödvändiga för att tjänstemannens förutsättningar att sköta sina uppgifter ska kunna utredas.

Enligt paragrafens 2 mom. ska de direkta kostnader som orsakas av sådana kontroller och undersökningar som förordnats med stöd av 1 mom. betalas av statens medel.

22 §. I denna paragraf finns föreskrifter om förflyttning av tjänstemän. Paragrafen motsvarar 20 § i den gällande lagen. En tjänsteman kan förflyttas till en annan arbetsgivare än kansliet, om förflyttningen förbättrar tjänstemannens förutsättningar att sköta sina tjänsteuppgifter eller främjar anställningsförhållandets kontinuitet eller tjänstemannens sysselsättning och den mottagande arbetsgivaren samt tjänstemannen har gett sitt samtycke till förflyttningen. Under denna tid står tjänstemannen dock i tjänsteförhållande till kansliet.

4 kap Tjänstledighet

23 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om tjänstledighet. En kanslitjänsteman kan vara tjänstledig, dvs. avbryta sitt arbete medan tjänsteförhållandet pågår, antingen direkt med stöd av lag eller på basis av en ansökan.

Enligt paragrafens 1 mom. får tjänstemannen avbryta sitt arbete om den utnämmande myndigheten, dvs. republikens president eller kansliet, på ansökan beviljar honom eller henne tjänstledighet eller om han eller hon är tjänstledig direkt med stöd av lag. I fråga om avbrytande av arbetet på andra grunder gäller vad som föreskrivs särskilt. Tjänstledighet ska också kunna beviljas utan ansökan, om tjänstemannen inte har kunnat ansöka om tjänstledighet innan arbetet avbröts eller om tillräckliga uppgifter om varför arbetet har avbrutits har erhållits på något annat sätt. Paragrafens 1 mom. motsvarar till sitt innehåll 21 § 1 mom. i den gällande lagen.

I paragrafens 2 mom. finns föreskrifter om tjänsteledighet direkt med stöd av lag. En kanslitjänsteman är tjänstledig direkt med stöd av lag under den tid han eller hon är riksdagsledamot, medlem av statsrådet, företrädare för Finland i Europaparlamentet eller fullgör sin värnplikt. I momentet föreskrivs det också att tjänstledighet i övrigt beviljas

enligt den utnämmande myndighetens prövning, om inte något annat särskilt föreskrivs eller bestäms eller avtalas i tjänstekollektivavtal.

Enligt paragrafens 3 mom. är det också möjligt att bevilja partiell tjänstledighet. En tjänstledig tjänsteman kan dessutom med sitt samtycke av särskilda skäl förordnas att utföra vissa tjänsteuppgifter. Föreskrifterna om tjänstledighet överensstämmer till sitt innehåll med statstjänstemannalagens reglering.

24 §. I denna paragraf finns föreskrifter om skyldigheten att förete läkarintyg eller motsvarande intyg över sjukdom. Paragrafen överensstämmer med motsvarande paragraf i statstjänstemannalagen. Enligt paragrafens 1 mom. ska en tjänsteman som anhåller om tjänstledighet på grund av sjukdom styrka sjukdomen med ett läkarintyg som uppgjorts enligt formuläret för anhållan om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), med ett intyg av en hälsovårdare vid en hälsovårdscentral eller med ett intyg av en hälsovårdare eller sjukskötare som anvisats av kansliet. Om sjukdomen varar högst tre dygn kan tjänstemannen även styrka sjukdomen på något annat tillförlitligt sätt som kansliet har godkänt. Om sjukdomen varar över fem dygn ska den dock styrkas med ett sådant läkarintyg som avses ovan.

Paragrafens 2 mom. innehåller föreskrifter om möjligheten att i kanslistadgan föreskriva om lättnader i tjänstemannens skyldighet att styrka sin sjukdom. Denna möjlighet kan utnyttjas t.ex. i samband med en omfattande epidemi.

25 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om tjänstledighet för andra statstjänstemän som för viss tid har utnämnts till en tjänst vid kansliet. En statstjänsteman som för viss tid utnämns till en tjänst vid kansliet är för den tid han eller hon är i kansliets tjänst enligt paragrafens 1 mom. tjänstledig från den tjänst till vilken han eller hon är utnämnd. Enligt 2 mom. gäller tjänstledighetsbestämmelsen i 1 mom. dock inte tjänstemän vid riksdagen. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 22 § i den gällande lagen. Som tjänstemän vid riksdagen betraktas de tjänstemän som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om riksdagens tjänstemän.

5 kap   **Varning och avslutande av tjänsteförhållandet**

26 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om tilldelande av varning. Den utnämmande myndigheten kan ge en tjänsteman som bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt en skriftlig varning. Paragrafen överensstämmer med 23 § i den gällande lagen och med motsvarande paragraf i statstjänstemannalagen.

27 §. I denna paragraf finns föreskrifter om uppsägning av ett tjänsteförhållande efter en viss uppsägningstid. Enligt propositionen får en tjänsteman sägas upp av skäl som hänför sig till honom eller henne endast ifall det finns ett synnerligen vägande skäl till uppsägningen. I paragrafen anges de grunder som åtminstone inte betraktas som sådana synnerligen vägande skäl som berättigar till uppsägning. Regleringen överensstämmer med det som föreskrivs i statstjänstemannalagen.

Enligt paragrafens 1 mom. kan ett tjänsteförhållande ömsesidigt sägas upp så att det upphör efter en viss uppsägningstid eller, om så har avtalats, utan uppsägningstid. Detta moment motsvarar till sitt innehåll 24 § 1 mom. i den gällande lagen.

I 2 mom. begränsas den utnämmande myndighetens rätt att säga upp en tjänsteman av skäl som hänför sig till tjänstemannen. För att en tjänsteman ska kunna sägas upp av skäl som hänför sig till honom eller henne ska det vara fråga om ett synnerligen vägande skäl. Paragrafen innehåller en förteckning med exempel på skäl som åtminstone inte betraktas som sådana synnerligen vägande skäl som berättigar till uppsägning. Till dessa skäl hör enligt 2 mom. 1 punkten tjänstemannens sjukdom, lyte eller kroppsskada, utom i det fall att följden har varit att tjänstemannens arbetsförmåga blivit väsentligt och bestående nedsatt och tjänstemannen på denna grund har rätt till invalidpension. Som ett sådant synnerligen vägande skäl som berättigar till uppsägning betraktas enligt 2 mom. 2 punkten inte heller tjänstemannens politiska, religiösa eller andra åsikter eller tjänstemannens deltagande i samhälls- eller föreningsverksamhet. Paragrafen motsvarar i fråga om de nämnda skälen det som bestäms i 24 § 2 mom. i den gällande lagen. Som ett sådant

synnerligen vägande skäl som hänför sig till tjänstemannen och som berättigar till uppsägning betraktas enligt 2 mom. 3 punkten inte heller tjänstemannens deltagande i en stridsåtgärd som en tjänstemannaförening vidtagit enligt föreningens beslut. Den sist nämnda punkten är ny i förhållande till den gällande paragrafen, men den överensstämmer med statstjänstemannalagens reglering.

Kanslitjänstemännens rätt att delta i stridsåtgärder i samband med arbetstvister regleras för närvarande endast i 56 § i kanslilagen. Propositionen innehåller emellertid utökade föreskrifter om kanslitjänstemännens rätt att delta i stridsåtgärder. Kanslilagen föreslås således innehålla mer omfattande föreskrifter än för närvarande om tillåtna stridsåtgärder och om de begränsningar som hänför sig till stridsåtgärderna. Eftersom också kansliets tjänstemän får delta i stridsåtgärder, med iakttagande av de särskilda begränsningar som föreskrivs för tryggande av presidentämbetets skötsel, kan tjänstemannens deltagande i en sådan stridsåtgärd som en tjänstemannaförening vidtagit enligt föreningens beslut inte betraktas som ett skäl för uppsägning av tjänstemannen.

Enligt paragrafens 3 mom. ska uppsägningen ske inom en rimlig tid efter att kansliet har fått kännedom om uppsägningsgrunden.

Paragrafens 4 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om att den utnämmande myndighetens uppsägningsrätt kan begränsas genom avtal. Ifall uppsägningsrätten har begränsats får den utövas endast på de grunder som nämns i avtalet.

I paragrafens 5 mom. förbjuds uppsägning av en tjänsteman på grund av graviditet. Om en tjänsteman som är gravid sägs upp anses uppsägningen bero på graviditeten, om inte någon annan grund för uppsägningen läggs fram. En tjänsteman får inte heller sägas upp under särskild moderskapsledighet, moderskapsledighet, faderskapsledighet, föräldraledighet eller vårdledighet och inte heller sedan den utnämmande myndigheten fått kännedom om tjänstemannens graviditet eller om att tjänstemannen kommer att utnyttja sin rätt till ovan nämnd ledighet. Det är likaså förbjudet att säga upp anställningsförhållandet så att det upphör när den ovan nämnda

ledigheten börjar eller medan den varar. Till denna del överensstämmer bestämmelsen till sitt innehåll med den gällande lagen.

Paragrafens 6 mom. föreslås, i likhet med vad som gäller för närvarande, innehålla en bestämmelse om att tjänsteförhållandet för en tjänsteman som utnämnts för viss tid upphör utan uppsägning när tiden löper ut, om inte tjänsteförhållandet med anledning av uppsägning har upphört redan tidigare.

28 §. I denna paragraf finns en bestämmelse om grunden för uppsägning av sådana tjänstemän som har utnämnts av republikens president. Enligt 25 § i den gällande lagen kan republikens president, när det finns orsak därtill, säga upp en tjänsteman som presidenten har utnämnt och bestämma att tjänsteförhållandet ska upphöra omedelbart eller på en viss uppgiven dag. Tjänstemän som utnämnts av republikens president har således inte ett lika starkt uppsägningsskydd som andra kanslitjänstemän.

I statstjänstemannalagen regleras uppsägningsgrunderna för de högsta statstjänstemännens del så att det är möjligt att säga upp en sådan tjänsteman då det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till det. Denna uppsägningsgrund gäller enligt 26 § i statstjänstemannalagen justitiekanslern i statsrådet och biträdande justitiekanslern, kommandören för försvarsmakten, statssekreterare, statssekreterare såsom kanslichef, kanslichefer, understatssekreterare och avdelningschefer samt sådana tjänstemän vid ett ministerium som till tjänsteställningen motsvarar dessa, cheferna för vissa ämbetsverk som anges genom förordning av statsrådet samt ministrars specialmedarbetare.

I propositionen föreslås det att uppsägningsskyddet för de tjänstemän som utnämns av presidenten ska ses över så att det överensstämmer med uppsägningsskyddet för de högsta statstjänstemän som uppräknas ovan. Republikens president ska således med stöd av kanslilagen kunna säga upp en tjänsteman som presidenten har utnämnt då det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Genom den föreslagna bestämmelsen preciseras den nuvarande grunden för uppsägning av sådana tjänstemän som utnämnts av presidenten.

Denna uppsägningsgrund gäller alltså sådana kanslitjänstemän som utnämnts av republikens president, dvs. kanslichefen, föredragandena och slottsfogden. Kanslichefen och föredragandena fungerar som presidentens närmaste rådgivare. Slottsfogden svarar å sin sida för kansliets administration och för verksamhetens resultat. Ställningen och befogenheterna för de tjänstemän som utnämns av presidenten kräver att det föreligger särskilt förtroende mellan republikens president och dessa tjänstemän. Därför ska presidenten även i fortsättningen ha mer omfattande möjligheter att säga upp sina närmaste tjänstemän än vad som gäller i fråga om andra tjänstemän vid kansliet. Grunden för uppsägning av dessa tjänstemän ska emellertid preciseras så att det ska finnas ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar därmed statstjänstemannalagens bestämmelse om grunderna för uppsägning av de högsta statstjänstemännen.

Enligt propositionen ska presidenten inte längre kunna bestämma att tjänsteförhållandet ska upphöra omedelbart eller på en viss uppgiven dag. I fråga om tjänstemän som sägs upp med stöd av den föreslagna paragrafen iakttas samma uppsägningstider som gäller för andra tjänstemän. En tjänsteman som sägs upp med stöd av denna paragraf ska dock kunna avstängas från tjänsteutövningen på de grunder som nämns i 42 §. Tjänsteförhållandet för en tjänsteman som utnämnts av republikens president kan också upphöra genom hävning på de grunder som föreskrivs i 35 §.

29 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om uppsägning av ekonomiska orsaker och produktionsorsaker, dvs. om grunderna för kollektiva uppsägningar. Enligt paragrafens 1 mom. har den utnämmande myndigheten rätt att säga upp en tjänsteman om tjänstemannens uppgifter eller kansliets möjligheter att erbjuda tjänstemannen uppgifter minskar väsentligt och inte bara tillfälligt.

I 2 mom. uppräknas de grunder som inte berättigar till kollektiva uppsägningar. Grunderna är desamma som föreskrivs i statstjänstemannalagen.

Enligt 2 mom. 1 punkten finns det inte någon grund för uppsägning då en ny person

har anställts för liknande uppgifter före eller efter uppsägningen och det inte har skett några förändringar i kansliets verksamhetsbetingelser under samma tid. Enligt 2 punkten finns det inte någon grund för uppsägning då den omorganisering av arbetsuppgifterna som har uppgetts som orsak till uppsägningen i själva verket inte minskar de uppgifter som kan erbjudas eller förändrar uppgifternas art. Enligt 3 punkten finns det inte heller någon grund för uppsägning då anskaffning av maskiner eller anläggningar har uppgetts som orsak till uppsägningen, men tjänstemannen med hänsyn till sin yrkesskicklighet kunde ha utbildats i användningen av dem genom kansliets försorg. Enligt 4 punkten saknas likaså en grund för uppsägning även då kostnadsbesparing genom personalminskningar har uppgetts som orsak till uppsägningen, men besparingen är så liten att den inte med beaktande av arbetsgivarens och tjänstemannens omständigheter kan anses vara den verkliga orsaken till uppsägningen.

I paragrafens 3 mom. finns föreskrifter om hur omplacering och utbildning inverkar på uppsägning. En tjänsteman ska inte kunna sägas upp av sådana orsaker som nämns i 1 mom. om tjänstemannen med hänsyn till sin yrkesskicklighet och förmåga skäligen kan omplaceras eller utbildas för nya uppgifter vid kansliet.

Paragrafens 4 mom. innehåller för uppsägningsskyddets del en hänvisning till det som föreskrivs i 27 § 4 och 5 mom. De begränsningar av uppsägningsrätten som föreskrivs i de nämnda lagrummen gäller således också de uppsägningsgrunder som avses i denna paragraf.

30 §. I 1 mom. i denna paragraf finns en bestämmelse om den utnämmande myndighetens och tjänstemannens möjlighet att avtala om att tjänsteförhållandet upphör omedelbart med anledning av uppsägning. I momentet bestäms det även att tjänstemannen har rätt till en ersättning som motsvarar lönen för uppsägningstiden.

Paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse om återkallande av en uppsägning. Den utnämmande myndigheten kan före uppsägningstidens utgång återta uppsägningen. Detta förutsätter dock att tjänstemannen ger sitt samtycke till det. En tjänsteman får på

motsvarande sätt återta sin uppsägning före uppsägningstidens utgång, om den utnämmande myndigheten ger sitt samtycke till det.

Denna paragraf motsvarar 27 § i den gällande kanslilagen samt statstjänstemannalagens reglering.

31 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om hur uppsägningen påverkas av en permittering.

Enligt paragrafens 1 mom. har en permitterad tjänsteman oberoende av den uppsägningstid som annars iakttas i fråga om tjänsteförhållandet rätt att säga upp sitt tjänsteförhållande att upphöra när som helst under permitteringstiden. Tjänstemannen får dock inte säga upp tjänsteförhållandet under den sista veckan av permitteringen, om tjänstemannen redan vet när permitteringen kommer att upphöra.

Enligt 2 mom. har tjänstemannen även under permitteringstiden rätt till lön för uppsägningstiden om kansliet säger upp tjänstemannen innan permitteringen upphör. Detta gäller dock inte ifall uppsägningen har upphävts med anledning av överklagande.

Paragrafens 3 mom. innehåller en bestämmelse som är ny i förhållande till den gällande lagen. Om permitteringen har trätt i kraft utan att tjänstemannen har fått räkna sig till godo den uppsägningstid som gäller när tjänsteförhållandet avslutas och den permitterade tjänstemannen om han eller hon säger upp tjänsteförhållandet rätt att få ersättning för lönebortfallet för uppsägningstiden på samma sätt som när kansliet säger upp tjänsteförhållandet, om inte kansliet inom en vecka från uppsägningen erbjuder tjänstemannen arbete.

Syftet med 3 mom. är att den situation där ett tjänsteförhållande upphör under en långvarig permittering i princip ska regleras på samma sätt oberoende av om kansliet har sagt upp tjänsteförhållandet av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker eller om tjänstemannen själv har beslutat säga upp tjänsteförhållandet. Den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas i de situationer där permitteringen har fortgått utan avbrott i minst 200 kalenderdagar. Tjänstemannens rätt till ersättning som motsvarar lönen för

uppsägningstiden bestäms utgående från den uppsägningstid som gäller i fråga om det aktuella tjänsteförhållandet.

Den föreslagna paragrafen överensstämmer till sitt innehåll med motsvarande bestämmelse i statstjänstemannalagen.

32 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om uppsägningstiden. Enligt den huvudregel som framgår av paragrafen är det möjligt att avtala om uppsägningstiden. Uppsägningstiden kan enligt 1 mom. då vara högst sex månader. I praktiken fastställs uppsägningstiderna vanligtvis genom tjänstekollektivavtal. Ifall parterna emellertid ingår avtal om anställningsvillkoren, kan uppsägningstiden avtalas att omfatta högst sex månader.

Enligt paragrafens 2 mom. kan det i avtalet bestämmas att uppsägningstiden för den utnämmande myndigheten är längre än den uppsägningstid som en tjänsteman ska iaktta när han eller hon säger upp tjänsteförhållandet. Det är däremot inte möjligt att avtala om att uppsägningstiden är kortare för den utnämmande myndigheten än för tjänstemannen.

I paragrafens 3 mom. finns föreskrifter om de uppsägningstider som ska iakttas när den utnämmande myndigheten säger upp tjänsteförhållandet, om inte något annat har avtalats om uppsägningstiderna. Dessa uppsägningstider motsvarar dem som föreskrivs i statstjänstemannalagen. En förutsättning för att dessa uppsägningstider ska gälla är att anställningen hos staten har fortgått utan avbrott. Då anställningsförhållandets längd beräknas ska man således beakta både anställningar vid kansliet och andra statliga anställningar.

Paragrafens 4 mom. innehåller föreskrifter om de uppsägningstider som ska iakttas när en tjänsteman säger upp sig, om inte avtal har ingåtts om uppsägningstiden. När en tjänsteman säger upp sig iakttas i regel en uppsägningstid på en månad. Om anställningsförhållandet emellertid har varat högst ett år utan avbrott iakttas en uppsägningstid på 14 dagar och om anställningsförhållandet har varat sammanlagt över tio år utan avbrott iakttas en uppsägningstid på två månader. Denna paragraf överensstämmer med motsvarande reglering i statstjänstemannalagen.

33 §. I denna paragraf finns en bestämmelse om omvandling av ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid. Då det föreligger sådana grunder för uppsägning av ett tjänsteförhållande som avses i 29 § 1 mom., kan kansliet omvandla tjänsteförhållandet till ett tjänsteförhållande på deltid, räknat från uppsägningstidens utgång. Bestämmelsen överensstämmer med motsvarande reglering i statstjänstemannalagen.

34 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om skyldigheten att erbjuda uppsagda kansli-tjänstemän uppgifter vid kansliet. När en tjänsteman har sagts upp av andra skäl än sådana som hänför sig till tjänstemannen, och kansliet inom 24 månader från utgången av uppsägningstiden behöver arbetskraft för samma eller liknande uppgifter, ska kansliet enligt paragrafens 1 mom. höra sig för hos den lokala arbetskraftsmyndigheten om tidigare tjänstemän söker arbete genom myndigheten. Om så är fallet ska kansliet i första hand erbjuda dessa tidigare tjänstemän en sådan uppgift eller tjänst som besätts av någon annan än republikens president, om de uppfyller behörighetsvillkoren. Tjänsten får då besättas utan att den förklaras ledig.

I 2 mom. åläggs kansliet en skyldighet att ersätta en tjänsteman för den skada som uppkommer om kansliet uppsåtligt eller av oaktsamhet försummar den skyldighet som föreskrivs i 1 mom.

Det är fråga om en ny paragraf i förhållande till nuläget, men den överensstämmer till sitt innehåll med motsvarande reglering i statstjänstemannalagen. Paragrafen ska dock inte tillämpas på sådana tjänster eller uppgifter som omfattas av presidentens utnämningssbefogenheter.

35 §. Denna paragraf innehåller en bestämmelse om hävning av tjänsteförhållandet. Ett tjänsteförhållande ska kunna hävas omedelbart om tjänstemannen grovt bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt. Paragrafen överensstämmer till sitt innehåll med 31 § i den gällande lagen samt med motsvarande paragraf i statstjänstemannalagen.

36 §. I denna paragraf bestäms det när rätten att häva ett tjänsteförhållande förfaller. Hävningsrätten förfaller i regel två veckor efter att den utnämmande myndigheten har fått kännedom om grunden för hävningen. Denna

bestämmelse överensstämmer med 32 § i den gällande lagen och med motsvarande paragraf i statstjänstemannalagen.

37 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om tjänstemännens avgångsålder och om den situation där tjänsteförhållandet upphör direkt med stöd av lag med anledning av att en tjänsteman uppnår avgångsåldern.

Den allmänna avgångsåldern för kansliets tjänstemän är för närvarande 65 år, medan den allmänna avgångsåldern för statstjänstemän enligt statstjänstemannalagen är 68 år. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om avgångsåldern ska förenhetligas. Enligt paragrafens 1 mom. ska således den allmänna avgångsåldern för kansliets tjänstemän vara 68 år. Enligt 2 mom. upphör tjänstemannens tjänsteförhållande utan uppsägning eller någon annan åtgärd, vars syfte är att tjänsteförhållandet ska upphöra, vid utgången av den månad under vilken han eller hon uppnår avgångsåldern.

I paragrafens 3 mom. finns föreskrifter om hur tjänsteförhållandets fortbestånd påverkas av att en tjänsteman beviljas full invalidpension. Då en tjänsteman på basis av tjänsteförhållandet har beviljats full invalidpension tills vidare upphör tjänsteförhållandet utan uppsägning eller någon annan åtgärd, vars syfte är att tjänsteförhållandet ska upphöra, vid utgången av den månad under vilken tjänstemannens rätt till lön för sjukdomstid har upphört eller, om kansliet har fått del av beslutet om invalidpension senare, vid utgången av månaden för delfäendet.

Det föreslagna 3 mom. är nytt i förhållande till den gällande lagen, men överensstämmer till sitt innehåll med motsvarande bestämmelse i statstjänstemannalagen. Denna bestämmelse förtydligar läget i den situation där en tjänsteman har beviljats full invalidpension men inte är villig att säga upp sig. Genom bestämmelsen strävar man även efter att förhindra samtidig utbetalning av pension och lön för sjukdomstid samt minska behovet av återkrav.

6 kap   **Permittering och avstängning från tjänsteutövning**

38 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om grunderna för permittering. Enligt para-

grafens 1 mom. är det möjligt att permittera en tjänsteman om tjänstemannen kunde sägas upp av sådana ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker som avses i 29 § 1 mom. En tjänsteman får permitteras med 14 dagars varsel. Under permitteringen avbryts tjänsteutövningen och löneutbetalningen för viss tid eller tills vidare medan tjänsteförhållandet i övrigt består.

En tjänsteman får enligt paragrafens 2 mom. permitteras för högst 90 dagar, om tjänstemannens uppgifter eller kansliets möjligheter att erbjuda tjänstemannen uppgifter tillfälligt har minskat och kansliet inte skäligen kan erbjuda tjänstemannen andra uppgifter eller sådan utbildning vid kansliet som lämpar sig för arbetsgivarens behov.

Medan ett tjänsteförhållande varar är det enligt 3 mom. möjligt att på kansliets eller en tjänstemans initiativ komma överens om permittering av tjänstemannen genom avtal mellan tjänstemannen och kansliet. Genom tjänstekollektivavtal eller avtal som nåtts vid sådant samarbetsförfarande som avses i 59 § kan också annat avtalas om permittering än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom.

Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar 34 § i den gällande lagen. Det föreslagna 3 mom. är däremot nytt och hör samman med de föreskrifter om bestämning av anställningsvillkoren som också föreslås ingå i kanslilagen. Syftet med detta moment är att trygga möjligheten att flexibelt ingå avtal om permitteringar.

39 §. I denna paragraf finns föreskrifter om tjänstemännens rättigheter under den tid permitteringen pågår. Enligt paragrafens 1 mom. har en tjänsteman rätt att sysselsätta sig under permitteringstiden. Permitteringen hindrar således inte tjänstemannen från att ta något annat arbete för permitteringstiden.

Under permitteringen bibehåller tjänstemannen enligt 2 mom. rätten att bo kvar i en bostad som ställts till hans eller hennes förfogande på grundval av anställningen. Kansliet kan dock av vägande skäl upplåta en annan lämplig bostad för en tjänsteman vars tjänsteutövning har avbrutits på grund av permittering. Flyttningskostnaderna ersätts då av statens medel.

Denna paragraf överensstämmer till sitt innehåll med 35 § i den gällande lagen och

med motsvarande bestämmelse i statstjänstemannalagen.

40 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om skyldigheten att varsla om permittering innan permitteringsåtgärder vidtas. När kansliet har konstaterat att en permittering är nödvändig ska kansliet omedelbart och, om möjligt, senast tre månader före permitteringen varsla de förtroendemän och tjänstemannaföreningar som saken berör och, då permitteringen gäller minst tio tjänstemän, även Arbetskraftsmyndigheterna om permitteringen. Varslet ska innehålla uppgifter om permitteringsorsak, dess beräknade begynnelsepunkt och längd samt en uppskattning av antalet permitterade tjänstemän. Paragrafen överensstämmer till sitt innehåll med motsvarande paragraf i statstjänstemannalagen.

41 §. I denna paragraf finns föreskrifter om permitteringsvarsel. Enligt paragrafens 1 mom. ska det varsel om permittering som avses i 38 § 1 mom. lämnas tjänstemannen personligen samt den tjänstemannaförening som saken berör. Varslet ska innehålla uppgifter om permitteringsorsak, dess begynnelsepunkt och hur länge en tidsbestämd permittering varar samt, i fråga om permittering tills vidare, permitteringsberäknad längd. Kansliet ska på tjänstemannens begäran ge ett skriftligt intyg över permitteringen. Varslet ska dessutom delges den behöriga förtroendemannen. När permitteringen gäller minst tio tjänstemän ska varslet även delges Arbetskraftsmyndigheterna.

Enligt paragrafens 2 mom. finns det dock inte någon sådan skyldighet att varsla om permittering som avses i 1 mom. när kansliet av någon annan orsak än permittering inte är skyldig att betala lön för permitteringstiden.

Enligt 3 mom. ska kansliet med tjänstemannens samtycke kunna ändra tidpunkten för när permitteringen börjar eller upphör eller återkalla permitteringen. En tjänsteman som har permitterats tills vidare ska minst en vecka i förväg underrättas om att arbetet återupptas. Paragrafen motsvarar det som bestäms i statstjänstemannalagen.

42 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om förutsättningarna för avstängning från tjänsteutövning. I paragrafens 1 mom. finns tydligare föreskrifter om grunderna för av-

stängning från tjänsteutövning än vad som ingår i den gällande paragrafen. I momentet beaktas också verkningarna av de fullföljdsbestämmelser som föreslås ingå i kanslilagen. I 1 mom. finns föreskrifter om skyldigheten att avstänga en tjänsteman från tjänsteutövning. En tjänsteman ska avstängas från tjänsteutövning ifall ett beslut om uppsägning av tjänstemannen inte vunnit laga kraft när uppsägningstiden löper ut. Om besvär har anförts över beslutet kan dock högsta förvaltningsdomstolen av särskilda skäl besluta något annat. En tjänsteman ska kunna avstängas från tjänsteutövning också då han eller hon har avsatts eller tjänsteförhållandet har hävts, även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

I paragrafens 2 mom. uppräknas de grunder för avstängning från tjänsteutövning som får tillgripas enligt prövning.

I 3 mom. finns en bestämmelse om tjänstemannens rätt till en ersättning som motsvarar lönen för uppsägningstiden i det fall då avstängningen från tjänsteutövning har skett med stöd av 2 mom. 4 punkten.

Paragrafens 4 mom. föreslås innehålla föreskrifter om den utnämmande myndighetens skyldighet att följa upp grunderna för avstängningen från tjänsteutövning och vid behov fatta ett nytt beslut om saken. Detta moment är nytt i förhållande till den gällande lagen. Genom momentet förbättras tjänstemannens rättsskydd. Grunderna för avstängningen ska följas upp och vid behov ska ett nytt beslut fattas i ärendet om omständigheterna har förändrats. Frågan om fortsatt avstängning från tjänsteutövning ska utan dröjsmål tas till avgörande när tjänstemannen så kräver. Genom detta tillägg betonas proportionalitetsprincipen i samband med avstängning från tjänsteutövning. Denna paragraf överensstämmer till sitt innehåll med motsvarande bestämmelse i statstjänstemannalagen.

7 kap

Anställningsvillkor, arbetsfred och arbetstvister

43 §. I propositionen föreslås det att den reglering som gäller bestämningen av kanslitydligare anställningsvillkor ska för-

nyas i sin helhet. Föreskrifter om hur anställningsvillkoren bestäms ska tas in i lagen. De föreslagna bestämmelserna om stridsåtgärder i samband med arbetstvister motsvarar å sin sida till sitt innehåll i stor utsträckning bestämmelserna i lagen om statens tjänstekollektivavtal. För kanslitjänstemännens del kommer rätten att vidta stridsåtgärder dock även i framtiden att vara mer begränsad än för sådana tjänstemän som omfattas av lagen om statens tjänstekollektivavtal. Presidentämbetets skötsel ska på samma sätt som för närvarande tryggas oberoende av stridsåtgärder.

I den föreslagna paragrafen finns en grundläggande bestämmelse om kansliets tjänstekollektivavtalssystem. Enligt paragrafen ska anställningsvillkoren fastställas i tjänstekollektivavtalet. Regleringen grundar sig på principen om avtalsfrihet. I paragrafen uppräknas särskilt de frågor som inte hör till anställningsvillkoren och som det därmed inte är möjligt att avtala om. Paragrafen motsvarar till denna del regleringen i lagen om statens tjänstekollektivavtal.

I fråga om anställningsvillkoren vid kansliet gäller enligt det föreslagna 1 mom. vad som bestäms om dem i tjänstekollektivavtal. De föreslagna bestämmelserna gäller emellertid bara anställningsvillkoren för tjänstemän och de arrangemang som tillämpas på dem. Bestämmelserna kan således inte tillämpas på anställda i arbetsavtalsförhållanden.

Paragrafens 1 och 2 mom. innehåller också föreskrifter om sådana frågor som inte hör till anställningsvillkoren och som det därmed inte är tillåtet att avtala om i tjänstekollektivavtal. Till anställningsvillkoren hör enligt 1 mom. inte grunderna för kansliets organisation eller någon annan reglering av tjänsteapparaten, inrättande eller indragning av tjänster, kansliets uppgifter eller interna arbetsfördelning, arbetsledningen, arbetsmetoderna eller hur tjänsteförhållanden uppkommer eller upphör, med undantag för uppsägningstider och uppsägningsgrunder. I det föreslagna 2 mom. finns föreskrifter om övriga frågor som faller utanför avtalsfriheten. I tjänstekollektivavtal är det inte möjligt att avtala om tjänsternas behörighetsvillkor, utnämningssgrunderna eller om tjänstemännens skyldig-

heter. Avtal får inte heller ingås om pensioner eller därmed jämförliga förmåner, hyran för tjänstebostäder eller om användning av egendom som tillhör kansliet, med undantag för arbetsrum och arbetsredskap för den personal som svarar för samarbetet mellan kansliet och tjänstemännen. Utanför avtalsfriheten faller också sådana frågor som det inte för arbetstagares del är möjligt att avtala om genom kollektivavtal.

Paragrafens 3 mom. innehåller en allmän bestämmelse enligt vilken det som särskilt bestäms eller föreskrivs om saken eller det som avtalas med tjänstemannen gäller i sådana frågor som inte regleras i något tjänstekollektivavtal. I momentet föreskrivs det också att alla sådana bestämmelser i tjänstekollektivavtal som står i strid med 1 eller 2 mom. är ogiltiga.

44 §. I denna paragraf finns en bestämmelse om förhållandet mellan sådana avtal som avses i 5 § 1 mom. 3 punkten och tjänstekollektivavtal. I ett avtal om anställningsvillkoren som ingås med en tjänsteman är det inte möjligt att ingå avtal om sådana frågor som det enligt 43 § 1 och 2 mom. inte är tillåtet att avtala om. Det är inte heller tillåtet att avtala om sämre villkor än de anställningsvillkor som fastställts i tjänstekollektivavtalet. Giltigheten för det avtal om anställningsvillkoren som ingås med en tjänsteman anknyts till tjänsteförhållandets giltighetstid. Uppsägning av tjänstemannen eller hävning av tjänsteförhållandet anses samtidigt som uppsägning av avtalet. Regleringen motsvarar till denna del det som föreskrivs i statstjänstemannalagen.

45 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om sådana avtal som berör anställningsvillkoren. I paragrafens 1 mom. uppräknas de typer av avtal där anställningsvillkoren kan fastställas.

Enligt 2 mom. är det inte tillåtet att genom ett sådant allmänt avtal som avses i 1 mom. avvika från förfaranden som föreskrivs någon annanstans i lag. Det är t.ex. inte tillåtet att avvika från de förfaranden som föreskrivs i lagen om medling i arbetstvister (420/1962). I fråga om avtal som avses i 1 mom. gäller i övrigt det som föreskrivs om tjänstekollektivavtal.

46 §. I denna paragraf finns föreskrifter om tjänstekollektivavtalets förhandlings- och avtalsparter. Som förhandlings- och avtalspart fungerar på tjänstemännens vägnar enligt 1 mom. en sådan registrerad förening till vars egentliga syften det hör att bevaka kansliets tjänstemäns intressen i deras tjänsteförhållanden (tjänstemannaförening) och med vilka kansliet i egenskap av arbetsgivare finner det ändamålsenligt att förhandla och ingå tjänstekollektivavtal. På arbetsgivarens vägnar fungerar kansliet som förhandlings- och avtalspart. Kansliet har i enlighet med de allmänna arbetsmarknadsrättsliga principerna rätt att fritt pröva med vilken förening kansliet anser det ändamålsenligast att förhandla och ingå tjänstekollektivavtal. För att en förening ska lämna sig som förhandlings- och avtalspart krävs det förutom att föreningen är registrerad även att den representerar en tillräckligt stor del av tjänstemännen.

Paragrafens 2 mom. innehåller föreskrifter om företrädare för arbetsgivaren. Enligt detta moment bestäms det i kanslistadgan vilka tjänstemän som ska företräda kansliet i egenskap av arbetsgivare vid sådana förhandlingar som avses i detta kapitel, eller som annars har till uppgift att företräda arbetsgivaren. Med beaktande av kansliets storlek och uppgifternas art torde i första hand de högsta tjänstemännen vid kansliet kunna fungera som företrädare för arbetsgivaren.

De tjänstemän som företräder kansliet i egenskap av arbetsgivare står utanför den personkrets som omfattas av tjänstekollektivavtalets tillämpningsområde. Anställningsvillkoren för de tjänstemän som företräder arbetsgivaren ska således fastställas av kanslichefen. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 2 mom. Regleringen motsvarar det som bestäms i lagen om statens tjänstekollektivavtal.

47 §. I denna paragraf finns en bestämmelse om tjänstekollektivavtalets formkrav. Ett tjänstekollektivavtal ska ingås skriftligen. Avtalet ska också kunna ingås så att avtalets innehåll upptecknas i det protokoll som förs vid förhandlingarna mellan parterna och som bestyrks på det sätt som parterna gemensamt kommit överens om. De föreslagna formkraven motsvarar de formföreskrifter som anges

för tjänstekollektivavtal i lagen om statens tjänstekollektivavtal.

48 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om de parter som är bundna av tjänstekollektivavtalet samt om tjänstekollektivavtalets inverkan på anställningsvillkoren för sådana tjänstemän som står utanför avtalet.

Bundna av ett tjänstekollektivavtal är enligt paragrafens 1 mom. utöver kansliet och de tjänstemannaföreningar som har ingått avtalet även de tjänstemannaföreningar som i efterhand med tidigare avtalsparters samtycke skriftligen har biträtt det, samt de tjänstemän som är eller som under avtalets giltighetstid har varit medlemmar i en tjänstemannaförening som är bunden av avtalet.

Inom tillämpningsområdet för ett tjänstekollektivavtal får enligt 2 mom. anställningsvillkoren för en tjänsteman som står utanför tjänstekollektivavtalet men som utför sådant arbete som avses i avtalet inte i andra fall än de som avses i 44 § och 46 § 2 mom. bestämmas eller avtalas så att de strider mot tjänstekollektivavtalet. Enligt detta moment åsidosätter ett avtal om anställningsvillkoren således tjänstekollektivavtalets bestämmelser. I ett avtal om anställningsvillkoren är det emellertid inte möjligt att avtala om sämre villkor än vad som fastställts i tjänstekollektivavtalet. Anställningsvillkoren för sådana tjänstemän som företräder arbetsgivaren åsidosätter likaså tjänstekollektivavtalets bestämmelser. Genom föreskrifterna om att det inte inom tjänstekollektivavtalets tillämpningsområde är tillåtet att avvika från avtalets innehåll i andra situationer än de som nämns i denna paragraf tryggas jämlikheten för sådana tjänstemäns del som inte hör till någon tjänstemannaförening.

Enligt 3 mom. ska det som föreskrivs i 1 och 2 mom. iakttas endast om de som enligt 1 mom. är bundna av tjänstekollektivavtalet inte är bundna av ett tidigare tjänstekollektivavtal som ingåtts på andra villkor eller om den kategori som avtalet binder inte är begränsad i själva avtalet.

49 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om uppsägning av ett tjänstekollektivavtal och om uppsägningens verkningar.

Enligt paragrafens 1 mom. får ett tjänstekollektivavtal som inte har ingåtts för viss tid skriftligen sägas upp av en avtalspart att

upphöra tre månader efter uppsägningen, om inte något annat har avtalats om uppsägningstiden. Ett tjänstekollektivavtal som har ingåtts för längre tid än fyra år gäller efter fyra år såsom ett tjänstekollektivavtal utan bestämd giltighetstid. När det är fråga om ett huvudavtal ska uppsägningstiden emellertid vara sex månader. För att uppsägningen ska vara effektiv och uppsägningstiden börja löpa ska uppsägningen göras skriftligen.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla föreskrifter om tjänstekollektivavtalets efterverkan. Denna efterverkan innebär att de anställningsvillkor som fastställts i tjänstekollektivavtalet ska iaktas även om tjänstekollektivavtalet har upphört att gälla. Villkoren i tjänstekollektivavtalet ska iaktas tills ett nytt avtal har ingåtts och det nya avtalet har trätt i kraft, om inte något annat har avtalats eller följer av 43 § 3 mom.

50 §. I denna paragraf finns föreskrifter om tillåtna stridsåtgärder i samband med arbetstvister.

Enligt paragrafens 1 mom. får inte andra stridsåtgärder än lockout eller strejk vidtas mot ett gällande anställningsförhållande.

Enligt 2 mom. är också de stridsåtgärder som nämns i 1 mom. förbjudna, om syftet med åtgärderna är att påverka andra frågor än sådana om vilka avtal får ingås enligt 43 §, eller om så särskilt föreskrivs i lag. Förbudet gäller andra frågor än sådana om vilka avtal får ingås enligt 43 § även när ett huvudavtal eller ett allmänt avtal enligt 45 § kan ingås om dem.

I paragrafens 3 mom. definieras begreppen lockout och strejk. Med lockout avses en arbetsinställelse som kansliet vidtar i syfte att utöva påtryckning på motparten i en arbetstvist genom att avbryta utförandet av alla tjänsteuppgifter för de tjänstemän som omfattas av arbetsinställelsen. Med strejk avses en arbetsinställelse som en tjänstemannaförening i samma syfte riktar mot kansliet. Det är förbjudet att vidta en partiell arbetsinställelse, som innebär att endast en del av tjänsteuppgifterna avbryts, om inte något annat följer av det som föreskrivs nedan.

I 4 mom. finns en bestämmelse om tjänstemännens rätt att delta i en strejk. En tjänsteman ska kunna delta i en strejk endast med stöd av ett beslut av den tjänstemannaföre-

ning som har inlett strejken. För sådana tjänstemän som avses i det föreslagna 46 § 2 mom., dvs. tjänstemän som företräder arbetsgivaren, är det emellertid förbjudet att delta i stridsåtgärder.

51 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om arbetsfredsförpliktelsen. Den som är bunden av ett tjänstekollektivavtal får inte medan avtalet gäller vidta stridsåtgärder som avser avtalets giltighet, giltighetstid eller rätta innebörd eller avgörande av en tvist som uppkommit med anledning av ett yrkande som baserar sig på avtalet, ändring av gällande avtal eller upprättande av ett nytt avtal. Denna arbetsfredsförpliktelse ska även kunna utvidgas i tjänstekollektivavtalet. Ett gällande huvudavtal, allmänt avtal eller annat avtal för reglering av specialfrågor medför emellertid inte någon sådan arbetsfredsförpliktelse som skulle hindra att stridsåtgärder vidtas för att ett nytt avtal om andra frågor ska nås, om inte något annat har avtalats.

52 §. I denna paragraf finns föreskrifter om den aktiva arbetsfredsförpliktelse som berör tjänstemannaföreningarna. Denna förpliktelse innebär enligt paragrafens 1 mom. att en tjänstemannaförening är skyldig att övervaka att dess medlemmar avhåller sig från sådana stridsåtgärder som är förbjudna enligt 50 §. Genom tjänstemannaföreningarnas övervakningsskyldighet tryggas iakttagandet av tjänstekollektivavtalen. Enligt 2 mom. är en förening som är bunden av ett tjänstekollektivavtal på motsvarande sätt skyldig att se till att sådana underordnade föreningar och tjänstemän som omfattas av avtalet inte bryter mot arbetsfredsförpliktelsen eller mot tjänstekollektivavtalets bestämmelser.

I paragrafens 3 mom. bestäms det dessutom att föreningarna inte får stöda eller främja förbjudna stridsåtgärder eller på något annat sätt medverka till sådana åtgärder. Föreningarna åläggs också en skyldighet att försöka avveckla sådana stridsåtgärder.

53 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om tjänstemännens rätt att avhålla sig från att utföra sådana uppgifter som omfattas av en tillåten lockout eller strejk, om inte något annat följer av 54 §. Paragrafen innehåller också föreskrifter om vilka rättigheter en tjänsteman som inte omfattas av en stridsåtgärd har i samband med en arbetstvist. En sådan

tjänsteman ska fullgöra sina normala tjänstpliktigheter och är dessutom skyldig att utföra skyddsarbete. En tjänsteman som omfattas av en stridsåtgärd ska å sin sida kunna utföra skyddsarbete trots det som föreskrivs i 50 § 2 mom. Med skyddsarbete avses arbete som vid en stridsåtgärd är nödvändigt för att förhindra fara för medborgarnas liv eller hälsa eller för att skydda sådan egendom som är speciellt utsatt för fara på grund av stridsåtgärden.

54 §. I denna paragraf bestäms det att utövningen av presidentämbetet ska säkerställas under den tid stridsåtgärder pågår. Om en stridsåtgärd hindrar eller i väsentlig grad stör skötseln av presidentämbetet, ska parterna, sedan de fått kännedom om saken, utan dröjsmål vidta nödvändiga åtgärder för att avlägsna hindret eller störningen. I paragrafen åläggs parterna i en arbetstvist således en skyldighet att aktivt vidta åtgärder för att trygga skötseln av presidentämbetet. Denna paragraf motsvarar 56 § i den gällande lagen. Paragrafen gäller alla situationer där stridsåtgärder förekommer. I paragrafen utvidgas de begränsningar av rätten att vidta stridsåtgärder som föreskrivs ovan i 50–52 §.

Med stöd av denna paragraf är en tjänsteman vid kansliet skyldig att utföra sådana uppgifter som behövs för att säkerställa att presidentämbetet kan utövas oberoende av pågående stridsåtgärder. Vilka uppgifter som hör till presidentämbetet fastställs på basis av den övriga lagstiftningen. Presidenten har bl.a. till uppgift att i samarbete med statsrådet leda utrikespolitiken, att fungera som överbefälhavare för försvarsmakten samt att utöva betydande beslutanderätt i samband med utnämningar. Tjänstemännen vid presidentens kansli fungerar som rådgivare för presidenten och drar försorg om de allmänna förutsättningarna för utövningen av presidentämbetet. Parterna i arbetstvisten ska avhålla sig från sådana stridsåtgärder som påverkar skötseln av presidentens uppgifter. Skötseln av sådana uppgifter vid kansliet som är av central betydelse med avseende på utövningen av presidentämbetet får inte äventyras genom stridsåtgärdena. Då en stridsåtgärd äventyrar eller hotar utövningen av presidentämbetet finns det enligt paragrafen en grund för att vidta nödvändiga åtgär-

der för att avlägsna hindret eller störningen. Möjligheten att begränsa stridsåtgärdena till den del de stör eller hindrar utövningen av presidentämbetet är en viktig metod för att eliminera sådana störningar eller hinder. Annars är det i sista hand parterna i arbetstvisten som ska avgöra med vilka metoder hindret eller störningen ska avlägsnas.

När rätten att vidta stridsåtgärder begränsas i syfte att trygga utövningen av presidentämbetet ska dock proportionalitetsprincipen iakttagas. Rätten att vidta stridsåtgärder ska inte begränsas mer än vad som behövs för att presidentämbetets skötsel ska kunna tryggas. Denna bestämmelse förpliktar parterna i arbetstvisten att i samarbete aktivt och utan dröjsmål organisera skötseln av de uppgifter som är nödvändiga för att säkerställa utövningen av presidentämbetet. Parterna kan planera de nödvändiga åtgärdena redan på förhand, innan beslutet om stridsåtgärder fattas, vilket förbättrar beredskapen inför de situationer som arbetstvisten medför.

8 kap   **Påföljder vid överträdelser av tjänstekollektivavtal och av bestämmelserna om dem samt övriga bestämmelser om frågor som berör tjänstekollektivavtal**

55 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om plikt. Iakttagandet av tjänstekollektivavtalets bestämmelser tryggas genom att plikt döms ut som påföljd för överträdelser av bestämmelserna.

Enligt paragrafens 1 mom. kan den som är bunden av ett tjänstekollektivavtal men som medvetet överträder bestämmelserna i avtalet eller på goda grunder borde ha insett att han eller hon överträder dem dömas att betala plikt. Plikten döms ut av arbetsdomstolen.

I 2 mom. finns föreskrifter om plikt i samband med överträdelser av de bestämmelser om stridsåtgärder och arbetsfred som ingår i 7 kap. Kansliet måste i egenskap av arbetsgivare betala plikt om kansliet vidtar någon annan stridsåtgärd än lockout eller bryter mot arbetsfredsförpliktelsen. En tjänstemannaförening blir å sin sida skyldig att betala plikt om den vidtar någon annan stridsåtgärd än

strejk, bryter mot arbetsfredsförplikelsen eller försummar den övervakningsskyldighet som föreskrivs i 52 §. Det är också möjligt att avtala om plikten genom tjänstekollektivavtal.

I paragrafens 3 mom. fastställs pliktens belopp. För kansliets del uppgår plikten till högst 12 000 euro och för en förenings del till högst 5 000 euro. För en tjänstemans del uppgår plikten till högst 100 euro.

56 §. I 1 mom. i denna paragraf finns föreskrifter om de omständigheter som ska beaktas då plikt döms ut. Då plikt döms ut ska hänsyn tas till alla framkomna omständigheter, såsom skadans omfattning, graden av skuld, den anledning till överträdelsen som den andra parten möjligen gett samt till föreningens storlek. Det är fråga om en förteckning med exempel på sådana omständigheter som ska beaktas i sammanhanget. Om det finns särskilda skäl till det behöver plikt dock inte dömas ut.

Om inte något annat bestäms i tjänstekollektivavtalet tilldöms plikten enligt 2 mom. den som lidit skada eller, om ingen skada har uppkommit, den part som har yrkat på dom. Om det finns flera parter som har rätt till plikt ska det i domen bestämmas hur det utdömda beloppet ska fördelas mellan parterna, med beaktande av den skada som drabbat var och en av dem och deras medlemmar samt dem de företräder.

57 §. I denna paragraf finns föreskrifter om hävning av ett tjänstekollektivavtal i samband med en väsentlig överträdelse av avtalet. Arbetsdomstolen kan enligt paragrafens 1 mom. förklara tjänstekollektivavtalet omedelbart hävt om man på grund av en väsentlig överträdelse av avtalet inte kan kräva att avtalsförhållandet ska fortgå för de övriga parternas del. När ett avtal på grund av talan mot en tjänstemannaförening har förklarats hävt, kan avtalet inom två veckor sägas upp också gentemot övriga föreningar.

Om ett avtal på talan av en förening har förklarats hävt, har enligt 2 mom. också andra föreningar som är parter i avtalet på motsvarande sätt rätt att säga upp avtalet inom två veckor.

Ett avtal som har sagts upp enligt 3 mom. upphör omedelbart att gälla.

58 §. Enligt denna paragraf ska det faktum att en tjänsteman deltar i en stridsåtgärd inte betraktas som ett tjänstebrott eller som en grund för att häva tjänsteförhållandet, om deltagandet sker med stöd av en tjänstemannaförenings beslut.

59 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om sådana samarbetsförfaranden som parterna kan avtala om för att de avtal som avses i 43 och 45 § ska kunna iakttas, meningsskiljaktigheter mellan parterna lösas, arbetsfreden upprätthållas och arbetarskyddsfrågor skötas. Med stöd av denna paragraf är det möjligt för parterna att i samarbete genom avtal utveckla förtroendemannasystemet, arbetarskyddsorganisationen och de övriga samarbetsförfarandena. Arbetarskyddsförpliktelserna grundar sig på tvingande lagstiftning, men de kan med stöd av denna paragraf utvecklas vidare på avtalsbasis. Parterna ska sinsemellan avtala om formerna för samarbetet.

60 §. Enligt denna paragraf är det förbjudet att utan synnerligen tvingande skäl hindra en tjänsteman från att i egenskap av företrädare för en tjänstemannaförening delta i förhandlingar om anställningsvillkoren.

61 §. I denna paragraf föreskrivs det att lön eller andra ekonomiska förmåner inte betalas ut till en tjänsteman för den tid tjänstemannen är förhindrad att arbeta på grund av en stridsåtgärd som riktas mot kansliet. Lön eller andra ekonomiska förmåner betalas inte heller ut till en tjänsteman som omfattas av kansliets lockout. Tjänstemannen har dock rätt att använda sin tjänstebostad medan stridsåtgärden pågår.

62 §. Denna paragraf föreslås innehålla ett besvärsförbud i fråga om ärenden som gäller anställningsvillkoren. En tjänsteman får inte genom besvär söka ändring i ett ärende som avses i 43 § eller föra ärendet till behandling genom en omprövningsbegäran, om tjänstemannen eller en tjänstemannaförening har rätt att inleda ärendet vid arbetsdomstolen. Ärenden som gäller tjänstekollektivavtal faller således utanför tillämpningsområdet för den fullföljdsbestämmelse som ingår i 64 §. Besvärsförbudet ska på grund av saksammanhanget tas in i det kapitel som berör tjänstekollektivavtalsfrågor.

9 kap **Rättsskyddet i frågor som berör tjänsteförhållanden**

63 §. I denna paragraf finns föreskrifter om tjänstemännens rätt att begära omprövning i ärenden som gäller sådana ekonomiska förmåner som grundar sig på anställningen. Enligt det föreslagna 1 mom. får en tjänsteman som anser att han eller hon inte har fått en rättmätig ekonomisk förmån som grundar sig på anställningen skriftligen begära omprövning hos kansliet, som ska meddela ett beslut i ärendet.

Ett beslut i vilket omprövning får begäras får inte överklagas genom besvär. Omprövningsbegäran är det primära rättsmedlet i ärenden som berör sådana ekonomiska förmåner som grundar sig på anställningen.

En omprövningsbegäran ska framställas inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

Enligt paragrafens 2 mom. får en omprövningsbegäran inte framställas i ett ärende som hör till arbetsdomstolens behörighet, om inte arbetsdomstolen med stöd av 1 § 2 mom. i lagen om arbetsdomstolen har beslutat att den inte avgör ärendet.

64 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om besvärsrätten i tjänstemannarättsliga ärenden. I denna paragraf utvidgas den besvärsrätt som föreskrivs för tjänstemännen i den gällande lagen. Enligt paragrafens 1 mom. är huvudregeln att kansliets beslut som berör en tjänsteman får överklagas genom besvär. Det bestäms inte särskilt vilka beslut besvärsrätten gäller, utan istället finns särskilda föreskrifter om vilka beslut som inte får överklagas genom besvär.

Besvär som grundar sig på att beslutet strider mot lag ska anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Vid överklagandet ska förvaltningsprocesslagen iakttas. I paragrafens 2 mom. bestäms det att besvär över sådana beslut som räknas upp i momentet ska behandlas skyndsamt vid högsta förvaltningsdomstolen.

Paragrafens 3 mom. innehåller en bestämmelse om att också kansliet har rätt att söka ändring i sådana ärenden som enligt 71 § ska behandlas som förvaltningsstiver.

65 §. Denna paragraf innehåller en uppräkningslista av de beslut som berör en tjänsteman men som inte kan överklagas genom besvär.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs ett besvärsförbud i fråga om beslut genom vilka republikens president har avgjort ärenden som berör sådana tjänstemän som presidenten utnämnt. Enligt momentet är det inte möjligt att anföra besvär över beslut som republikens president har fattat om tilldelande av varning, uppsägning av en tjänsteman, hävning av tjänsteförhållandet eller avstängning av en tjänsteman från tjänsteutövning. Det föreslagna besvärsförbudet begränsas emellertid till beslut som berör sådana tjänstemän som utnämnts av presidenten, dvs. kanslichefen, slottsfogden och föredragandena. På grund av det särskilda tillitsförhållande som råder mellan presidenten och de nämnda tjänstemännen är det inte motiverat att besvärsrätten ska omfatta dessa beslut, som närmast gäller förutsättningarna för fortsatt skötsel av tjänsten eller uppgifterna. Presidenten måste nämligen kunna hysa ett särskilt förtroende för sina närmaste medhjälpare och rådgivare. De tjänstemän som utnämns av presidenten deltar på ett betydande sätt i beredningen av sådana ärenden som hör till presidentens befogenheter och tjänstemännen har därmed en nära anknytning till det statliga beslutsfattandet. Med tanke på ställningen för dessa tjänstemän finns det således fog för att avvika från den allmänna besvärsrätten. Dessa tjänstemän omfattas således av det föreslagna besvärsförbudet.

I paragrafens 2 mom. uppräknas de övriga beslut som omfattas av besvärsförbudet. Beslut om utnämning av en tjänsteman ska inte kunna överklagas genom besvär. Regleringen motsvarar till denna del bestämmelserna i statstjänstemannalagen, som också innehåller ett förbud mot besvär över utnämningsbeslut. Besvär ska inte heller kunna anföras över beslut om förläggning av en gemensam tjänst inom kansliet, tjänstledighet enligt prövning eller förordnande till en uppgift med tjänstemannens samtycke.

I 3 mom. finns föreskrifter om rätten att söka ändring i sådana beslut som avses i 2 mom. och som kan leda till att tjänstens förläggningssort förändras. En tjänsteman ska ha rätt att söka ändring i ett sådant beslut om förläggning av en gemensam tjänst inom kansliet eller förordnande till en uppgift som innebär att tjänstens förläggningssort förändras.

ras. Ett beslut som innebär att förlägningsorten förändras ska dock iakttas trots att besvär har anförts över beslutet, om inte högsta förvaltningsdomstolen beslutar något annat.

66 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om verkställigheten av beslut som berör en tjänsteman samt om hur en ogrundad uppsägning eller hävning inverkar på tjänsteförhållandets fortbestånd. Enligt paragrafens 1 mom. ska ett beslut om permittering av en tjänsteman iakttas även om beslutet har överklagats. Ett beslut om avstängning från tjänsteutövning ska likaså iakttas även om beslutet har överklagats, om inte högsta förvaltningsdomstolen beslutar något annat. Dessamma gäller ett beslut om en bisyssla, vilket enligt 2 mom. ska iakttas även om beslutet har överklagats, om inte högsta förvaltningsdomstolen beslutar något annat.

I paragrafens 3 mom. finns en bestämmelse om hur en ogrundad uppsägning eller hävning inverkar på tjänsteförhållandets fortbestånd. En tjänstemans tjänsteförhållande anses enligt detta moment ha fortgått utan avbrott om tjänstemannen har sagts upp eller tjänsteförhållandet hävts enligt ett laga kraft vunnet beslut utan en sådan grund som föreskrivs i denna lag.

10 kap   **Särskilda bestämmelser om tjänsteförhållanden**

67 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om återkrav av lön som betalats ut utan grund.

I paragrafens 1 mom. finns föreskrifter om återkrav av lön eller någon annan ekonomisk förmån av anställningen som betalats ut utan grund. De poster som betalats ut utan grund får dras av från tjänstemannens lön i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar, om tjänstemannen fortfarande är anställd vid kansliet. Det återkrav som gäller lön ska dock begränsas till det belopp som enligt lag får utmätas av lönen. Föreskrifter om detta ingår i paragrafens 2 mom., där det också bestäms att tjänstemannen ska underrättas om återkravet och dess grund då återkravsförfarandet inleds. Paragrafens 1 och 2 mom. överensstämmer med 45 § i den gällande lagen och med motsvarande bestämmelser i statstjänstemannalagen.

68 §. I denna paragraf finns föreskrifter om tidsfristerna för återkrav. Återkrav av lön eller någon annan ekonomisk förmån av anställningen som betalats ut utan grund ska inledas på det sätt som föreskrivs i 67 § eller i någon annan ordning inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket lönen eller förmånen betalades ut utan grund. Om inte denna tidsfrist iakttas går rätten till återkrav förlorad. Paragrafen överensstämmer till sitt innehåll med 46 § i den gällande lagen och med motsvarande reglering i statstjänstemannalagen.

69 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om återkrav av dag- och moderskapspenning samt andra lagstadgade förmåner. Om en tjänsteman försummar att iakttä bestämmelserna om sökande av sådan dag- eller moderskapspenning som med stöd av sjukförsäkringslagen betalas till arbetsgivaren, eller bestämmelserna om sökande av någon annan lagstadgad förmån, kan tjänstemannens lön för tjänstledighetstiden, till den del den motsvarar dag- eller moderskapspenningen eller någon annan förmån, återkrävas i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar. Denna paragraf motsvarar till sitt innehåll 47 § i den gällande lagen.

70 §. I paragrafens 1 mom. begränsas skadeståndsskyldigheten i sådana fall där det är fråga om skador som orsakats genom stridsåtgärder i samband med en arbetstvist. Det är fråga om en ny bestämmelse i förhållande till den gällande kanslilagen. Bestämmelsen överensstämmer dock till sitt innehåll med motsvarande bestämmelse i statstjänstemannalagen. Det föreslås att denna bestämmelse ska tas in i lagen eftersom avsikten är att lagen ska innehålla mer detaljerade föreskrifter än för närvarande om kanslitjänstemännens rätt att delta i stridsåtgärder. Därmed är det också ändamålsenligt att ta in föreskrifter om begränsningar av skadeståndsskyldigheten i lagen.

Enligt 1 mom. är en tjänsteman inte skyldig att ersätta staten och staten inte skyldig att ersätta en tjänsteman för en skada som har orsakats av avbrott i arbetet på grund av en stridsåtgärd, om inte åtgärden har vidtagits utan att bestämmelserna om medling i arbetstvister har iakttagits eller åtgärden strider mot denna lags bestämmelser om tjänstekollek-

tivavtal eller mot bestämmelserna i ett tjänstekollektivavtal och om inte avbrottet har orsakat avsevärd olägenhet. En tjänsteman är inte heller skyldig att ersätta staten för en skada som orsakats av avbrott i arbetet på grund av en stridsåtgärd då han eller hon med stöd av tjänstemannaföreningens beslut har deltagit i en stridsåtgärd som föreningen vidtagit, trots att åtgärden strider mot ovan nämnda bestämmelser. Enligt denna paragraf kan ersättningsskyldighet således uppkomma om en stridsåtgärd har vidtagits utan att bestämmelserna om medling i arbetstvister har iakttagits eller åtgärden strider mot bestämmelserna om tjänstekollektivavtal samt arbetsfred och arbetstvister. En tilläggsförutsättning för att ersättningsskyldighet ska uppkomma är att avbrottet i arbetet har orsakat avsevärd olägenhet. När stridsåtgärden har vidtagits med stöd av tjänstemannaföreningens beslut uppkommer det emellertid inte någon personlig ersättningsskyldighet för tjänstemannen, även om det annars finns förutsättningar för ersättningsskyldighet.

I fråga om ersättande av en skada som orsakats i tjänsteförhållandet gäller enligt paragrafens 2 mom. vad som särskilt föreskrivs om detta. Paragrafen är till denna del förenlig med 48 § i den gällande lagen. Paragrafen föreslås innehålla en hänvisning till skadeståndslagen (412/1974), där det finns föreskrifter om skadeståndsskyldigheten för offentliga samfund.

71 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om den ersättning som ska betalas ut till en tjänsteman som utnämns för viss tid utan en sådan särskild grund som föreskrivs i lagen. Det är fråga om en ny paragraf i kanslilagen, som dock till sitt innehåll överensstämmer med motsvarande paragraf i statstjänstemannalagen.

Huvudregeln är att tjänstemännen vid kansliet utnämns till sina tjänster. Med stöd av 11 § 1 mom. kan en tjänsteman emellertid utnämns för viss tid eller annars tidsbegränsat om ett tjänsteförhållande för viss tid krävs på grund av arbetets art, ett vikariat, interimistisk skötsel av uppgifter som hör till en vakant tjänst eller praktik. Enligt 11 § 2 mom. ska en tjänsteman också kunna utnämns för viss tid eller annars tidsbegränsat om det krävs av grundad anledning som samman-

hänger med tjänstens art eller kansliets verksamhet. I 11 § 3 mom. bestäms det att tjänstemannen ska utnämns för hela den tid som utgör grund för visstidsanställningen, om inte något annat beslutas av särskilda skäl.

Enligt den föreslagna paragrafen har en tjänsteman som har utnämns för viss tid utan någon sådan grund som föreskrivs i 11 § 1 eller 2 mom. eller utan ett sådant särskilt skäl som föreskrivs i 11 § 3 mom., eller som utan giltigt skäl upprepade gånger i följd har utnämns för viss tid med stöd av 11 § 1 eller 2 mom., när tjänsteförhållandet upphör på grund av att han eller hon inte längre utnämns till tjänsteman vid kansliet, rätt att av kansliet få en ersättning som motsvarar lönen för minst sex och högst 24 månader.

Ersättningsärendet ska enligt paragrafens 2 mom. behandlas som en förvaltningsvist vid förvaltningsdomstolen. Ersättningsyrkandet ska lämnas in till förvaltningsdomstolen inom sex månader från att tjänsteförhållandet upphörde.

72 §. Denna paragraf gäller tjänstemannens rätt att få ersättning för den inkomst han eller hon har gått miste om med anledning av att tjänsteförhållandet har avslutats i strid med lagen. Paragrafen är ny i förhållande till den gällande lagen.

73 §. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om avslutande av tjänsteförhållandet när tjänstemannen utnämns till en annan tjänst. Enligt paragrafens 1 mom. anses en tjänsteman vid kansliet ha avgått från sin tidigare tjänst räknat från den tidpunkt då han eller hon utnämns till en annan statlig tjänst, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Om den andra tjänsten är en bisyssla upphör dock inte det tidigare tjänsteförhållandet.

En tjänsteman anses vidare enligt 2 mom. ha avgått från sin tjänst räknat från den tidpunkt då han eller hon utnämns till en tjänst vid riksdagens kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli, statens revisionsverk eller forskningsinstitutet för internationella relationer och EU-frågor. Paragrafens 3 mom. innehåller föreskrifter om beviljande av tjänstledighet i den situation där en kansli-tjänsteman har utnämns till en annan tjänst för viss tid vid kansliet.

I 4 mom. finns föreskrifter om verkningarna av prövotid. Om en tjänsteman som har utnämnts till en tjänst vid kansliet utnämns till en annan statlig tjänst och det hör en prövotid till denna tjänst, anses tjänstemannen ha avgått från sin tidigare tjänst när prövotiden har upphört, om inte det nya tjänsteförhållandet har hävts under prövotiden. Tjänstemannen är tjänstledig från sin tidigare tjänst tills prövotiden i den nya tjänsten upphör.

74 §. I denna paragraf finns föreskrifter om förfarandet då ett tjänsteförhållande sägs upp eller hävs. Paragrafen motsvarar i huvudsak 50 § i den gällande kanslilagen. Enligt paragrafens 1 mom. ska uppsägningar och hävningar göras skriftligen. I paragrafens 2 mom. finns föreskrifter om hörande. En tjänsteman ska alltid ges tillfälle att bli hörd då man fattar beslut om frågor som berör honom eller henne. Tjänstemannen ska ges tillfälle att bli hörd åtminstone i samband med avstängning från tjänsteutövning, uppsägning, hävning av tjänsteförhållandet, tilldelande av varning eller någon annan fråga som berör tjänsteförhållandet och som påverkar tjänstemannens rättigheter och skyldigheter.

Paragrafens 3 mom. innehåller föreskrifter om hörande av tjänstemannaföreningen och förtroendemannen. Innan en tjänsteman sägs upp med stöd av 27 eller 29 § eller det fattas beslut om hävning av ett tjänsteförhållande, ska den behöriga tjänstemannaföreningen och förtroendemannen ges tillfälle att bli hörda, om tjänstemannen begär det. Tjänstemannaföreningen och förtroendemannen ska likaså ges tillfälle att bli hörda innan en tjänsteman permitteras med stöd av 38 § eller avstängs från tjänsteutövning med stöd av 42 §, om inte avstängningen på grund av sakens natur ska träda i kraft omedelbart.

75 §. Denna paragraf innehåller en bestämmelse om tjänstemannens rätt att få ledigt från sitt arbete för att sköta ett kommunalt förtroendeuppdrag på det sätt som föreskrivs i 32 b § i kommunallagen. Det är fråga om en ny paragraf, som dock överensstämmer med motsvarande paragraf i stats-tjänstemannalagen.

76 §. I denna paragraf finns föreskrifter om det arbetsintyg som ska ges till en tjänste-

man. Paragrafen motsvarar i sin helhet 51 § i den gällande lagen.

77 §. I denna paragraf fastställs en tidsfrist på tre år för omprövningsbegäran angående en ekonomisk förmån som grundar sig på anställningen. Denna paragraf motsvarar det som bestäms i statstjänstemannalagen. Enligt paragrafens 1 mom. har rätten till förmånen gått förlorad om en sådan omprövningsbegäran som avses i 63 § inte har framställts inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket prestationen borde ha ägt rum eller inom 60 dagar från delfäendet av ett sådant beslut av arbetsdomstolen som avses i 63 §.

Enligt 2 mom. ska talan om en ekonomisk förmån väckas vid arbetsdomstolen inom en bestämd tid. Om talan i ett ärende som gäller en ekonomisk förmån av tjänsteförhållandet och som faller under arbetsdomstolens behörighet inte har väckts vid arbetsdomstolen inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket prestationen borde ha ägt rum, har rätten till förmånen gått förlorad. Om det i ett sådant fall som avses i 11 § 2 mom. i lagen om arbetsdomstolen först ska föras underhandlingar om saken, har rätten till förmånen gått förlorad om inte underhandlingar på avtalat sätt har krävts inom ovan nämnda tid.

78 §. Denna paragraf innehåller en hänvisningsbestämmelse där det hänvisas till den lagstiftning som gäller kanslitjänstemännens pensioner. I fråga om en tjänstemans rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltids-pension samt om rätten till familjepension efter honom eller henne gäller enligt denna paragraf det som föreskrivs särskilt.

För kanslitjänstemännens del har pensions-skyddet ordnats på det sätt som föreskrivs i statstjänstemannalagen, såsom även för de övriga statstjänstemännens del. Denna paragraf hänvisar således till statens allmänna pensionslagstiftning och den motsvarar 53 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 53 § 2 mom. i den gällande lagen kan republikens president bevilja den som hör eller har hört till kansliets personal extra pension. Denna specialbestämmelse ska emellertid slopas för kanslitjänstemännens del, eftersom extra pensioner har avskaffats också på andra håll inom statsförvaltningen. Veterligen har inga kanslitjänstemän bevil-

jats extra pension med stöd av den gällande lagen.

79 §. I denna paragraf finns föreskrifter om betalning av ekonomiskt stöd efter att en kanslitjänsteman avlidit. Enligt paragrafens 1 mom. betalas tjänstemannens anhöriga av statens medel ekonomiskt stöd i form av en förmån som motsvarar grupplivförsäkring med iakttagande av vad som bestäms i statens gällande tjänstekollektivavtal. Av 2 mom. framgår det att statskontoret beviljar och betalar ut stödet på ansökan. Paragrafen motsvarar 54 § i den gällande lagen.

I propositionen föreslås det att den nya lagen ska innehålla föreskrifter om kansliets eget tjänstekollektivavtalssystem. Det är emellertid ändamålsenligt att den förmån som avses i 1 mom. fastställs i enlighet med det som avtalas i statens tjänstekollektivavtal.

11 kap   **Särskilda bestämmelser om republikens presidents kansli**

80 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om handräckning. Paragrafen motsvarar 55 § i den gällande kanslilagen. Den bestämmelse om presidentens säkerhetsvaktstyrka som ingår i den gällande kanslistadgan ska dock tas in i paragrafens 1 mom.

Enligt paragrafens 2 mom. ska myndigheter och tjänstemän på begäran av kansliet ge behövlig handräckning inom ramen för sin behörighet. Med handräckning avses enligt 3 mom. att tillhandahålla information och utredningar eller andra myndighetsprestationer, att ställa personal till förfogande samt att vidta åtgärder och utföra uppgifter som annars behövs för skötseln av kansliets uppgifter.

Med stöd av denna bestämmelse ska kansliet kunna be om handräckning av vilken behörig myndighet som helst. Handräckning ska likaså ges för vilken uppgift som helst som hör till kansliets behörighet. Då republikens president eller en pensionerad president gör en utlandsresa kan kansliet t.ex. be Finlands representation i utlandet om handräckning i fråga om researrangemangen och transporterna samt andra liknande tjänster.

81 §. I denna paragraf finns föreskrifter om kontroll av postförsändelser och andra försändelser som anländer till en sådan lokal som republikens president förfogar över. Det

är fråga om en ny paragraf i förhållande till nuläget, som bidrar till att förbättra säkerheten i de lokaler som presidenten förfogar över. I och med denna paragraf kommer det förfarande som ska iaktas vid granskningen av försändelser att regleras på lagnivå. I lagen om säkerhetsskydd i riksdagen (364/2008) finns också en paragraf med motsvarande innehåll som gäller kontroll av försändelser.

82 §. Enligt denna paragraf jämställs kansliet med ministerierna i samband med frågor som gäller budgeten. Till den del ärenden som berör budgeten kräver behandling vid statsrådets plenum eller i statsrådets finansutskott, ska ärendena föredras från statsrådets kansli. Eftersom republikens presidents kansli inte på denna punkt kan jämföras med ett ministerium, ska ärenden som berör republikens presidents kansli föredras från ett ministerium. Denna uppgift lämpar sig naturligtast för statsrådets kansli.

83 §. Denna paragraf innehåller föreskrifter om offentligheten och sekretessen för de handlingar som republikens president och kansliet handlägger. I fråga om ärendenas och handlingarnas offentlighet och sekretess gäller enligt paragrafen det som bestäms i offentlighetslagen.

Enligt 60 § i den gällande kanslilagen är republikens presidents befogenheter att besluta att ärenden och handlingar som handläggs av presidenten eller kansliet ska hemlighållas, i syfte att värna om nödvändig sekretess med tanke på utövningen av presidentämbetet, mer omfattande än de sekretessgrunder som föreskrivs i offentlighetslagen. Enligt det föreslagna 1 mom. ska emellertid offentlighetslagens bestämmelser i fortsättningen tillämpas på offentligheten för presidentens och kansliets ärenden och handlingar. Den konfidentialitet som presidentämbetet kräver kan tryggas med hjälp av offentlighetslagens sekretessgrunder. Med stöd av 24 § 1 mom. 2 punkten i offentlighetslagen är t.ex. handlingar som hänför sig till presidentens uppgifter inom utrikespolitiken och som gäller Finlands förhållanden till andra stater eller internationella organisationer sekretessbelagda. Handlingar som hänför sig till presidentens personliga säkerhet omfattas bl.a. av 24 § 1 mom. 7 punkten i offentlig-

hetslagen, där det bestäms att handlingar som gäller skyddsarrangemang för personer, byggnader, inrättningar, konstruktioner samt data- och kommunikationssystem och genomförandet av dessa arrangemang är sekretessbelagda. Handlingar som hänför sig till presidentens ställning som överbefälhavare för försvarsmakten omfattas å sin sida av 24 § 1 mom. 10 punkten i offentlighetslagen, där det bestäms att sekretessen omfattar handlingar som gäller militär underrättelseverksamhet, försvarsmaktens utrustning, sammansättning, förläggning eller användning, handlingar som gäller det övriga militära försvaret eller uppfinningar, konstruktioner, anordningar eller system som tjänar försvaret eller handlingar som gäller objekt som annars är av betydelse för försvaret eller som gäller försvarsberedskapen. De klausuler om skaderekvisit som hänför sig till de nämnda bestämmelserna påverkar också beslutet om huruvida en handling är sekretessbelagd eller inte. De ärenden som presidenten fattar beslut om bereds i regel av statsrådet och ministerierna, som också utarbetar de handlingar som hänför sig till ärendena. En stor del av de situationer där någon begär att få ta del av en handling som hänför sig till de ovan nämnda ärendekategorierna kommer således med stöd av överföringsbestämmelsen i 15 § i offentlighetslagen att aktualiseras hos andra myndigheter, närmast hos ministerierna.

En handling som tillställts presidenten kan även vara sekretessbelagd t.ex. med stöd av 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen. Till de sekretessbelagda handlingarna hör enligt denna punkt handlingar som innehåller uppgifter om en persons politiska övertygelse eller uppgifter om åsikter som personen har uttalat privat eller uppgifter om någons levnadssätt, deltagande i föreningsverksamhet eller fritidssysselsättningar, familjeliv eller andra med dem jämförbara personliga förhållanden. Dessa handlingar är sekretessbelagda oberoende av vilka konsekvenser utlämnandet av handlingen medför i det aktuella fallet. T.ex. medborgarbrev som sänts till presidenten i anslutning till ärenden som presidenten behandlat och som omfattas av offentlighetslagens tillämpningsområde innehåller ofta ovan avsedda uppgifter om avsändaren. För att man ska kunna säkerställa att dessa upp-

gifter hemlighålls kan det ofta krävas att hela handlingen sekretessbeläggs. Det faktum att någon kontaktat presidenten kan redan i sig röja sådan information om personens övertygelse eller privatliv som är sekretessbelagd. I detta fall finns det skäl att med stöd av sekretessbestämmelserna trygga hela kontaktförhållandets konfidentialitet och särskilt korrespondensen mellan den enskilda medborgaren och statsöverhuvudet.

Hänvisningen till offentlighetslagen gäller alla kansliets handlingar. Vilka handlingar som betraktas som presidentens och kansliets handlingar definieras i enlighet med offentlighetslagen. De dokument som avses i 5 § 3–5 mom. i offentlighetslagen faller emellertid utanför definitionen av en handling. Till dessa hör bl.a. minnesanteckningar och utkast som gjorts av en anställd vid kansliet eller av någon som är verksam på uppdrag av kansliet, men som inte ännu lämnats in för föredragning eller annan behandling av ärendet. Utanför definitionen faller också sådana handlingar som har inkommit till en myndighet med anledning av en uppgift som utförs för en enskilds räkning eller som upprättats för denna uppgift.

På presidentens och kansliets handlingar tillämpas också offentlighetslagens bestämmelser om tidpunkten för när en handling blir offentlig. En handling blir i enlighet med offentlighetslagen offentlig när ärendet är slutbehandlat, om inte något annat föreskrivs eller följer av handlingens offentlighet eller av en begränsning av rätten att ta del av den.

I den gällande kanslilagen finns inga föreskrifter om rätten att besvara sig över sådana beslut om handlingars offentlighet eller sekretess som fattats med stöd av kanslilagen. Paragrafens 2 mom. föreslås emellertid innehålla en fullföljdsbestämmelse där det föreskrivs att kansliets beslut om en handlingens offentlighet får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Kanslichefens beslut om en handlingens offentlighet får således överklagas. Motsvarande beslut som fattats av presidenten får däremot inte överklagas genom besvär.

Med republikens presidents handlingar avses handlingar som har inkommit till presidenten eller som har uppkommit i samband med utövningen av presidentämbetet. Presi-

dentens handlingar hör till republikens presidents arkiv. Föreskrifter om arkivet utfärdas genom förordning och till arkivet hör också tidigare presidents handlingar. När republikens president fattar beslut om handlingarna ska han eller hon höra den president som fungerat som arkivbildare, om detta är möjligt. Republikens presidents beslut får dock inte överklagas. Republikens presidents handlingar, som även omfattar tidigare presidents handlingar och handlingarna i republikens presidents arkiv, står till förfogande för den president som innehar presidentämbetet och betjänar i första hand utövningen av presidentämbetet. I andra hand är handlingarna avsedda för forskningsändamål. Presidenten ska således under sin mandatperiod kunna fatta beslut om utlämnandet av sådana handlingar som hänför sig till utövningen av presidentämbetet. Presidentens beslut kan inte överklagas.

84 §. Paragrafens 1 mom. föreslås innehålla ett bemyndigande med stöd av vilket föreskrifter om republikens presidents arkiv utfärdas genom förordning. Genom förordning kan föreskrifter utfärdas om de handlingar som hör till arkivet, skötseln och förvaringen av arkivet, användningen av handlingar, arkivbildaren och om utgallring av handlingar.

På kansliets arkiv tillämpas enligt 2 mom. det som bestäms i arkivlagen. Genom förordning av republikens president kan närmare föreskrifter utfärdas om kansliets arkiv. Genom förordning kan föreskrifter utfärdas om handlingarna i arkivet samt om framställningen, förvaringen och användningen av handlingar. Denna paragraf överensstämmer med den gällande paragrafen, men de bemyndiganden som ingår i paragrafen ska preciseras i förhållande till det som föreskrivs för närvarande.

85 §. Denna paragraf innehåller ett bemyndigande med stöd av vilket närmare föreskrifter om kansliets verksamhet meddelas i kanslistadgan.

12 kap **Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

86 §. I denna paragraf finns en ikraftträdandebestämmelse. Genom den föreslagna lagen upphävs den gällande kanslilagen. Ät-

gärder som krävs för verkställigheten av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

87 §. Denna paragraf innehåller övergångsbestämmelser. Enligt 1 mom. ska en redogörelse för tjänstemannens bindningar ges inom sex månader efter att lagen trätt i kraft. Med stöd av 2 mom. anses den som har utnämnts till en tjänst eller ett tjänsteförhållande i enlighet med de bestämmelser som var gällande innan denna lag trädde i kraft fortfarande vara behörig för tjänsten eller en motsvarande tjänst eller ett motsvarande tjänsteförhållande för viss tid, trots det som bestäms i denna lag.

88 §. Enligt denna paragraf ska sådana beslut om anställningsvillkoren för kansliets tjänstemän som fattats innan lagen trädde i kraft och andra giltiga avtalsbundna anställningsvillkor för kansliets tjänstemän gälla tills något annat bestäms i kansliets tjänstekollektivavtal eller avtalas med tjänstemannen. Vid kansliet iakttas statens tjänstekollektivavtal samt vissa lokalt överenskomna arrangemang. Avtalen om iakttagande av statens tjänstekollektivavtal och de övriga arrangemangen ska således förbli gällande vid kansliet tills något annat avtalas i kansliets tjänstekollektivavtal.

89 §. Enligt 1 mom. i denna paragraf ska tjänster fortsättningsvis tillhandahållas sådana presidenter som har pensionerats innan denna lag trätt i kraft.

Enligt paragrafens 2 mom. ska föreskrifterna i 19, 83 och 84 § tillämpas på handlingar som uppkommer efter att denna lag trätt i kraft. På republikens presidents och kansliets handlingar som upprättats innan denna lag trädde i kraft tillämpas däremot den gällande lagen.

Denna paragraf gör det möjligt att även i fortsättningen tillämpa de gällande bestämmelserna på sådana handlingar som har upprättats innan den föreslagna lagen trätt i kraft.

1.2 **Lagen om republikens presidents rätt till pension**

1 §. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska ändras så att momentet innehåller tydligare föreskrifter än för närvarande om principerna för tillhandahållande av tjänster

för pensionerade presidenter i republiken och om den behovsprövning som hänför sig till tjänsterna. Enligt detta moment ska republikens president inom ramen för statsbudgeten från och med pensioneringen tillhandahållas en lämplig bostad mot skälig hyra och enligt behov lämpliga arbetsrum, transport- och säkerhetstjänster samt sekreterar- och kanslitjänster. Presidenten ska under samma förutsättningar vid behov även tillhandahållas andra tjänster som en pensionerad president i republiken behöver då han eller hon uppträder i egenskap av företrädare för staten eller i motsvarande uppdrag som före detta statsöverhuvud.

I likhet med vad som gäller för närvarande uppkommer rätten till sådana tjänster som avses i momentet då presidenten blir pensionerad. Avtal om dessa tjänster ska ingå i samband med presidentens pensionering. Republikens presidents kansli ska i samarbete med presidenten svara för kartläggningen av presidentens behov av tjänster. Kansliet ska sedan, efter att ha hört andra myndigheter, fatta beslut om behovet av tjänster samt tillhandahålla tjänsterna i samarbete med andra tjänsteproducenter. Till de andra tjänsteproducenterna hör t.ex. polis- och militärmyndigheterna samt privata tjänsteproducenter. Kansliets uppgifter i samband med tillhandahållandet av tjänsterna regleras i 2 § 3 mom. i kanslilagen.

I förteckningen över tjänster som ska tillhandahållas pensionerade presidenter i republiken är tjänsterna indelade i olika huvudkategorier. Pensionerade presidenter ska i likhet med vad som gäller för närvarande tillhandahållas en bostad mot skälig hyra samt lämpliga arbetsrum. Bostaden ska på samma sätt som för närvarande vid behov också kunna användas för representation, vilket ska beaktas då hyran bestäms. Vid bedömningen av bostadens lämplighet ska också storleken på presidentens familj beaktas. Presidenten kan även vägra ta emot en bostad.

En pensionerad president ska också tillhandahållas transport- och säkerhetstjänster. Angående dessa tjänster ingås avtal från fall till fall i enlighet med behovet och säkerhetsläget. Syftet med transport- och säkerhetstjänsterna är att skydda presidentens och presidentens familjs personliga integritet och

säkerhet mot sådana hot som kan rikta sig mot presidenten ännu efter pensioneringen. Då man fattar beslut om transport- och säkerhetstjänster ska man ta hänsyn såväl till direkta hot som till presidentens ålder och hälsotillstånd. Presidenten ska alltid tillhandahållas säkerhetstjänster då säkerhetsläget kräver det. Dessutom ska presidenten enligt behov tillhandahållas sekreterar- och kanslitjänster.

Vid kartläggningen av tjänsterna ska behovet av sådana tjänster som avses i lagen och tjänsternas omfattning bedömas utgående från presidentens önskemål och livssituation samt de särskilda behov som föreligger i den aktuella situationen. I framtiden kan det samtidigt finnas flera pensionerade presidenter och deras behov av tjänster kan variera avsevärt. Presidenterna kan t.ex. erbjudas lämpliga arbetsrum för att skriva sina memoarer och för arkivarbete. Presidenternas uppdrag, förtroendeuppdrag och motsvarande uppgifter vid företag eller i organisationer ska däremot i princip inte påverka behovet av sådana tjänster som kansliet tillhandahåller. Utgångspunkten är att den organisation inom vilken presidenten har tagit emot uppgifter ska tillhandahålla sådana arbetsrum och övriga verksamhetsramar som uppgifterna kräver.

Utöver de ovan nämnda tjänsterna kan presidenten också erbjudas andra tjänster som presidenten behöver då han eller hon uppträder i egenskap av företrädare för staten eller i motsvarande uppdrag som före detta statsöverhuvud. Tjänsterna ska dock anknyta till den tidigare presidentens ställning som företrädare för staten eller före detta statsöverhuvud. Utgångspunkten för regleringen är fortsättningsvis att republikens president även efter sin pensionering har en viktig offentlig ställning i samhället. Sådana tjänster som hänför sig till en före detta presidents ställning tillhandahålls då tjänsterna har en direkt anknytning till den pensionerade presidentens uppgifter som berör hela samhällets bästa och då det är fråga om presidentens verksamhet i egenskap av företrädare för staten.

De övriga tjänster som avses i momentet kan t.ex. hänföra sig till researrangemang och ersättandet av resekostnader. Tjänster som hänför sig till arrangerandet av resor kan till-

handahållas t.ex. då en pensionerad president deltar i statliga evenemang eller offentligt uppträder som företrädare för staten i andra motsvarande situationer. Presidenten ska likaså kunna tillhandahållas behövliga stöd-tjänster t.ex. för utredningsuppdrag och andra liknande uppdrag som är av samhällelig betydelse. För utredningsuppgifternas och uppdragens del ska man dock alltid utreda om den aktör som kallat presidenten till uppdraget tillhandahåller motsvarande tjänster under den tid uppdraget varar. Vid prövningen av huruvida tjänster ska tillhandahållas presidenten ska man också ta hänsyn till huruvida uppdraget utförs mot betalning eller inte. Ifall det arvode som betalas för uppdraget är avsett att täcka de kostnader som uppdraget medför ska kansliet inte tillhandahålla stöd-tjänster för uppdraget.

Vid dimensioneringen av tjänsterna ska man även ta hänsyn till principen om att presidentens pension är avsedd att täcka de kostnader som orsakas av en före detta presidents statliga förpliktelser. Denna princip ingår även i den gällande regleringen. Med de medel som är avsedda för tjänsterna ska man inte heller i fortsättningen kunna täcka presidentens privata kostnader.

Ställningen för republikens presidents make har däremot inte för närvarande reglerats officiellt. I enlighet med internationell sed har presidentens make emellertid vissa representationsuppgifter. Eftersom presidentens make inte nödvändigtvis har möjlighet att delta i arbets- och näringslivet, har presidentens make och minderåriga barn i den gällande lagen getts rätt till familjepensions-skydd. Även om utgångspunkten för lagstiftningen om de tjänster som tillhandahålls före detta presidenter är att tjänsterna ska vara anknutna till den före detta presidentens person, riktar sig tjänsterna de facto i stor utsträckning också mot presidentens familjemedlemmar. En före detta presidents make kan i normal ordning delta i representationsuppgifter på samma sätt som under presidentens mandatperiod. Transport- och säkerhetstjänster tillhandahålls då också den före detta presidentens make. Likaså är den bostad som tillhandahålls presidenten mot skäligen hyra självfallet avsedd att användas också av presidentens familjemedlemmar.

Den pensionerade presidenten och kansliet ska ingå ett avtal om de tjänster som tillhandahålls presidenten. Det faktum att tjänsterna ska grunda sig på avtal baserar sig på samma sätt som för närvarande på 2 § 3 mom. i kanslilagen. Kansliet och presidenten ska också komma överens om avtalets form. Utgångspunkten är att ett skriftligt avtal upprättas mellan presidenten och kansliet. Avtalet ska vid behov kunna ändras om den situation som rådde då avtalet ingicks har förändrats och det finns behov av att omvärdera behovet av tjänster. Det kan finnas anledning att se över tjänsternas innehåll t.ex. då presidenten tar emot nya uppgifter eller avstår från tidigare uppdrag.

Tillhandahållandet av dessa tjänster ska även i fortsättningen vara bundet till statsbudgeten. Tjänster ska nämligen kunna tillhandahållas inom ramen för de anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten. Det kan således finnas skäl att se över tjänsterna också när de medel som står till buds för tjänsterna minskar.

Bostadsförmånen och de övriga förmånerna är enligt 1 § 2 mom. i lagen om gottgörelsen till republikens president och 87 § i inkomstskattelagen skattefria.

Det föreslås inga ändringar i fråga om det sätt på vilket tjänsterna tillhandahålls eller administreras. Republikens presidents kansli ska även i fortsättningen svara för tillhandahållandet av tjänsterna i samarbete med andra tjänsteproducenter. Kansliet ska även upprätta och ha hand om de behövliga avtalen samt granska och säkerställa tjänsternas kvalitet.

Det föreslås vidare att paragrafen ska utökas med ett nytt 4 mom., där det bestäms att en pensionerad presidents efterlevande make och barn under 18 år har rätt till sådana tjänster som avses i 2 mom. efter att presidenten avlidit. När en pensionerad president i republiken avlidit har hans eller hennes efterlevande make och barn under 18 år enligt detta moment rätt att mot en skälig hyra bo kvar i den bostad som avses i 2 mom. och som använts som gemensamt hem. Republikens presidents efterlevande make och barn under 18 år ska vid behov också kunna erbjudas andra tjänster som avses i 2 mom.

Den gällande regleringen tryggar inte makens och barnens rätt att bo kvar i det ge-

mensamma hemmet efter att en pensionerad president avlidit. Det finns inte heller föreskrifter om den efterlevande makens eller minderåriga barns rätt till andra tjänster som avses i denna lag. För att skydda det gemensamma familjelivet och hemmet anses det viktigt att föreskriva om att en pensionerad presidents make och barn under 18 år efter att presidenten avlidit har rätt att bo kvar i den bostad som avses i 2 mom. och som använts som gemensamt hem. Detta förutsätter dock att bostaden har använts som familjens gemensamma hem.

Momentet föreslås dessutom innehålla föreskrifter om att republikens presidents efterlevande make och minderåriga barn vid behov även ska erbjudas andra tjänster som avses i 2 mom. Den efterlevande maken ska i princip inte utan ersättning kunna erbjudas sådana tjänster som inte har någon anknytning till presidentens ställning. I lagen utgår man emellertid från att också presidentens efterlevande make fortsättningsvis kan ha vissa representationsuppgifter och från att det kan förekomma hot mot makens säkerhet. Det är således motiverat att också den efterlevande maken kan erbjudas sådana tjänster som avses i 2 mom. Normalt krävs det dock inte att presidentens efterlevande make utför representationsuppdrag och det kommer således att utgöra ett undantag att maken tillhandahålls sådana tjänster. Behovet av dessa tjänster ska för den efterlevande makens och de minderåriga barnens del bedömas från fall till fall, med beaktande av deras ålder och hälsotillstånd. Det torde närmast kunna bli fråga om transport- och säkerhetstjänster. Dessa tjänster ska kunna tillhandahållas presidentens efterlevande make oberoende av om presidenten har avlidit under sin mandatperiod eller först efter pensioneringen.

De föreslagna bestämmelserna ska också gälla nuvarande pensionerade presidenter och deras familjemedlemmar. När det gäller sådana behövliga tjänster som för närvarande tillhandahålls de pensionerade presidenterna ska tjänsternas innehåll dock inte förändras. Tilliten till tjänsternas fortbestånd ska således tryggas. Behövliga avtal ska emellertid ingås om tillhandahållandet av tjänsterna.

1.3 Lagen om arbetsdomstolen

1 §. I propositionen föreslås det att föreskrifter om kansliets tjänstekollektivavtalssystem ska tas in i lagen om republikens presidents kansli. Med anledning av detta föreslås det att 1 § 1 mom. i lagen om arbetsdomstolen, som gäller arbetsdomstolens behörighet, ska utökas med ett omnämnande av lagen om republikens presidents kansli, så att arbetsdomstolen i fortsättningen ska kunna behandla och avgöra sådana tvister som berör kansliets tjänstekollektivavtal.

11 §. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska ändras så att det också innehåller ett omnämnande av lagen om republikens presidents kansli.

13 §. I denna paragraf ska 5 mom. ändras så att även detta innehåller ett omnämnande av lagen om republikens presidents kansli.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I den föreslagna lagen om republikens presidents kansli finns bemyndiganden med stöd av vilka det genom förordning av republikens president är möjligt att utfärda närmare föreskrifter om kansliets verksamhet samt om det förfarande som ska iakttas då någon ansöker om eller utnämns till ett tjänsteförhållande. Genom förordning ska föreskrifter även kunna utfärdas om föredragandetjänsterna samt om vem som ska företräda kansliet i egenskap av arbetsgivare då avtal ingås om anställningsvillkoren. Genom förordning ska också närmare föreskrifter utfärdas om arkivet vid republikens presidents kansli. Bemyndigandena behövs för att kansliets interna verksamhet och republikens presidents arkiv ska kunna organiseras på ett ändamålsenligt sätt.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2012, samtidigt som lagen om ändring av grundlagen kommer att träda i kraft. Föreskrifterna om tjänster som tillhandahålls pensionerade presidenter ska efter lagens ikraftträdande också tillämpas på nuvarande pensionerade presidenter. Föreskrifterna om of-

fentlighet och sekretess ska tillämpas på handlingar som upprättas efter lagens ikraftträdande.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna lagen om republikens presidents kansli innehåller flera bestämmelser som anknyter till grundlagen. Bestämmelserna om tjänstemännens rättsliga ställning har anknytningar i synnerhet till bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna. Med tanke på lagstiftningsordningen är också 57 § och 58 § 5 mom. i grundlagen av betydelse. Enligt 57 § ska presidenten sköta de uppgifter som föreskrivs i grundlagen eller i någon annan lag och enligt 58 § 5 mom. ska presidenten fatta beslut om ärenden som gäller republikens presidents kansli på det sätt som bestäms genom lag. När det gäller bestämmelserna om presidentens utnämning befogenheter bör man även beakta 126 § i grundlagen, där det bestäms att presidenten utnämner chefen för och föredragandena vid republikens presidents kansli. I och med den kommande ändringen av grundlagen kommer emellertid utnämningen av föredragandena vid kansliet endast att regleras i kanslilagen.

De bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna som är av störst betydelse med tanke på propositionen ingår i 6 § i grundlagen som gäller jämlikheten, 7 § som gäller rätten till personlig integritet, 10 § som gäller privatlivsskyddet, 12 § som gäller myndighetshandlingars offentlighet, 13 § som gäller föreningsfriheten samt 21 § som gäller rätten till god förvaltning och rättskydd.

I propositionen stärks föreskrifterna om jämlikt bemötande, dels av personer som söker en tjänst, dels av kansliets tjänstemän (6 § 2 mom. och 13 § i den föreslagna lagen). I och med att den reglering som gäller kanslitjänstemännen förenhetligas med den övriga lagstiftning som gäller statliga anställningar främjas också kanslitjänstemännens jämlikhet i förhållande till andra statstjänstemän.

I propositionen föreslås det vidare att den som söker en tjänst och en tjänsteman kan förpliktas lämna sådana uppgifter om sin häl-

sa som är relevanta för skötseln av tjänsten, samt vid behov förpliktas genomgå kontroller och undersökningar för bedömning av saken (10 och 21 § i lagförslaget). Den som söker en tjänst och en tjänsteman kan dessutom åläggas lämna in ett intyg över narkotikatest. Propositionen är till denna del av betydelse med avseende på grundlagsbestämmelserna om privatlivsskyddet och den personliga integriteten. Förpliktelsen att lämna hälsoinformation kan anses motiverad med tanke på de krav som hänför sig till skötseln av tjänsten. Med hjälp av föreskrifterna om narkotikatest strävar man efter att förebygga och minska de skadliga verkningar och risker som narkotikabruk medför i arbetslivet. Det är således fråga om att skydda andra personers rättigheter och vägande samhällliga intressen. Därför kan de föreslagna föreskrifterna bedömas vara förenliga med bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden konstaterat att de ovan angivna syften som hänför sig till lämnandet av hälsoinformation och intyg över narkotikatest är godtagbara (GrUU 10/2004 rd). Kravet på att regleringen ska vara noggrant avgränsad har beaktats genom att utredningar och undersökningar som gäller hälsan ska vara relevanta för skötseln av tjänsten.

Genom propositionen ges kanslitjänstemännen mer omfattande rättigheter att avtala om anställningsvillkoren än vad som gäller för närvarande. Samtidigt föreslås det emellertid också att tjänstemännens rätt att delta i stridsåtgärder i samband med arbetstvister ska begränsas genom föreskrifter om parternas skyldighet att vidta åtgärder för att avlägsna sådana hinder eller störningar som hindrar eller i väsentlig grad stör skötseln av presidentämbetet. Ur statsförfattningsrättslig synvinkel är denna reglering av betydelse med tanke på tjänstemännens fackliga föreningsfrihet och den därmed anknutna rätten att vidta stridsåtgärder i samband med arbetstvister.

Grundlagsutskottet har konstaterat att grundlagen kräver att man förhåller sig restriktivt till att lagbestämmelser som är lösryckta från tjänstekollektivavtalssystemet utfärdas om tillåtna eller förbjudna stridsåtgärder. Utskottet har emellertid ansett att 56 § i

den gällande lagen om republikens presidents kansli i detta avseende är väl avvägd (GrUU 5/1997 rd). Utskottet har också konstaterat att det förbud mot stridsåtgärder som gäller presidenterna och ledamöterna vid högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen inte medför problem med avseende på den fackliga föreningsfrihet som tryggas i 13 § 2 mom. i grundlagen, om lönen och de övriga anställningsvillkoren för dessa domare fastställs i lag (GrUU 19/2001 rd). Grundlagsutskottet har likaså bedömt att den reglering som begränsar rätten för vissa tjänstemän vid riksdagen att delta i stridsåtgärder är förenlig med grundlagen, eftersom det i och med riksdagens specialstatus som högsta statsorgan finns godtagbara och synnerligen vägande skäl för begränsningarna. Syftet med begränsningarna är att säkerställa att riksdagen kan fungera i alla lägen. Med hänsyn till riksdagens särskilda ställning och med beaktande av att förbudet mot stridsåtgärder begränsas till att gälla endast de delar av riksdagens kansli som nämns i bestämmelsen, håller sig regleringen enligt utskottets uppfattning inom ramen för de proportionalitetskrav som gäller för begränsningarna. Bestämmelsen om förbud mot stridsåtgärder påverkade således inte lagförslagets behandlingsordning (GrUU 12/2003 rd).

Den begränsning av rätten att vidta stridsåtgärder som föreslås ingå i kanslilagen motsvarar den gällande begränsningsbestämmelse som grundlagsutskottet ansett vara väl avvägd. Genom bestämmelsen begränsas endast rätten till sådana stridsåtgärder som hindrar eller i väsentlig grad stör skötseln av presidentämbetet. I bestämmelsen förbjuds inte heller en viss grupp av tjänstemän från att delta i stridsåtgärder, fränsett arbetsgivar-tjänstemännen. Begränsningsbestämmelsen kan således anses vara förenlig med proportionalitetsprincipen. Eftersom syftet med begränsningsbestämmelsen är att utövningen av presidentämbetet ska kunna tryggas under alla omständigheter, finns det även godtagbara och vägande skäl för bestämmelsen.

Med tanke på föreningsfriheten kan också 18 § i den föreslagna kanslilagen anses vara av betydelse. Enligt denna paragraf får en tjänsteman som företräder arbetsgivaren inte ha en sådan ställning i en förening som före-

träder anställda vid kansliet att hans eller hennes verksamhet i föreningen står i strid med tjänsteuppgifterna. Syftet med denna bestämmelse är att förhindra intressekonflikter för arbetsgivar-tjänstemännens del. Det föreslagna förbudet gäller därmed endast sådana föreningar vars verksamhet kan medföra en intressekonflikt. Grundlagsutskottet har ansett att förhindrandet av intressekonflikter utgör en godtagbar grund för begränsning av föreningsfriheten (GrUU 12/2003 rd).

I propositionen föreslås det också att 65 § 1 mom. i kanslilagen ska innehålla ett besvär-förbud i fråga om beslut genom vilka republikens president har avgjort ärenden som berör sådana tjänstemän som presidenten utnämnt. Denna bestämmelse är av betydelse med tanke på rättsskyddsbestämmelsen i 21 § i grundlagen. Därutöver bör man även beakta de föreskrifter om rätten till en rättvis rättegång som ingår i artikel 6.1 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Ur samma synvinkel kan också de övriga besvär-förbud som ingår i 65 § bedömas, såsom förbudet mot besvär över tjänsteutnämningar.

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan. I 21 § 2 mom. föreskrivs det vidare att offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Genom denna bestämmelse garanteras var och en bl.a. rätt att besvära sig över en förvaltningsmyndighets beslut hos ett rättsskipningsorgan.

Grundlagsutskottet har ansett att generella och ospecificerade besvär-förbud är problematiska med tanke på 21 § i grundlagen (GrUU 70/2002 rd). Utskottet har konstaterat att huvudregeln enligt grundlagen är att myndighetsbeslut ska kunna överklagas (GrUU 5/2006 rd).

Enligt artikel 6.1 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna ska var och en, vid prövningen av hans eller hennes

rättigheter och skyldigheter eller av åtal för brott, vara berättigad till en rättvis och ofentlig förhandling inom en skäligen tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag.

Europadomstolen har i flera avgöranden tagit ställning till huruvida artikel 6.1 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna kan tillämpas på tjänstemannarättsliga frågor. Den centrala frågan har då varit om det ärende som gällt en tjänsteman berört tjänstemannens rättigheter och skyldigheter, varvid rätten att få ärendet behandlat vid domstolen ska tryggas. Europadomstolen har i sin beslutspraxis konstaterat att tjänstemannens rätt till en rättvis rättegång enligt artikel 6.1 ska tryggas i sådana fall där det är fråga om tjänstemannens ekonomiska förmåner av anställningen.

Europadomstolen har bl.a. i avgörandet Eskelinen m.fl. mot Finland tagit ställning till tillämpningen av artikel 6.1 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. I detta avgörande konstaterade Europadomstolen att staten kan ha ett godtagbart intresse att föreskriva om vissa persongrupperns rätt att få sin sak behandlad vid domstolen. I detta fall är det dock konventionsstatens sak att uttryckligen visa att det inom ett visst område är fråga om sådan beslutanderätt som hör till den statliga suveräniteten och som innebär att individens intressen måste vika undan. En förutsättning för att artikel 6.1 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna ska kunna åsidosättas är att den nationella lagen innehåller en uttrycklig bestämmelse där personer i en viss befattning eller en viss personalgrupp uttryckligen förvägras rätten att få sin sak behandlad vid domstolen. Dessutom ska det finnas sådana objektiva grunder för denna vägran som är förenliga med statens intressen. Enligt Europadomstolen är det däremot inte motiverat att på grund av det särskilda förhållande som råder mellan tjänstemännen och staten underlåta att tillämpa artikel 6.1 på sedvanliga arbetstvister som t.ex. gäller löner och andra förmåner.

I propositionen föreslås det att en tjänsteman som utnämns av presidenten inte ska kunna söka ändring i presidentens beslut som gäller honom eller henne. Besvärshöjningen omfattar frågor som gäller tjänsteförhållan-

dets fortbestånd eller som annars ansluter sig till förutsättningarna för tjänsteutövningen, såsom uppsägning av en tjänsteman, tilldelande av varning, hävning av tjänsteförhållandet och avstängning från tjänsteutövning. Det föreslagna besvärshöjningen grundar sig på det speciellt nära och konfidentiella förhållande som råder mellan presidenten och de tjänstemän som han eller hon utnämns. Dessa tjänstemän utnämns i regel för presidentens mandatperiod. De tjänstemän som utnämns av presidenten deltar på ett betydande sätt i beredningen av ärenden som hör till presidentens befogenheter och de har därmed en nära anknytning till det statliga beslutsfattandet. Avvikelsen från tjänstemännens allmänna besvärshöjning vilar således på en objektiv grund som är förenlig med statens intressen.

Den paragraf där besvärshöjning föreskrivs gäller bara tjänstemän som utnämns av presidenten. Paragrafen begränsar således besvärshöjningen för en noggrant avgränsad grupp och paragrafens tillämpningsområde är likaså mycket begränsat. De beslut som omfattas av besvärshöjningen räknas dessutom upp i lagen. Den föreslagna paragrafen kan således anses vara tillräckligt noggrant avgränsad och endast medföra en begränsad inskränkning av det rättsskydd som hör till de grundläggande fri- och rättigheterna. Besvärshöjningen kan även anses ha en godtagbar grund med beaktande av att syftet med paragrafen är att trygga det tillitsförhållande som råder mellan presidenten och de tjänstemän som bistår presidenten i hans eller hennes uppgifter. Besvärshöjningen kan inte heller med stöd av Europadomstolens beslutspraxis angående artikel 6.1 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna anses strida mot de konventioner om de mänskliga rättigheterna som är bindande för Finland.

Föreskrifterna i 81 § i den föreslagna kanslilagen, som gäller rätten att kontrollera postförsändelser, är för sin del av betydelse med tanke på det privatlivsskydd som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt grundlagen är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden okränkbara. Genom lag är det emellertid möjligt att föreskriva om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga

vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden, vid rättegång och säkerhetskontroll samt under frihetsberövande.

Enligt den föreslagna paragrafen får försändelser som anländer till en lokal som republikens president förfogar över kontrolleras, dock utan att de öppnas, för att man ska kunna ta reda på om de innehåller sådana förbjudna artiklar som definieras i paragrafen. Syftet med den föreslagna paragrafen är att man ska kunna garantera säkerheten i de lokaler som presidenten förfogar över och säkerställa att presidentämbetet kan utövas utan störning. Paragrafen kan således i princip betraktas som godtagbar och välgrundad med avseende på sitt syfte. Befogenheterna att granska försändelser begränsar sig endast till de grunder som nämns i lagen. Den begränsning som den föreslagna paragrafen medför i fråga om den grundlagsskyddade meddelandehemligheten kan dessutom anses vara noggrant avgränsad och proportionerlig med hänsyn till paragrafens syfte. Motsvarande reglering finns också i lagen om säkerhetsskydd i riksdagen.

Vidare föreslås det i propositionen att lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i fortsättningen ska tillämpas på kansliets handlingar. Propositionen är till denna del av betydelse även med avseende på 12 § 2 mom. i grundlagen. Enligt denna bestämmelse är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. I propositionen föreslås det att den gällande lagens särskilda grund för begränsning av utlämnandet av handlingar ska slopas. Denna särskilda grund innebär att en handling har kunnat betraktas som sekretessbelagd även ifall det behövts för att värna om nödvändig sekretess med tanke på utövningen av presidentämbetet. Propositionen anses till denna del främja handlingsoffentligheten.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslaget enligt regeringen behandlas i vanlig lagstiftningsordning i enlighet med 72 § i grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om republikens presidents kansli**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Lagens tillämpningsområde, kansliets uppgifter och beslutsfattandet vid kansliet*Tillämpningsområde*

1 §

Denna lag gäller verksamheten vid republikens presidents kansli, tjänstemännen och tjänsteförhållandena vid kansliet samt de övriga statstjänstemän som sköter uppgifter vid kansliet.

Uppgifter

2 §

Republikens presidents kansli (*kansliet*) ska, enligt de anvisningar som republikens president ger, bistå republikens president i uppgifter som hör till presidentämbetet, sköta presidentens administrativa ärenden, förvara och sköta republikens presidents arkiv samt se till att republikens president och presidentens familj får de personliga tjänster som de behöver. Kansliet svarar för presidentens personliga säkerhet och för säkerheten i de lokaler som presidenten förfogar över.

Kansliet ska i behövlig omfattning sköta de uppgifter som avses i 1 mom. också när republikens president har förhinder.

Kansliet svarar i samarbete med andra som tillhandahåller tjänster för att pensionerade presidenter får sådana tjänster som avses i lagen om republikens presidents rätt till pension (40/1994). Närmare avtal om dessa tjänster ingås separat.

3 §

Chef för kansliet är kanslichefen. När kanslichefen har förhinder är en tjänsteman som förordnats av republikens president ställföreträdare för kanslichefen.

4 §

Republikens president

1) utfärdar som republikens presidents förordning kanslistadgan för republikens presidents kansli (*kanslistadgan*),

2) utnämner kanslichefen,

3) utnämner slottsfogden och föredragandena samt förordnar ställföreträdare för kanslichefen,

4) beslutar, i fråga om de tjänstemän som presidenten har utnämnt, om uppsägning, förflyttning, tilldelande av varning, tjänstledighet enligt prövning, avstängning från tjänsteutövning, ikrafthållande av avstängning från tjänsteutövning och hävning av tjänsteförhållandet, samt

4) beslutar om kanslichefens avlöning.

Republikens president fattar beslut enligt 1 mom. 2 punkten i statsrådet utan att statsrådet lägger fram förslag till avgörande. Beslut enligt 1 mom. 3–5 punkten samt eventuella andra beslut som endast gäller kansliet fattar republikens president utanför statsrådet på skriftlig föredragning av kanslichefen.

5 §

Kanslichefen

1) beslutar om utnämning av tjänstemän vid kansliet, om det inte föreskrivs att ut-

nämningen ska skötas av republikens president,

2) beslutar om frågor som berör kansliets tjänstemän, om det inte föreskrivs att beslutet ska fattas av republikens president,

3) ingår avtal om anställningsvillkoren med kansliets tjänstemän och säger upp avtalen, samt

4) beslutar om andra frågor som gäller kansliet, om inte något annat följer av denna lag.

I kanslistadgan kan sådan beslutanderätt som tillkommer kanslichefen anförtros någon annan tjänsteman vid kansliet.

2 kap.

Tjänster och utnämningar vid kansliet

Tjänster

6 §

Vid kansliet finns en tjänst som kanslichef, en tjänst som slottsfogde samt tjänster som föredragande. Föreskrifter om dessa tjänster finns i kanslistadgan. Vid kansliet kan också andra tjänster inrättas och personal anställas i arbetsavtalsförhållande.

I grundlagen finns bestämmelser om de allmänna utnämningsgrunderna. Den som utnämns till tjänsteman ska ha fyllt 18 år. Den som har fyllt 15 år och fullgjort sin läroplikt kan dock utnämnas till tjänsteman, om detta kan anses lämpligt med tanke på en ändamålsenlig tjänsteutövning.

Uppgifter vid kansliet kan skötas också av statstjänstemän som genom förflyttning, förordnande eller kommendering eller på annat sätt har ställts till kansliets förfogande för att sköta bestående eller tillfälliga uppgifter inom dess verksamhetsområde.

7 §

Tjänster får inrättas inom ramen för löneanslagen.

Tjänsten som kanslichef får inte inrättas eller dras in och dess benämning får inte ändras, om tjänsten inte har specificerats i statsbudgeten.

Utnämning

8 §

Kanslichefen och föredragandena vid kansliet får utnämnas utan att tjänsterna har förklarats lediga. Till tjänsten som kanslichef får endast en finsk medborgare utnämnas.

Andra tjänster än de som avses i 1 mom. ska ledigförklaras innan de tillsätts, om det inte av särskilda skäl i enskilda fall beslutas något annat.

Till en tjänst som har ledigförklarats offentligt kan endast en sådan person utnämnas som skriftligen har sökt tjänsten innan ansökningstiden löpt ut och som vid den tidpunkten uppfyllde behörighetsvillkoren. En redogörelse för sökandens behörighet ska fogas till ansökan. De språkkunskaper som krävs kan emellertid också visas efter ansökningstidens utgång, om detta inte fördröjer behandlingen av ärendet. Närmare föreskrifter om tjänsteansökningsförfarandet kan utfärdas i kanslistadgan.

I kanslistadgan finns föreskrifter om behörighetsvillkoren för tjänsterna. Föreskrifter om de språkkunskaper som krävs av kansliets tjänstemän utfärdas särskilt.

9 §

Den som föreslås bli utnämnd till tjänsten som kanslichef, föredragande eller slottsfogde ska före utnämningen lämna en redogörelse för sin näringsverksamhet, sitt ägande i företag och annan förmögenhet samt för sina uppgifter utanför tjänsten, sina bisysslor enligt 20 § och sina övriga bindningar som kan vara av betydelse vid bedömningen av hans eller hennes förutsättningar att sköta de uppgifter som hör till den tjänst som ska tillsättas.

Det som bestäms i 1 mom. tillämpas också när en person med stöd av 11 § 1 mom. utnämns att sköta uppgifter som hör till en sådan tjänst som avses i 1 mom.

De tjänstemän som utnämns till tjänster eller uppgifter som avses i 1 och 2 mom. ska utan dröjsmål informera om ändringar och brister i de uppgifter som avses i 1 mom. samt även annars lämna motsvarande redogörelse när kansliet begär det. De uppgifter om en persons ekonomiska ställning som har lämnats till kansliet ska hemlighållas. När-

mare föreskrifter om lämnandet av redogörelsen kan meddelas i kanslistadgan.

10 §

En förutsättning för utnämning till en tjänst är att den som sökt tjänsten på begäran lämnar kansliet sådana uppgifter om sin hälsa som är relevanta för skötseln av tjänsten samt dessutom vid behov genomgår kontroller och undersökningar för bedömning av saken. Den som sökt en tjänst kan, som en förutsättning för utnämning till tjänsten, åläggas lämna intyg över narkotikatest i sådana situationer som avses i 7 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Bestämmelser om betalning av kostnaderna för kontrollerna och undersökningarna finns i 21 § 2 mom.

Det som bestäms i 1 mom. tillämpas också när en person med stöd av 11 § 1 mom. utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid.

11 §

En person kan utnämnas till tjänsteman för viss tid eller annars tidsbegränsat, om ett tjänsteförhållande för viss tid krävs på grund av arbetets art, ett vikariat, interimistisk skötsel av uppgifter som hör till en vakant tjänst eller praktik. I detta fall utnämns tjänstemannen inte till en tjänst utan till ett tjänsteförhållande.

En tjänst kan tillsättas för viss tid eller annars tidsbegränsat, om det krävs av grundad anledning som sammanhänger med tjänstens art eller kansliets verksamhet.

Om en tjänsteman med stöd av 1 eller 2 mom. utnämns för viss tid, ska grunden för visstidsanställningen framgå av utnämningens brev. Tjänstemannen ska utnämnas för hela den tid som utgör grund för visstidsanställningen, om inte något annat beslutas av särskilda skäl.

12 §

Vid utnämning av en tjänsteman kan det bestämmas att tjänsteförhållandet under en provotid på högst sex månader kan upplösas såväl av kansliet som av tjänstemannen. Tjänsteförhållandet får dock inte upplösas på sådana grunder som avses i 13 § eller annars på osakliga grunder.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte tjänstemän som utnämns av republikens president.

3 kap.

Allmänna rättigheter och skyldigheter i samband med ett tjänsteförhållande

13 §

Tjänstemän ska bemötas opartiskt, om det inte med beaktande av deras ställning eller uppgifter är motiverat att avvika från detta.

Bestämmelser om förbud mot diskriminering på grund av kön finns i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) och om förbud mot diskriminering på andra grunder i lagen om likabehandling (21/2004).

14 §

Det är inte tillåtet att förbjuda en tjänsteman från att ansluta sig eller höra till en förening eller att utöva påtryckning på en tjänsteman för att få honom eller henne att ansluta sig till en förening, eller att förbjuda honom eller henne från att utträda ur en förening.

15 §

En tjänsteman ska ges de förmåner och rättigheter som följer av tjänsteförhållandet.

En tjänsteman ska på begäran utan dröjsmål ges ett lönebesked av vilket lönens storlek och löneberäkningsgrunderna framgår.

16 §

En tjänsteman ska utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål. Tjänstemannen ska iaktta föreskrifterna om arbetsledning och övervakning.

En tjänsteman ska uppträda såsom hans eller hennes ställning och uppgifter förutsätter.

17 §

En tjänsteman får inte kräva, acceptera eller ta emot en ekonomisk förmån eller någon annan förmån, om detta kan försvaga förtroendet för tjänstemannen eller kansliet.

18 §

En tjänsteman som har till uppgift att företräda arbetsgivaren får inte ha en sådan ställning i en förening som företräder anställda

vid kansliet att hans eller hennes verksamhet i föreningen står i strid med nämnda tjänsteuppgift.

19 §

I fråga om tystnadsplikten för tjänstemän gäller det som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och i andra lagar.

20 §

En tjänsteman får inte ta emot eller inneha en bisyssla som kräver att arbetstid används för uppgifter som hör till bisysslan, om inte kansliet på ansökan beviljar tjänstemannen tillstånd till det. Bisysslotillstånd kan beviljas också för viss tid och begränsat. Tillståndet kan återkallas om det finns skäl till det.

Vid prövningen av om bisysslotillstånd ska beviljas ska det beaktas att tjänstemannen inte får bli jävig i sina uppgifter på grund av bisysslan. Bisysslan får inte heller äventyra förtroendet för en opartisk tjänsteutövning eller annars inverka skadligt på skötseln av kansliets uppgifter.

En tjänsteman ska göra en anmälan till kansliet också om en annan bisyssla än en sådan som avses i 1 mom. Kansliet kan på de grunder som anges i 2 mom. förbjuda tjänstemannen från att ta emot eller inneha en sådan bisyssla.

Med bisyssla avses i 1–3 mom. en tjänst och sådant avlönat arbete eller avlönat uppdrag som tjänstemannen har rätt att avsäga sig samt yrke, näring och rörelse.

De uppgifter som i samband med en anmälan om bisyssla eller ansökan om bisysslotillstånd läggs fram om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän ska hemlighållas.

21 §

En tjänsteman är skyldig att på begäran lämna kansliet sådana uppgifter om sin hälsa som är relevanta för skötseln av tjänsten. En tjänsteman kan också åläggas genomgå kontroller eller undersökningar av hälsotillståndet, om detta är nödvändigt för bedömningen av hans eller hennes förutsättningar att sköta sina uppgifter. I fråga om rätten att ålägga en tjänsteman att lämna intyg över narkotikatest gäller det som bestäms i 8 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

De nödvändiga kostnaderna för sådana kontroller och undersökningar som förordnats med stöd av 1 mom. betalas av statens medel.

22 §

En tjänsteman kan enligt beslut av den utnämmande myndigheten för viss tid förflyttas till en annan arbetsgivare än kansliet, om förflyttningen förbättrar tjänstemannens förutsättningar att sköta sina tjänsteuppgifter eller främjar anställningsförhållandets kontinuitet eller tjänstemannens sysselsättning och den mottagande arbetsgivaren samt tjänstemannen har gett sitt samtycke till förflyttningen. Under denna tid står tjänstemannen i tjänsteförhållande till kansliet.

4 kap.

Tjänstledighet

23 §

En tjänsteman vid kansliet får avbryta sitt arbete, om den utnämmande myndigheten på ansökan beviljar honom eller henne tjänstledighet eller om tjänstemannen är tjänstledig direkt med stöd av lag. I fråga om avbrytande av arbetet på andra grunder gäller vad som föreskrivs särskilt. Tjänstledighet kan också beviljas utan ansökan, om tjänstemannen inte har kunnat ansöka om tjänstledighet innan arbetet avbröts eller om tillräckliga uppgifter om varför arbetet har avbrutits har erhållits på något annat sätt.

En tjänsteman är tjänstledig under den tid han eller hon är riksdagsledamot, medlem av statsrådet, företrädare för Finland i Europaparlamentet eller fullgör sin värnplikt eller sådan frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänst. Tjänstledighet beviljas i övrigt enligt den utnämmande myndighetens prövning, om inte något annat särskilt bestäms eller föreskrivs till vissa delar eller avtalas i tjänstekollektivavtal.

Den utnämmande myndigheten kan även bevilja partiell tjänstledighet. En tjänstledig tjänsteman kan dessutom med sitt samtycke av särskilda skäl förordnas att utföra vissa tjänsteuppgifter.

24 §

När en tjänsteman anhåller om tjänstledighet på grund av sjukdom ska han eller hon styrka sjukdomen med ett läkarintyg som uppgjorts enligt formuläret för anhållan om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), med ett intyg av en hälsovårdare vid en hälsovårdscentral eller med ett intyg av en hälsovårdare eller sjukskötare som anvisats av kansliet. Om sjukdomen varar högst tre dygn kan tjänstemannen även styrka sjukdomen på något annat tillförlitligt sätt som kansliet har godkänt. Om sjukdomen varar över fem dygn ska den dock styrkas med ett sådant läkarintyg som avses ovan.

I kanslistadgan kan lättnader föreskrivas i tjänstemännens skyldighet att styrka sin sjukdom i fråga om en viss period eller ett visst område eller i fall som begränsats på något annat sätt.

25 §

En statstjänsteman som för viss tid utnämns till en tjänst vid kansliet är för den tid han eller hon är i kansliets tjänst tjänstledig från den tjänst till vilken han eller hon är utnämnd.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte tjänstemän vid riksdagen.

5 kap.

Varning och avslutande av tjänsteförhållandet

26 §

Den utnämmande myndigheten kan ge en tjänsteman som bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt en skriftlig varning.

27 §

Ett tjänsteförhållande kan ömsesidigt sägas upp så att det upphör efter en viss uppsägningstid eller, om så har avtalats, utan uppsägningstid.

Den utnämmande myndigheten får inte säga upp ett tjänsteförhållande av något skäl som hänför sig till tjänstemannen, om inte skälet är synnerligen vägande. Som ett sådant skäl betraktas åtminstone inte

1) tjänstemannens sjukdom, lyte eller kroppsskada, om inte följden har varit att

tjänstemannens arbetsförmåga blivit väsentligt och bestående nedsatt och tjänstemannen på denna grund har rätt till invalidpension,

2) tjänstemannens politiska, religiösa eller andra åsikter eller tjänstemannens deltagande i samhälls- eller föreningsverksamhet, eller

3) tjänstemannens deltagande i en stridsåtgärd som en tjänstemannaförening vidtagit enligt föreningens beslut.

Uppsägning på en sådan grund som avses i denna paragraf ska ske inom en rimlig tid efter att den utnämmande myndigheten har fått kännedom om uppsägningsgrunden.

Den utnämmande myndighetens uppsägningsrätt kan dessutom begränsas genom avtal så att myndigheten får utöva rätten endast på de grunder som nämns i avtalet.

En tjänsteman får inte sägas upp på grund av graviditet. Om en tjänsteman som är gravid sägs upp anses uppsägningen bero på graviditeten, om inte någon annan grund läggs fram. Den utnämmande myndigheten får inte säga upp en tjänsteman under särskild moderskapsledighet, moderskapsledighet, faderskapsledighet, föräldraledighet eller vårdledighet. Myndigheten får inte heller, sedan den fått kännedom om tjänstemannens graviditet eller om att tjänstemannen kommer att utnyttja sin rätt till ovannämnd ledighet, säga upp anställningsförhållandet så att det upphör när ledigheten börjar eller medan den varar.

Tjänsteförhållandet för en tjänsteman som utnämnts för viss tid upphör utan uppsägning när tiden löper ut, om det inte med anledning av uppsägning har upphört redan tidigare.

28 §

Utöver det som i 27 § 2 mom. föreskrivs om grunderna för uppsägning, kan republikens president säga upp en tjänsteman som presidenten har utnämnt då det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen.

29 §

Den utnämmande myndigheten har rätt att säga upp en tjänsteman, om tjänstemannens uppgifter eller kansliets möjligheter att erbjuda tjänstemannen uppgifter minskar väsentligt och inte bara tillfälligt.

En sådan grund för uppsägning som avses i 1 mom. anses åtminstone inte föreligga då

1) någon har anställts för liknande uppgifter före eller efter uppsägningen och det inte skett några förändringar i kansliets verksamhetsbetingelser under samma tid,

2) den omorganisering av arbetsuppgifterna som har uppgetts som orsak till uppsägningen i själva verket inte minskar de uppgifter som kan erbjudas eller förändrar uppgifternas art,

3) anskaffning av maskiner eller anläggningar har uppgetts som orsak till uppsägningen, men kansliet kunde ha gett eller kan med beaktande av tjänstemannens yrkesskicklighet ge honom eller henne utbildning i användning av dessa maskiner och anläggningar,

4) kostnadsbesparing genom personalminskningar har uppgetts som orsak till uppsägningen, men besparingen är så liten att den inte med beaktande av kansliets och tjänstemannens omständigheter kan anses vara den verkliga orsaken till uppsägningen.

Den utnämmande myndigheten har dock inte rätt att säga upp en tjänsteman av de orsaker som nämns i 1 mom., om tjänstemannen med hänsyn till sin yrkesskicklighet och förmåga skäligen kan omplaceras eller utbildas för nya uppgifter vid kansliet.

Det som i 27 § 4 och 5 mom. föreskrivs om begränsning av uppsägningsrätten gäller på motsvarande sätt också de uppsägningsgrunder som avses i denna paragraf.

30 §

Den utnämmande myndigheten och en tjänsteman kan avtala om att tjänsteförhållandet upphör omedelbart med anledning av uppsägning. Då tjänsteförhållandet upphör omedelbart har tjänstemannen dock rätt till en ersättning som motsvarar lönen för uppsägningstiden.

Den utnämmande myndigheten kan före uppsägningstidens utgång återta uppsägningen, om tjänstemannen ger sitt samtycke till det. En tjänsteman får återta sin uppsägning före uppsägningstidens utgång, om den utnämmande myndigheten ger sitt samtycke till det.

31 §

En permitterad tjänsteman har oberoende av den uppsägningstid som annars gäller i fråga om tjänsteförhållandet rätt att säga upp sitt tjänsteförhållande att upphöra när som helst under permitteringstiden, dock inte under den sista veckan av permitteringen, om tjänstemannen redan vet när permitteringen kommer att upphöra.

Om kansliet säger upp en tjänsteman innan permitteringen upphör, har tjänstemannen rätt till lön för uppsägningstiden även i fråga om permitteringstiden, utom när uppsägningen har upphävts med anledning av överklagande.

Om permitteringen har trätt i kraft utan att tjänstemannen har fått räkna sig till godo den uppsägningstid som gäller när tjänsteförhållandet avslutas och den permittering som gäller tills vidare har varat i minst 200 kalenderdagar utan avbrott, har den permitterade tjänstemannen om han eller hon säger upp tjänsteförhållandet rätt att få ersättning för lönebortfallet för uppsägningstiden på samma sätt som när kansliet säger upp tjänsteförhållandet, om inte kansliet inom en vecka från uppsägningen erbjuder tjänstemannen arbete.

32 §

Uppsägningstiden kan avtalas att omfatta högst sex månader. Om en längre tid har avtalats, ska den nämnda uppsägningstiden iakttas i stället.

Genom avtal kan det bestämmas att uppsägningstiden för den utnämmande myndigheten är längre än uppsägningstiden för en tjänsteman när han eller hon säger upp tjänsteförhållandet.

Om inte något annat har avtalats, kan den utnämmande myndigheten säga upp en tjänstemans tjänsteförhållande så att det upphör tidigast

1) efter en månad, om tjänstemannen har varit anställd hos staten i högst ett år utan avbrott,

2) efter två månader, om tjänstemannen har varit anställd hos staten i över ett men högst fem år utan avbrott,

3) efter tre månader, om tjänstemannen har varit anställd hos staten i över fem men högst nio år utan avbrott,

4) efter fyra månader, om tjänstemannen har varit anställd hos staten i över nio men högst 12 år utan avbrott,

5) efter fem månader, om tjänstemannen har varit anställd hos staten i över 12 men högst 15 år utan avbrott, samt

6) efter sex månader, om tjänstemannen har varit anställd hos staten i över 15 år utan avbrott.

När en tjänsteman säger upp sig iaktas en uppsägningstid på en månad. Om anställningsförhållandet har varat högst ett år utan avbrott, iaktas dock en uppsägningstid på 14 dagar, och om anställningsförhållandet har varat över tio år utan avbrott iaktas en uppsägningstid på två månader.

33 §

Om en tjänsteman kan sägas upp med stöd av 29 § 1 mom., kan kansliet omvandla tjänsteförhållandet till ett tjänsteförhållande på deltid, räknat från uppsägningstidens utgång.

34 §

När en tjänsteman har sagts upp av andra skäl än sådana som hänför sig till tjänstemannen, och kansliet inom 24 månader från utgången av uppsägningstiden behöver arbetskraft för samma eller liknande uppgifter, ska kansliet höra sig för hos den lokala arbetskraftsmyndigheten om huruvida tidigare tjänstemän söker arbete genom myndigheten. Om så är fallet ska kansliet i första hand erbjuda dessa tidigare tjänstemän en sådan uppgift eller tjänst som besätts av någon annan än republikens president, om de uppfyller behörighetsvillkoren. Tjänsten får då besättas utan att den förklaras ledig.

Om kansliet uppsåtligen eller av vårdslöshet försummar den skyldighet som avses i 1 mom., ska kansliet ersätta tjänstemannen för den skada som härigenom uppkommit.

35 §

Den utnämmande myndigheten får omedelbart upplösa en tjänstemans tjänsteförhållande om tjänstemannen grovt bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt.

36 §

Rätten att upplösa ett tjänsteförhållande förfaller två veckor efter att den utnämmande

myndigheten fick kännedom om att det fanns orsak att upplösa det, om inte orsaken redan tidigare förlorat sin betydelse, eller, om orsaken är av fortgående art, efter att det blev känt att orsaken bortfallit. Om det finns ett giltigt hinder för upplösning, får tjänsteförhållandet upplösas inom två veckor efter att hindret bortföll.

Om upplösningen av ett tjänsteförhållande har uppskjutits på grund av förundersökning eller inhämtande av annan utredning som behövs i saken, får upplösning ske inom två veckor efter att förundersökningen avslutats eller utredningen inhämtats, dock senast sex månader efter att orsaken till hävningen uppkom.

37 §

Den allmänna avgångsåldern för tjänstemän är 68 år.

En tjänstemans tjänsteförhållande upphör utan uppsägning eller någon annan åtgärd, vars syfte är att tjänsteförhållandet ska upphöra, vid utgången av den månad under vilken han eller hon uppnår avgångsåldern.

När en tjänsteman på basis av ett tjänsteförhållande har beviljats full invalidpension tills vidare, upphör tjänsteförhållandet utan uppsägning eller någon annan åtgärd, vars syfte är att tjänsteförhållandet ska upphöra, vid utgången av den kalendermånad under vilken tjänstemannens rätt till lön för sjukdomstid har upphört eller, om kansliet har fått del av beslutet om invalidpension senare, vid utgången av månaden för delfäendet.

6 kap.

Permittering och avstängning från tjänsteutövning

Permittering

38 §

Om en tjänsteman kan sägas upp med stöd av 29 § 1 mom., får tjänstemannen med iakttagande av 14 dagars varsel permitteras så att tjänsteutövningen och löneutbetalningen avbryts för viss tid eller tills vidare medan tjänsteförhållandet i övrigt består.

En tjänsteman får på det sätt som föreskrivs i 1 mom. permitteras för högst 90 da-

gar, om tjänstemannens uppgifter eller kansliets möjligheter att erbjuda tjänstemannen uppgifter tillfälligt har minskat och kansliet inte skäligen kan erbjuda tjänstemannen andra uppgifter eller sådan utbildning vid kansliet som lämpar sig för arbetsgivarens behov.

Medan ett tjänsteförhållande varar är det på kansliets eller en tjänstemans initiativ möjligt att avtala om permittering av tjänstemannen. Genom tjänstekollektivavtal eller avtal som nåtts vid sådant samarbetsförfarande som avses i 59 § kan också annat avtalas om permittering än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom.

39 §

Permittering hindrar inte en tjänsteman från att ta något annat arbete för permitteringstiden.

Under permitteringen bibehåller tjänstemannen rätten att bo kvar i en bostad som ställts till hans eller hennes förfogande på grundval av anställningen. Av vägande skäl kan kansliet upplåta en annan lämplig bostad för en tjänsteman vars tjänsteutövning har avbrutits på grund av permittering. Flyttningsskostnaderna ersätts då av statens medel.

40 §

När kansliet konstaterat att en permittering är nödvändig ska kansliet omedelbart och, om möjligt, senast tre månader före permitteringen varsla de förtroendemän och tjänstemannaföreningar som saken berör och, då permitteringen gäller minst tio tjänstemän, även Arbetskraftsmyndigheterna om permitteringen. Varslet ska innehålla uppgifter om permitteringsorsak, dess beräknade begynnelsepunkt och längd samt en uppskattning av antalet permitterade tjänstemän.

41 §

Det varsel om permittering ska lämnas tjänstemannen personligen samt den tjänstemannaförening som saken berör. Varslet ska innehålla uppgifter om permitteringsorsak, dess begynnelsepunkt och hur länge en tidsbestämd permittering varar samt, i fråga om permittering tills vidare, permitterings beräknade längd. Kansliet ska på tjänstemannens begäran ge ett skriftligt intyg över permitteringen. Varslet ska dessutom delges

den behöriga förtroendemannen och, om permitteringen gäller minst tio tjänstemän, även Arbetskraftsmyndigheterna.

En sådan skyldighet att varsla om permittering som avses i 1 mom. föreligger dock inte när kansliet av någon annan orsak än permittering inte är skyldig att betala lön för permitteringstiden.

Kansliet kan med tjänstemannens samtycke ändra tidpunkten för när permitteringen börjar eller upphör eller återkalla permitteringen. Om en tjänsteman har permitterats tills vidare, ska han eller hon minst en vecka i förväg underrättas om att arbetet återupptas.

Avstängning från tjänsteutövning

42 §

Om ett beslut om uppsägning av en tjänsteman inte har vunnit laga kraft när uppsägningstiden löper ut, ska tjänstemannen avstängas från tjänsteutövning, om inte högsta förvaltningsdomstolen av särskilda skäl beslutar något annat. Om en tjänsteman har avsatts eller tjänsteförhållandet upplösts, ska tjänstemannen omedelbart avstängas från tjänsteutövning även om beslutet inte vunnit laga kraft.

En tjänsteman kan dessutom avstängas från tjänsteutövning

1) under tiden för åtal för brott och nödvändiga brottsundersökningar, om de kan inverka på tjänstemannens förutsättningar att sköta sina uppgifter,

2) om tjänstemannen vägrar genomgå sådana kontroller eller undersökningar som avses i 21 § eller vägrar att enligt nämnda paragraf lämna uppgifter om sitt hälsotillstånd,

3) om tjänstemannen har en sjukdom som i väsentlig mån hindrar honom eller henne från att sköta tjänsten, eller

4) omedelbart efter uppsägning, om den handling eller försummelse som ligger till grund för uppsägningen visar att tjänstemannen är till den grad olämplig för sin uppgift att tjänsteutövningen inte kan fortsätta eller om fortsatt tjänsteutövning under uppsägningstiden kan äventyra säkerheten.

Vid avstängning från tjänsteutövning med stöd av 2 mom. 4 punkten har tjänstemannen dock rätt till en ersättning som motsvarar lönen för uppsägningstiden.

Den utnämmande myndigheten ska följa upp grunderna för avstängningen och vid behov fatta ett nytt beslut i ärendet om omständigheterna förändrats. Frågan om fortsatt avstängning från tjänsteutövning ska utan dröjsmål tas till avgörande när tjänstemannen så kräver.

7 kap.

Anställningsvillkor, arbetsfred och arbetstvister*Anställningsvillkor*

43 §

I fråga om tjänstemännens anställningsvillkor gäller vad som bestäms om dem i tjänstekollektivavtal. Till anställningsvillkoren hänförs inte grunderna för kansliets organisation eller någon annan reglering av tjänsteapparaten, inrättande eller indragning av tjänster, kansliets uppgifter eller interna arbetsfördelning, arbetsledningen, arbetsmetoderna eller hur tjänsteförhållanden uppkommer eller upphör, med undantag för uppsägningstider och uppsägningsskäl.

Avtal får inte heller ingås om

- 1) behörighetsvillkoren för tjänster, utnämningsskäl eller tjänstemännens skyldigheter,
- 2) pensioner, familjepensioner eller därmed jämförbara förmåner, hyran för tjänstebostäder eller användning av egendom som tillhör kansliet, med undantag för arbetsrum och arbetsredskap för den personal som svarar för samarbetet mellan kansliet och tjänstemännen enligt 59 §, eller

3) frågor som det inte för arbetstagares del är möjligt att avtala om genom kollektivavtal.

Angående frågor som inte regleras i något tjänstekollektivavtal gäller vad som särskilt bestäms eller föreskrivs om dem eller vad som avtalas med tjänstemannen. En sådan bestämmelse i ett tjänstekollektivavtal som står i strid med 1 eller 2 mom. är ogiltig.

44 §

Sådana avtal som avses i 5 § 1 mom. 3 punkten får inte ingås om frågor som det enligt 43 § 1 och 2 mom. inte får avtalas om.

Avtal får inte heller ingås om sämre villkor än anställningsvillkoren i tjänstekollektivavtal. Uppsägning av en tjänsteman eller upplösning av ett tjänsteförhållande betraktas samtidigt som uppsägning av avtalet.

45 §

Tjänstekollektivavtal (*preciserande tjänstekollektivavtal*) kan ingås om precisering av gällande tjänstekollektivavtal. Ett särskilt avtal (*huvudavtal*) kan ingås om förhandlingsförfarandet och om förfarandet för att trygga arbetsfreden eller om andra liknande förfaranden. Likaså kan ett särskilt avtal (*allmänt avtal*) ingås om förfarandet vid skötseln av tjänstemannafrågor.

Genom ett sådant allmänt avtal som avses i 1 mom. får avvikelser inte göras från förfaranden som föreskrivs någon annanstans i lag. I fråga om avtal som avses i 1 mom. gäller i övrigt det som föreskrivs om tjänstekollektivavtal.

46 §

Förhandlings- och avtalsparter är kansliet och på tjänstemännens vägnar en sådan registrerad förening till vars egentliga syften det hör att bevaka kansliets tjänstemäns intressen i deras tjänsteförhållanden (*tjänstemannaförening*) och med vilka kansliet i egenskap av arbetsgivare finner det ändamålsenligt att förhandla och ingå tjänstekollektivavtal.

I kanslistadgan bestäms det vem som företräder kansliet i egenskap av arbetsgivare vid sådana förhandlingar som avses i detta kapitel eller vid en stridsåtgärd, eller som annars har till uppgift att företråda arbetsgivaren. Kanslichefen bestämmer anställningsvillkoren för de tjänstemän som företräder arbetsgivaren, om inte något annat föreskrivs någon annanstans.

47 §

Ett tjänstekollektivavtal ska ingås skriftligen. Avtalet kan också ingås så att avtalets innehåll upptecknas i det protokoll som förs vid förhandlingarna mellan parterna och bestyrks på det sätt som parterna gemensamt kommit överens om.

48 §

Bundna av ett tjänstekollektivavtal är kansliet, de tjänstemannaföreningar som har ingått avtalet eller som i efterhand med tidigare avtalsparters samtycke har biträtt det, samt de tjänstemän som är eller som under avtalets giltighetstid har varit medlemmar i en tjänstemannaförening som är bunden av avtalet.

Inom tillämpningsområdet för ett tjänstekollektivavtal får anställningsvillkoren för en tjänsteman som står utanför tjänstekollektivavtalet men som utför sådant arbete som avses i avtalet inte i andra fall än de som avses i 44 § och 46 § 2 mom. bestämmas eller avtalas så att de strider mot tjänstekollektivavtalet.

Det som föreskrivs i 1 och 2 mom. ska iakttas endast om de som enligt 1 mom. är bundna av tjänstekollektivavtalet inte är bundna av tidigare tjänstekollektivavtal som ingåtts på andra villkor eller om den kategori som avtalet binder inte är begränsad i själva avtalet.

49 §

Ett tjänstekollektivavtal som inte har ingåtts för viss tid får av en avtalspart sägas upp att upphöra tre månader efter uppsägningen, om inte något annat har avtalats om uppsägningstiden. Ett tjänstekollektivavtal som har ingåtts för längre tid än fyra år gäller efter fyra år såsom ett tjänstekollektivavtal utan bestämd giltighetstid. Det ovan sagda gäller också huvudavtal, dock så att uppsägningstiden för huvudavtal är sex månader.

Även om ett tjänstekollektivavtal har upphört att gälla ska de anställningsvillkor som anges i avtalet iakttas tills ett nytt avtal har ingåtts och det nya avtalet trätt i kraft, om inte något annat har avtalats eller följer av 43 § 3 mom.

Arbetsvister

50 §

Mot ett gällande anställningsförhållande får inte andra stridsåtgärder vidtas än lockout eller strejk.

Också de stridsåtgärder som nämns i 1 mom. är förbjudna, om syftet med åtgärderna är att påverka andra frågor än sådana om vilka avtal får ingås enligt 43 §, eller om så sär-

skilt föreskrivs i lag. Förbudet gäller andra frågor än sådana om vilka avtal får ingås enligt 43 § även när ett huvudavtal eller ett allmänt avtal enligt 45 § kan ingås om dem.

Med lockout avses en arbetsinställelse som kansliet vidtar i egenskap av arbetsgivare och med strejk en arbetsinställelse som en tjänstemannaförening riktar mot kansliet, i syfte att utöva påtryckning på motparten i en arbetstvist genom att avbryta utförandet av de berörda tjänstemännens tjänsteuppgifter.

En tjänsteman får inte delta i en strejk annat än med stöd av ett beslut av den tjänstemannaförening som har inlett strejken. De tjänstemän som avses i 46 § 2 mom. får inte vidta stridsåtgärder.

Arbetsfred

51 §

Den som är bunden av ett tjänstekollektivavtal får inte medan avtalet gäller vidta stridsåtgärder som avser avtalets giltighet, giltighetstid eller rätta innebörd eller avgörande av en tvist som uppkommit med anledning av ett yrkande som baserar sig på avtalet, ändring av gällande avtal eller upprättande av ett nytt avtal. Denna arbetsfredsförpliktelse kan utvidgas genom tjänstekollektivavtal. Ett gällande huvudavtal, allmänt avtal eller annat avtal för reglering av enbart specialfrågor hindrar inte att stridsåtgärder vidtas för att ett nytt avtal om andra frågor ska nås, om inte något annat har avtalats.

52 §

En tjänstemannaförening är skyldig att övervaka att dess medlemmar avhåller sig från sådana stridsåtgärder som är förbjudna enligt 50 §.

En förening som är bunden av ett tjänstekollektivavtal är skyldig att se till att de tjänstemän som avtalet gäller inte bryter mot arbetsfredsförpliktelsen enligt 51 § eller mot bestämmelserna i avtalet.

Den skyldighet föreningen har enligt 1 och 2 mom. innebär också att den inte får stöda eller främja förbjudna stridsåtgärder eller på något annat sätt medverka till sådana åtgärder, utan är skyldig att försöka avveckla dem.

53 §

En tjänsteman är inte skyldig att utföra uppgifter som berörs av en tillåten lockout eller strejk eller av en sådan blockad som gäller frågor om vilka avtal får ingås enligt 43 §, om inte något annat följer av 54 §. En tjänsteman som inte omfattas av en stridsåtgärd ska fullgöra sina normala tjänsteplikter och är dessutom skyldig att utföra skyddsarbete. Det som föreskrivs i 50 § 2 mom. hindrar inte att en tjänsteman som omfattas av en stridsåtgärd utför skyddsarbete.

Med skyddsarbete avses arbete som vid en stridsåtgärd är nödvändigt för att förebygga fara för individens liv eller hälsa eller för att skydda sådan egendom som är speciellt utsatt för fara på grund av stridsåtgärden.

54 §

Det ska säkerställas att presidentämbetet kan utövas oberoende av stridsåtgärder. Om en stridsåtgärd hindrar eller i väsentlig grad stör skötseln av presidentämbetet, ska parterna, sedan de fått kännedom om saken, utan dröjsmål vidta nödvändiga åtgärder för att avlägsna hindret eller störningen.

8 kap.

Påföljder vid överträdelser av tjänstekollektivavtal och av bestämmelserna om dem samt vissa andra bestämmelser om frågor som berör tjänstekollektivavtal

55 §

Den som är bunden av ett tjänstekollektivavtal men som medvetet överträder bestämmelserna i avtalet eller på goda grunder borde ha insett att han eller hon överträder dem, kan av arbetsdomstolen dömas att betala plikt.

Om arbetsgivaren handlar i strid med 50 eller 51 § eller om en tjänstemannaförening bryter mot eller underlåter att iakttä 50–52 §, ska arbetsgivaren eller tjänstemannaföreningen, om inte något annat föreskrivs i tjänstekollektivavtalet, betala plikt i stället för skadestånd.

För arbetsgivaren får plikten uppgå till högst 12 000 euro, för en förening till högst 5 000 euro och för en tjänsteman till högst 100 euro.

56 §

Då plikt döms ut ska hänsyn tas till alla framkomna omständigheter, såsom skadans omfattning, graden av skuld, den anledning till överträdelsen som den andra parten möjligen gett samt till föreningens storlek. Om det finns särskilda skäl till det behöver plikt inte dömas ut.

Om inte något annat bestäms i tjänstekollektivavtalet tilldöms plikten den som lidit skada eller, om ingen skada har uppkommit, den part som har yrkat på dom. Om det finns flera parter som har rätt till plikt ska det i domen bestämmas hur det utdömda beloppet ska fördelas mellan parterna, med beaktande av den skada som drabbat var och en av dem och deras medlemmar samt dem de företräder.

57 §

Om bestämmelserna i ett tjänstekollektivavtal har åsidosatts så väsentligt att det inte rimligen kan krävas att de övriga parterna ska kvarstå i avtalsförhållandet, kan arbetsdomstolen förklara avtalet omedelbart hävt. Om ett avtal på grund av talan mot en tjänstemannaförening har förklarats hävt, kan avtalet inom två veckor sägas upp också gentemot övriga föreningar.

Om ett avtal på en förenings talan har förklarats hävt, har också andra föreningar som är parter i avtalet rätt att säga upp det inom två veckor.

Ett avtal som har sagts upp på detta sätt upphör omedelbart att gälla.

58 §

Om en tjänsteman med stöd av en tjänstemannaförenings beslut deltar i en stridsåtgärd som vidtas av föreningen ska detta inte betraktas som ett tjänstebrott eller som en grund för att upplösa tjänsteförhållandet.

Vissa andra bestämmelser

59 §

För att de avtal som avses i 43 och 45 § ska kunna iakttas, meningsskiljaktigheter mellan parterna lösas ändamålsenligt, rättvist och snabbt, arbetsfreden upprätthållas och arbetarskyddsfrågor skötas på ett ändamålsenligt

sätt, kan parterna avtala om ett förtroendemannasystem, en arbetarskyddsorganisation och andra samarbetsförfaranden.

60 §

En tjänsteman får inte utan synnerligen tvingande skäl hindras att i egenskap av företrädare för en tjänstemannaförening delta i förhandlingar om anställningsvillkoren.

61 §

Till en tjänsteman som omfattas av en stridsåtgärd betalas inte lön eller andra ekonomiska förmåner för den tid tjänstemannen är förhindrad att arbeta på grund av en stridsåtgärd som riktas mot kansliet. De betalas inte heller ut till en tjänsteman som omfattas av kansliets lockout. Tjänstemannen har dock rätt att använda sin tjänstebostad medan stridsåtgärden pågår.

62 §

En tjänsteman får inte genom besvär söka ändring i ett ärende som avses i 43 §, eller föra ärendet till behandling genom en omprövningsbegäran, om tjänstemannen eller en tjänstemannaförening har rätt att inleda ärendet vid arbetsdomstolen.

9 kap.

Rättsskyddet i frågor som berör tjänsteförhållanden

63 §

En tjänsteman som anser att han eller hon inte har fått en rättmätig ekonomisk förmån på grundval av anställningen, får skriftligen begära omprövning hos kansliet, som ska meddela ett beslut i ärendet. En omprövningsbegäran ska framställas inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Ett beslut i vilket omprövning får begäras får inte överklagas genom besvär.

En omprövningsbegäran får inte framställas i ett ärende som hör till arbetsdomstolens behörighet, om inte arbetsdomstolen med stöd av 1 § 2 mom. i lagen om arbetsdomstolen (646/1974) har beslutat att den inte avgör ärendet.

64 §

En tjänsteman får, på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996), genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen överklaga ett beslut som kansliet fattat med stöd av denna lag och som berör tjänstemannen, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Besvär får anföras på den grunden att beslutet strider mot lag.

Ett beslut genom vilket en tjänsteman getts en varning, permitterats eller sagts upp, ett tjänsteförhållande upplösts eller omvandlats till ett tjänsteförhållande på deltid, en tjänsteman avstängts från tjänsteutövning eller avstängningen förblir i kraft, samt ett beslut som fattats med anledning av en sådan omprövningsbegäran som avses i 63 § ska behandlas skyndsamt vid högsta förvaltningsdomstolen.

I ärenden som avses i 71 § får förutom tjänstemannen även kansliet söka ändring.

65 §

Ett beslut genom vilket republikens president har avgjort ett ärende som berör en tjänsteman som presidenten utnämnt får inte överklagas genom besvär.

Om inte något annat föreskrivs i lag får inte heller ett beslut som berör en tjänsteman eller den som söker en tjänst överklagas när beslutet gäller

- 1) utnämning till en tjänst eller ett tjänsteförhållande,
- 2) förläggning av en gemensam tjänst inom kansliet,
- 3) beviljande eller förvägrande av tjänstledighet enligt prövning, samt
- 4) förordnande till en uppgift med tjänstemannens samtycke.

Om ett sådant beslut som avses i 2 mom. 2 eller 4 punkten innebär att tjänstens förläggningssort ändras, får beslutet överklagas på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Beslutet ska dock iaktas även om det har överklagats, om inte högsta förvaltningsdomstolen beslutar något annat.

66 §

Ett beslut om permittering av en tjänsteman ska iaktas även om beslutet har överklagats. Ett beslut om avstängning av en tjänsteman från tjänsteutövning ska likaså iaktas även

om beslutet har överklagats, om inte högsta förvaltningsdomstolen beslutar något annat.

Ett beslut om en bisyssla ska iakttas även om beslutet har överklagats, om inte högsta förvaltningsdomstolen beslutar något annat.

En tjänstemans tjänsteförhållande anses ha fortgått utan avbrott om tjänstemannen har sagts upp eller tjänsteförhållandet upplösts med stöd av ett laga kraft vunnet beslut utan en sådan grund som föreskrivs i denna lag.

10 kap.

Särskilda bestämmelser om tjänsteförhållanden

67 §

Lön eller någon annan ekonomisk förmån av anställningen som betalats ut utan grund får återkrävas också genom att den dras av från tjänstemannens lön i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar, om tjänstemannen fortfarande är anställd vid kansliet.

Från lönen får inte med stöd av 1 mom. dras av mer än vad som enligt lag får utmätas av lön. Då återkravsförfarandet inleds ska tjänstemannen underrättas om grunden för och beloppet av återkravet.

68 §

Återkrav av lön eller någon annan ekonomisk förmån av anställningen som betalats ut utan grund ska inledas på det sätt som föreskrivs i 67 § eller i någon annan ordning inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket lönen eller förmånen betalades ut utan grund. Om inte återkravsförfarandet påbörjas eller anhängiggörs inom denna tid, har rätten till återkrav gått förlorad.

69 §

Om en tjänsteman försummar att iakttä föreskrifterna om sökande av sådan dag- eller moderskapspenning som med stöd av sjukförsäkringslagen (1224/2004) betalas till arbetsgivaren, eller föreskrifterna om sökande av någon annan lagstadgad förmån, kan tjänstemannens lön för tjänstledighetstiden, till den del den motsvarar dag- eller moderskapspenningen eller någon annan för-

mån, återkrävas i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar.

70 §

En tjänsteman är inte skyldig att ersätta staten och staten är inte skyldig att ersätta en tjänsteman för en skada som har orsakats av avbrott i arbetet på grund av en stridsåtgärd, om inte åtgärden har vidtagits utan att bestämmelserna om medling i arbetstvister har iakttagits eller åtgärden strider mot denna lags bestämmelser om tjänstekollektivavtal eller mot bestämmelserna i ett tjänstekollektivavtal, och om inte avbrottet har orsakat avsevärd olägenhet. En tjänsteman är inte heller skyldig att ersätta staten för en skada som har orsakats av avbrott i arbetet på grund av en stridsåtgärd, om han eller hon med stöd av tjänstemannaföreningens beslut har deltagit i en stridsåtgärd som föreningen vidtagit, trots att åtgärden strider mot ovan nämnda bestämmelser.

Bestämmelser om ersättande av skada som orsakats i ett tjänsteförhållande utfärdas särskilt.

71 §

En tjänsteman som har utnämnts för viss tid utan någon sådan grund som anges i 11 § 1 eller 2 mom. eller utan ett sådant särskilt skäl som avses i 11 § 3 mom., eller som utan giltigt skäl upprepade gånger i följd har utnämnts för viss tid med stöd av 11 § 1 eller 2 mom., har när tjänsteförhållandet upphör på grund av att han eller hon inte längre utnämns till tjänsteman vid kansliet, rätt att av kansliet få en ersättning som motsvarar lönen för minst sex och högst 24 månader.

Ett yrkande på ersättning behandlas som ett förvaltningstvistemål vid förvaltningsdomstolen. Ersättningsyrkandet ska lämnas in till förvaltningsdomstolen inom sex månader från att tjänsteförhållandet upphörde.

72 §

När ett ärende som gäller avslutande av ett tjänsteförhållande i de fall som avses i 66 § 3 mom. har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut och kansliet har fått en sådan utredning som avses i 2 mom., ska tjänstemannen utan dröjsmål betalas den lön för ordinarie arbetstid som han eller hon har gått miste om

med anledning av att tjänsteförhållandet avslutats i strid med lagen, minskad med motsvarande inkomst som tjänstemannen under samma tid förvärvat i en annan anställning, som yrkesutövare eller företagare och som tjänstemannen inte skulle ha fått om han eller hon varit kvar i tjänsten. Som avdrag beaktas likaså den sjukdagpenning och moderskapspenning som för motsvarande tid betalats till tjänstemannen enligt sjukförsäkringslagen, till den del arbetsgivaren med stöd av 7 kap. 4 § i sjukförsäkringslagen skulle ha haft rätt till förmånen för motsvarande tid.

Tjänstemannen är skyldig att utan dröjsmål ge en tillförlitlig utredning om sina andra förvärvsinkomster enligt 1 mom. och dagpenningförmåner som grundar sig på sjukförsäkringslagen.

73 §

En tjänsteman vid kansliet anses ha avgått från sin tidigare tjänst räknat från den tidpunkt då han eller hon utnämns till en annan statlig tjänst, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Om den andra statliga tjänsten är en sådan bisyssla som avses i 20 § 3 mom., anses tjänstemannen dock inte ha avgått från sin tidigare tjänst på grund av utnämningen till bisysslan.

En tjänsteman anses likaså ha avgått från sin tjänst vid kansliet räknat från den tidpunkt då han eller hon utnämns till en tjänst vid riksdagens kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli, statens revisionsverk eller forskningsinstitutet för internationella relationer och EU-frågor.

Om den som utnämns till en tjänst eller ett tjänsteförhållande för viss tid vid kansliet redan tidigare är utnämnd till en tjänst vid kansliet, är han eller hon tjänstledig från denna tjänst under den tid han eller hon sköter den förstnämnda tjänsten.

Om en tjänsteman som utnämns till en tjänst vid kansliet utnämns till en annan statlig tjänst och det hör en prövotid till denna tjänst, anses tjänstemannen ha avgått från sin tidigare tjänst när prövotiden har upphört, om inte det nya tjänsteförhållandet har hävts under prövotiden. Tjänstemannen är tjänstledig från sin tidigare tjänst tills prövotiden i den nya tjänsten upphör.

74 §

Ett tjänsteförhållande ska sägas upp och upplösas skriftligen.

Innan en tjänsteman avstängs från tjänsteutövning eller sägs upp med stöd av 27, 28 eller 29 §, ett tjänsteförhållande upplöses eller en tjänsteman ges en varning, ska han eller hon ges möjlighet att bli hörd i ärendet.

Innan ett beslut fattas om att en tjänsteman sägs upp med stöd av 27 eller 29 § eller ett tjänsteförhållande upplöses, ska den behöriga tjänstemannaföreningen och förtroendemannen ges möjlighet att bli hörda, om tjänstemannen begär det. Tjänstemannaföreningen och förtroendemannen ska likaså ges möjlighet att bli hörda innan en tjänsteman permitteras med stöd av 38 § eller avstängs från tjänsteutövning med stöd av 42 §, om inte avstängningen på grund av sakens natur ska träda i kraft omedelbart.

75 §

En tjänsteman har rätt att i enlighet med 32 b § i kommunallagen (365/1995) få ledigt från arbetet för att sköta kommunala förtroendeuppdrag.

76 §

En tjänsteman har rätt att av myndigheten på begäran få ett intyg över den tid anställningen varat och uppgifternas art (*arbetsintyg*). Om tjänstemannen begär det, ska arbetsintyget innehålla ett omnämnande av orsaken till att anställningen upphört samt en bedömning av tjänstemannens arbetsskicklighet, flit och uppförande. Efter en tjänstemans död har dödsboet rätt att få arbetsintyget.

Om arbetsintyg begärs senare än 10 år efter att anställningen upphörde, är myndigheten skyldig att ge intyget endast om detta inte medför oskäligen olägenhet. Under samma förutsättning ska ett nytt intyg på begäran ges i stället för ett arbetsintyg som förkommit eller blivit förstört.

Ett arbetsintyg får inte förses med sådana anteckningar eller ges sådan form vars syfte är att lämna andra uppgifter om tjänstemannen än vad som framgår av arbetsintygets ordalydelse.

77 §

Om en sådan omprövningsbegäran som avses i 63 § inte har framställts inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket prestationen borde ha ägt rum eller inom 60 dagar från delfäendet av ett sådant beslut av arbetsdomstolen som avses i 63 §, har rätten till förmånen gått förlorad.

Om talan i ett ärende som gäller en ekonomisk förmån av ett tjänsteförhållande och som faller under arbetsdomstolens behörighet inte har väckts vid arbetsdomstolen inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket prestationen borde ha ägt rum, har rätten till förmånen gått förlorad. Om det i ett sådant fall som avses i 11 § 2 mom. i lagen om arbetsdomstolen först ska föras underhandlingar om saken, har rätten till förmånen gått förlorad om inte underhandlingar på avtalat sätt har krävts inom ovannämnda tid.

78 §

I fråga om en tjänstemans rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt om rätten till familjepension efter honom eller henne föreskrivs särskilt.

79 §

När en tjänsteman vid kansliet avlidit betalas hans eller hennes anhöriga av statens medel ekonomiskt stöd i form av en förmån som motsvarar grupplivförsäkring, med iakttagande av vad som bestäms i statens gällande tjänstekollektivavtal.

Statskontoret beviljar och betalar ut stödet på ansökan.

11 kap.

Särskilda bestämmelser om republikens presidents kansli

80 §

Vid kansliet finns en säkerhetsvaktstyrka för republikens president. Polisen kommenterar den personal till säkerhetsvaktstyrkan som republikens presidents säkerhet och säkerheten i de lokaler som presidenten förfogar över förutsätter, ställer nödvändig materiel och annan utrustning till styrkans förfogande

och ger vid behov annan handräckning för detta ändamål.

På begäran av kansliet ska även andra myndigheter och tjänstemän ge behövlig handräckning inom ramen för sin behörighet.

Med handräckning avses att tillhandahålla information och utredningar eller andra myndighetsprestationer, att ställa personal till förfogande samt att vidta åtgärder och utföra uppgifter som annars behövs för skötseln av kansliets uppgifter.

81 §

Postförsändelser och andra försändelser som anländer till en lokal som republikens president förfogar över får utan att öppnas genomlysas eller kontrolleras på annat sätt för att ta reda på om de innehåller föremål eller ämnen (*förbjudna artiklar*)

1) som kan innebära fara för andras säkerhet eller allvarligt störa skötseln av presidentämbetet eller ordningen i kansliet,

2) som särskilt lämpar sig för att skada egendom, eller

3) som enligt lag eller med stöd av lag inte får innehas.

Om det till följd av kontrollen eller annars finns anledning att misstänka att en postförsändelse eller annan försändelse innehåller förbjudna artiklar, får försändelsen stoppas och vid behov överlämnas till polisen. Mottagaren av försändelsen ska utan dröjsmål informeras om denna åtgärd.

82 §

I fråga om kansliet tillämpas det som föreskrivs om ministerier i lagen om statsbudgeten (423/1988) och med stöd av den. Ärenden som kräver behandling i statsrådet eller i statsrådets finansutskott föredras från statsrådets kansli.

83 §

I fråga om offentligheten för republikens presidents och kansliets ärenden och handlingar gäller det som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Kansliets beslut om en handlings offentlighet får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. I övrigt iakttas förvaltningsprocesslagen vid överklagandet.

Republikens presidents beslut om offentligheten i fråga om en av republikens presidents handlingar får inte överklagas genom besvär.

84 §

Republikens president har ett arkiv. Föreskrifter om arkivet utfärdas genom förordning av republikens president. På arkivet vid republikens presidents kansli tillämpas det som bestäms i arkivlagen (831/1994). Närmare föreskrifter om handlingarna i arkivet samt om framställningen, förvaringen och användningen av handlingarna kan utfärdas genom förordning av republikens president.

85 §

Närmare föreskrifter om kansliets verksamhet meddelas i kanslistadgan för republikens presidents kansli, som utfärdas såsom förordning av republikens president.

12 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

86 §

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen om republikens presidents kansli (1382/1995, *den lag som upphävs*).

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

87 §

En tjänsteman som utnämnts till en sådan tjänst som avses i 9 § 1 mom. eller till ett motsvarande tjänsteförhållande för viss tid eller som förordnats till motsvarande uppgifter ska ge en sådan redogörelse som avses i 9 § inom sex månader efter att denna lag träder i kraft.

Den som har utnämnts till en tjänst eller ett tjänsteförhållande i enlighet med de bestämmelser som gäller innan denna lag träder i kraft anses fortfarande vara behörig för tjänsten eller en motsvarande tjänst eller ett motsvarande tjänsteförhållande för viss tid, trots det som bestäms i denna lag.

88 §

Sådana beslut om anställningsvillkoren för kansliets tjänstemän som fattats innan denna lag träder i kraft och andra giltiga avtalsmässiga anställningsvillkor för kansliets tjänstemän gäller tills något annat bestäms i kansliets tjänstekollektivavtal eller avtalas med tjänstemannen.

89 §

Bestämmelserna i 2 § 3 mom. tillämpas också på presidenter som pensionerats innan denna lag träder i kraft.

Bestämmelserna i 19, 83 och 84 § tillämpas inte på handlingar som uppkommer innan denna lag träder i kraft. På republikens presidents och kansliets handlingar som upprättats innan denna lag träder i kraft tillämpas den lag som upphävs .

2.

Lag**om ändring av 1 § i lagen om republikens presidents rätt till pension**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om republikens presidents rätt till pension (40/1994) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 930/1999, samt
fogas till 1 §, sådan den lyder i lagarna 930/1999 och 1033/1999, ett nytt 4 mom. som följer:

1 §

Inom ramen för statsbudgeten kan republikens president från och med pensioneringen tillhandahållas en lämplig bostad mot skälig hyra och enligt behov lämpliga arbetsrum, transport- och säkerhetstjänster liksom även sekreterar- och kanslitjänster. Presidenten kan under samma förutsättningar vid behov även tillhandahållas andra tjänster som en pensionerad president behöver då han eller hon uppträder i egenskap av företrädare för staten eller i motsvarande uppdrag som före detta statsöverhuvud.

När en pensionerad president avlidit har hans eller hennes efterlevande make och barn under 18 år rätt att mot en skälig hyra bo kvar i den bostad som avses i 2 mom. och som använts som gemensamt hem. Presidentens efterlevande make och barn under 18 år kan vid behov även erbjudas andra tjänster enligt 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .
 Denna lag tillämpas också på presidenter som pensionerats innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om arbetsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetsdomstolen (646/1974) 1 § 1 mom., 11 § och 13 § 5 mom., sådana de lyder, 1 § 1 mom. och 13 § 5 mom. i lag 1199/2003 samt 11 § i lagarna 252/1994 och 1199/2003, som följer:

1 §

Arbetsdomstolen handlägger och avgör i egenskap av specialdomstol tvistemål angående arbetskollektivavtal för arbetstagare och tjänstekollektivavtal för tjänstemän samt tvister som grundar sig på lagen om kollektivavtal (436/1946), lagen om statens tjänstekol-

lektivavtal (664/1970), lagen om kommunala tjänstekollektivavtal (669/1970), lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974), 10–13 kap. i lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003), 12–16 kap. i lagen om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998) och 7 och 8 kap. i lagen om

republikens presidents kansli (--/--), då frågan gäller

1) arbets- eller tjänstekollektivavtalets giltighet, bestånd, innebörd och omfattning samt den rätta tolkningen av en bestämd avtalspunkt,

2) om något förfarande står i överensstämmelse med arbets- eller tjänstekollektivavtal eller ovan nämnda författningar, eller

3) påföljd av förfarande, som strider mot arbets- eller tjänstekollektivavtal eller ovan nämnda författningar, dock inte i fråga om straffpåföljd eller disciplinär påföljd.

11 §

Twistemål som ankommer på arbetsdomstolen kan med stöd av en bestämmelse i arbets- eller tjänstekollektivavtal överlämnas till skiljemän för att avgöras enligt lagen om skiljeförfarande (967/1992), dock inte när det yrkas att kollektivavtal enligt lagen om kollektivavtal eller tjänstekollektivavtal enligt lagen om statens tjänstekollektivavtal, lagen om kommunala tjänstekollektivavtal, lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal, lagen om riksdagens tjänstemän, lagen om Finlands Banks tjänstemän eller lagen om republikens presidents kansli ska förklaras hävt.

Om det enligt ett arbets- eller tjänstekollektivavtal först ska föras underhandlingar om förlikning i en tvist som gäller eller följer av kollektivavtalet får tvistefrågan inte tas upp

till prövning vid arbetsdomstolen förrän en sådan underhandling förts, utom då det av omständigheterna framgår att käranden inte är skyldig till att underhandlingar inte har förts.

13 §

Kärande i ett sådant annat än i 1, 2 eller 3 mom. avsett mål som gäller tillämpning av lagen om statens tjänstekollektivavtal, lagen om kommunala tjänstekollektivavtal, lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal, lagen om riksdagens tjänstemän, lagen om Finlands Banks tjänstemän eller lagen om republikens presidents kansli är staten, dock arbetsgivarföreningen eller affärsverket i de fall som avses i 3 a § 1 mom. i lagen om statens tjänstekollektivavtal, kommunala arbetsmarknadsverket, den evangelisk-lutherska kyrkans avtalsdelegation, riksdagen eller Finlands Bank eller, då tjänstekollektivavtal har ingåtts av en kommun eller en samkommun, en församling, ett församlingsförbund eller någon annan sammanslutning av församlingar, kommunen, samkommunen, församlingen, församlingsförbundet eller sammanslutningen av församlingar eller också en förening som företräder tjänstemän eller tjänsteinnehavare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

I Helsingfors den 28 oktober 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

Statsministerns ställföreträdare, finansminister *Jutta Urpilainen*

1.

Lag**om ändring av 1 § i lagen om republikens presidents rätt till pension**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om republikens presidents rätt till pension (40/1994) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 930/1999, samt
fogas till 1 §, sådan den lyder i lagarna 930/1999 och 1033/1999, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Enligt statsbudgeten kan republikens president från och med pensioneringen tillhandahållas en lämplig bostad mot skälig hyra och enligt behov separata arbetsrum lämpade för skriv- och arkivarbete samt ges säkerhets- och kanslitjänster samt andra motsvarande tjänster.

Föreslagen lydelse

1 §

Enligt statsbudgeten kan republikens president från och med pensioneringen tillhandahållas en lämplig bostad mot skälig hyra och enligt behov *lämpliga arbetsrum, transport- och säkerhetstjänster samt sekreterar- och kanslitjänster. Presidenten kan under samma förutsättningar vid behov även tillhandahållas andra tjänster som en pensionerad president i republiken behöver då han eller hon uppträder i egenskap av företrädare för staten eller i motsvarande uppdrag som före detta statsöverhuvud.*

När en pensionerad president i republiken avlidit har hans eller hennes efterlevande make och barn under 18 år rätt att mot en skälig hyra bo kvar i den bostad som avses i 2 mom. och som använts som gemensamt hem. Republikens presidents efterlevande make och barn under 18 år kan vid behov även erbjudas andra tjänster som avses i 2 mom.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Denna lag tillämpas också på presidenter som pensionerats innan lagen trädde i kraft.*

2.

Lag**om ändring av lagen om arbetsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetsdomstolen (646/1974) 1 § 1 mom., 11 § 1 mom. och 13 § 5 mom., sådana de lyder i lag 1199/2003, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Arbetsdomstolen handlägger och avgör i egenskap av specialdomstol tvistemål angående arbetskollektivavtal för arbetstagare och tjänstekollektivavtal för tjänstemän samt tvister som grundar sig på lagen om kollektivavtal (436/1946), lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970), lagen om kommunala tjänstekollektivavtal (669/1970), lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974), 10–13 kap. lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003) och 12–16 kap. lagen om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998), då frågan gäller

1) arbets- eller tjänstekollektivavtalets giltighet, bestånd, innebörd och omfattning samt den rätta tolkningen av en bestämd avtalspunkt,

2) om något förfarande står i överensstämmelse med arbets- eller tjänstekollektivavtal eller ovan nämnda författningar, eller

3) påföljd av förfarande, som strider mot arbets- eller tjänstekollektivavtal eller ovan nämnda författningar, dock inte i fråga om straffpåföljd eller disciplinär påföljd.

Föreslagen lydelse

1 §

Arbetsdomstolen handlägger och avgör i egenskap av specialdomstol tvistemål angående arbetskollektivavtal för arbetstagare och tjänstekollektivavtal för tjänstemän samt tvister som grundar sig på lagen om kollektivavtal (436/1946), lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970), lagen om kommunala tjänstekollektivavtal (669/1970), lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974), 10–13 kap. i lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003), 12–16 kap. i lagen om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998) och 7 och 8 kap. i lagen om republikens presidents kansli (--/--), då frågan gäller

1) arbets- eller tjänstekollektivavtalets giltighet, bestånd, innebörd och omfattning samt den rätta tolkningen av en bestämd avtalspunkt,

2) om något förfarande står i överensstämmelse med arbets- eller tjänstekollektivavtal eller ovan nämnda författningar, eller

3) påföljd av förfarande, som strider mot arbets- eller tjänstekollektivavtal eller ovan nämnda författningar, dock inte i fråga om straffpåföljd eller disciplinär påföljd.

11 §

Tvistemål som ankommer på arbetsdomstolen kan med stöd av en bestämmelse i arbets- eller tjänstekollektivavtal överlämnas till skiljemänsavgörande enligt lagen om skiljeförfarande (967/1992), dock inte när det yrkas att kollektivavtal enligt lagen om kollektivavtal eller tjänstekollektivavtal enligt lagen om statens tjänstekollektivavtal, lagen om kommu-

11 §

Tvistemål som ankommer på arbetsdomstolen kan med stöd av en bestämmelse i arbets- eller tjänstekollektivavtal överlämnas till skiljemän för att avgöras enligt lagen om skiljeförfarande (967/1992), dock inte när det yrkas att kollektivavtal enligt lagen om kollektivavtaller eller tjänstekollektivavtal enligt lagen om statens tjänstekollektivavtal, lagen om kommu-

nala tjänstekollektivavtal, lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal, lagen om riksdagens tjänstemän eller lagen om Finlands Banks tjänstemän skall förklaras hävt.

Om det enligt ett arbets- eller tjänstekollektivavtal först ska föras underhandlingar om förlikning i en tvist som gäller eller följer av kollektivavtalet får tvistefrågan inte tas upp till prövning vid arbetsdomstolen förrän en sådan underhandling förts, utom då det av omständigheterna framgår att käranden inte är skyldig till att underhandlingar inte har förts.

13 §

Kärande i ett sådant annat än i 1, 2 eller 3 mom. avsett mål som gäller tillämpning av lagen om statens tjänstekollektivavtal, lagen om kommunala tjänstekollektivavtal, lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal, lagen om riksdagens tjänstemän eller lagen om Finlands Banks tjänstemän är staten, dock arbetsgivarföreningen eller affärsverket i de fall som avses i 3 a § 1 mom. lagen om statens tjänstekollektivavtal, kommunala arbetsmarknadsverket, den evangelisk-lutherska kyrkans avtalsdelegation, riksdagen eller Finlands Bank eller, då tjänstekollektivavtal har ingåtts av en kommun eller en samkommun, en församling, ett församlingsförbund eller någon annan sammanslutning av församlingar, kommunen, samkommunen, församlingen, församlingsförbundet eller sammanslutningen av församlingar eller också en förening som företräder tjänstemän eller tjänsteinnehavare.

om kommunala tjänstekollektivavtal, lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal, lagen om riksdagens tjänstemän, lagen om Finlands Banks tjänstemän eller lagen om republikens presidents kansli ska förklaras hävt.

Om det enligt ett arbets- eller tjänstekollektivavtal först ska föras underhandlingar om förlikning i en tvist som gäller eller följer av kollektivavtalet får tvistefrågan inte tas upp till prövning vid arbetsdomstolen förrän en sådan underhandling förts, utom då det av omständigheterna framgår att käranden inte är skyldig till att underhandlingar inte har förts.

13 §

Kärande i ett sådant annat än i 1, 2 eller 3 mom. avsett mål som gäller tillämpning av lagen om statens tjänstekollektivavtal, lagen om kommunala tjänstekollektivavtal, lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal, lagen om riksdagens tjänstemän, lagen om Finlands Banks tjänstemän eller lagen om republikens presidents kansli är staten, dock arbetsgivarföreningen eller affärsverket i de fall som avses i 3 a § 1 mom. i lagen om statens tjänstekollektivavtal, kommunala arbetsmarknadsverket, den evangelisk-lutherska kyrkans avtalsdelegation, riksdagen eller Finlands Bank eller, då tjänstekollektivavtal har ingåtts av en kommun eller en samkommun, en församling, ett församlingsförbund eller någon annan sammanslutning av församlingar, kommunen, samkommunen, församlingen, församlingsförbundet eller sammanslutningen av församlingar eller också en förening som företräder tjänstemän eller tjänsteinnehavare.

Denna lag träder i kraft den 20 .